

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — naročnina letna 250 Din, za inozemstvo 400 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Danes otvoritev
Ljubljanskega velesejma

Uprava: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s izjeto razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6

Razsodba Nemčije in Italije

Romunija odstopi Madžarom severno polovico Transilvanije

Romunija izgubi 50.000 kv. km ozemlja z 2 in pol milijona prebivalcev

Rim, 30. avgusta. AA. Stefani: Sporazum med Madžarsko in Romunijo glede trenj, ki so ogrožala mir v podonavski kotlini, je bil narejen pod zaščito posebnih odposlancev Mussolinija in vodje rajha Hitlerja.

Ob 15.20 so v dvorcu Belvedere zunanji ministri Italije, Nemčije, Madžarske in Romunije s predsednikom madžarske vlade in romunskim opolnomočenim ministrom Valerom Popom sprejeli časnikarje in jim podali izjave. Von Ribbentrop je sporočil, da je pod zaščito Mussolinija in Hitlerja, ki nista direktno zainteresirana in sta zato nepristranska, rešeno zapleteno vprašanje. V. Ribbentrop je izrazil zadovoljnost zaradi doseženega rezultata, ki ohranja mir in red v tem delu Evrope. Nato je grof Ciano prebral sledečo izjavo:

Izjava grofa Ciana

V času podpisa protokola, ki potrjuje od strani romunske in madžarske vlade sprejete arbitražnega sklepa, s katerim sta Nemčija in Italija določili nove in končnoveljavne meje med Romunijo in Madžarsko, bi rad v imenu svoje vlade izrazil najtoplejšo in iskreno zadovoljnost zaradi pravične in mirne rešitve spora, ki je močno ogrožal odnosje med obema državama ter mir v podonavski kotlini. Romunija in Madžarska sta prispevali k tej rešitvi z enakim razumevanjem in željo in zato izražam priznanje daljnovidnosti in modrosti obeh vlad in njihovih državnikov, ki so popolnoma razumeli cilje miru in stalnosti, ki prevevajo politiko obeh držav oziroma in so poklonili zaupanje pravičnemu duhu Italije in Nemčije. Ta duh je omogočil ministru v. Ribbentropu in meni, da smo prebrodili številne težave problema, v katerem so se križali zemljepisni, narodnostni in gospodarski momenti, in sva si postavila nalogo, rešiti ta problem ne samo s skrajno nepristranostjo, temveč prav tako tudi z gotovostjo, da bomo ustvarili temeljne trajnosti ter vzajemnega obstoja v polnem zaupanju med obema narodoma, ki sta se na nas obrnila. Z današnjim arbitražnim sklepom in akcijo, ki je ta sklep pripravila in omogočila, sta Nemčija in Italija vztrajali pri svojem ravnočrtnem stališču, to se pravi, da sta se izognili možnosti, da bi konflikt, v katerem sta angažirani, zajel države jugovzhodne Evrope, ker so naši sovražniki poskušali z vsemi sredstvi razširiti vojno. Toda naši cilji so bili še bolj vzvišeni. Nam ni šlo samo za

ohranitev miru v tem delu Evrope, temveč tudi za to, da naredimo ta mir trajen in varen in da mu damo tisto trdnost in varnost, ki jo je mogoče dati samo z dobrimi nameni in pravico ter z delom, ki sta mu Italija in Nemčija vedno služili. Sedaj ko je likvidiran spor, ki je 20 let stalno grozil, da se bo končal s konfliktom, se je začela nova doba in nov režim v odnosih med Romunijo in Madžarsko. Režim sporazuma, zaupanja in sodelovanja, kakršnega sta Italija in Nemčija zmerom želeli in kateremu Italija s svojo zaveznico Nemčijo jamči vso podporo in pomoč svojega trdnega prijateljstva.

Ko so bile prebrane izjave, so štirje ministri odšli v drug salon, kjer so začeli podpisovati listine. Sprejete razsodnega sklepa pomeni, da so predstavniki Madžarske in Romunije sklenili obrniti se za razsodbo na Italijo in Nemčijo in da sprejemata rešitev spornih vprašanj. Zunanja ministra Romunije in Madžarske izjavljata, da sprejemata na znanje sklep, ki sta ga sprejela zunanja ministra Italije in Nemčije, in da prevzemata v imenu svojih vlad obveznost, da jo bosta izvršila. Protokoli so bili sestavljeni v italijanski in nemški in nosijo podpise vseh štirih ministrov.

Razsodba: določa novo mejo in izmenjavo prebivalstva

1. Kot končnoveljavno mejo med Romunijo in Madžarsko določata tisto mejo, ki je začrtana na priloženi zemljepisni karti. Točno določitev meje na kraju samem prepuščata mešani romunsko-madžarski komisiji.

2. Dosedanje romunsko ozemlje, ki pripade na podlagi tega sklepa Madžarski, bodo romunske čete izpraznile v 14 dneh in ga v rednem stanju izročile Madžarski. Posamezne etape izpraznitve in zasedbe, kakor tudi ostale modalitete te procedure bo takoj določila posebna romunsko-madžarska komisija. Romunska in madžarska vlada morata upoštevati to, da se izpraznitve in zasedba teh krajev izvedeta v polnem redu in miru.

3. Vsi romunski državljani, ki so danes naseljeni v pokrajinah, ki jih bo morala Romunija odstopiti, dobe brez nadaljnega madžarskega državljanstva. Imajo pa pravico v roku 6 mesecev optirati za romunsko državljanstvo. Osebe, ki bodo izbrale pravico te opcije, bodo morale najdalje v enem letu zapustiti madžarsko državno ozemlje in jih bo prevzela Romunija. Te osebe lahko svo-

bodno odneso s seboj celotno premično imetje. Prav tako morejo te osebe svoje nepremičnine do svoje preselitve likvidirati in dobljeni denar brez ovir odnesti s seboj. V primeru, da bi se likvidacija ne posrečila, pa bo morala Madžarska dati odškodnino. Madžarska bo vsa ta vprašanja, ki so v zvezi s preselitvijo optantov, reševala na velikodušen in vljuden način.

4. Romunski državljani madžarske narodnosti, ki bivajo v pokrajinah, ki jih je leta 1919. Madžarska odstopila Romuniji in ki ostanejo v Romuniji, imajo pravico v roku 6 mesecev optirati za madžarsko državljanstvo. Za osebe, ki uporabijo to pravico opcije, veljajo načela, ki jih naštevata točka 3.

5. Madžarska vlada prevzema svečano obveznost, da bo z vsemi osebami, ki na podlagi tega arbitražnega sklepa pridobijo madžarsko državljanstvo, pa pripadajo romunski narodnosti, ravnala v vsakem pogledu enako, kakor z ostalimi madžarskimi državljani. Romunska vlada pa prevzema svečano obveznost, da bo prav tako ravnala z romunskimi državljani madžarske narodnosti, ki bodo ostali na njenem državnem ozemlju.

6. Ostala vprašanja, ki bi se pojavila v zvezi z izvajanjem suverenitete, se prepuščajo v rešitev po neposrednih pogajanjih med romunsko in madžarsko vlado.

7. Če bi se pri izvedbi te razsodbe pojavile težave ali dvomi, pa se bosta romunska in madžarska vlada o vsem tem sporazumeli neposredno. Če bi pa v katerem od teh vprašanj ne dosegli soglasja, potem bosta predložili to vprašanje nemški in italijanski vladi, ki bosta izrekli končno odločitev.

Nove meje

Poročili, ki so še neobvezna, vendar pa prihajajo z dobro poučene strani, poteka z razsodbo določena nova romunsko-madžarska meja približno takole:

Nova meja krene z dosedanje meje jugovzhodno od Salonta Mare in gre v severovzhodni smeri ter teče kakih 10 km jugovzhodno od Oradea Mare (Grosswardein), katero mesto pripada Madžarski. Nato gre mejna črta v vzhodni smeri neposredno južno od železniške proge

Nemčija in Italija jamčita za nove romunske meje

Dunaj, 30. avg. Associated Press: Čeprav še neuradno, se vendar že širijo po Dunaju poročila, da bosta Nemčija in Italija prevzeli jamstvo za nove meje, ki jih je njuna razsodba v madžarsko-romunskem sporu določila med Romunijo in Madžarsko. Nemčija je baje povrh še prevzela jamstvo za sovjetsko-romunsko mejo in bo v ta namen poslala na romunsko željo na romunsko-sovjetsko mejo svoje čete, ki naj svedočijo odločnost Nemčije, da naj bo mir na tem prostoru.

Odločno pa se zanikajo razne divje govorice, ki so se ves dan širile po Dunaju in ki imajo svoj izvor v nekih tujih krogih, da bi namreč bili Nemčija in Italija izvajali pritisk na Romunijo, da se odreče severnemu delu Transilvanije. Te govorice so pripovedovale, da je bilo Romuniji povedano, da ima kratek rok, da sprejme nemško-italijansko posredovanje, kajti sicer bi nemške motorizirane čete, ki da že stoji pripravljene na slovaško-madžarski meji, takoj vkorakale v transilvansko ozemlje, da preprečijo, da bi tamkaj prišlo do oboroženega spopada med Romunijo in Madžarsko. Te govorice, kakor rečeno, v nemških krogih odločno zanikajo. Prav tako pa zanikajo v krogih konference tudi poročila, da je imela Madžarska že namen vdreti v Transilvanijo in da je morala zaradi tega Nemčija odločno nastopiti.

Sovjetska Rusija je pomagala Madžarom

V romunskih krogih na Dunaju pa se nočejo izjaviti o stališču Sovjetske Rusije in o vlogi, ki jo je imela v sedanji krizi. Sovjetska Rusija je kakor nalašč dregala v romunsko mejo in povzročevala obmejne praske, tako da je bila Romunija v nevarnosti, da bo istočasno napadena i od Madžarov i od Sovjetske Rusije. Takšno neprijetno zadržanje Sovjetske Rusije, pravijo v romunskih krogih, da je slabilo vplivalo na zadržanje Romunije napram Madžarom, in Romunija se je morala vdati v vprašanje Madžarov, da na svojih mejah ne sproži vojne, ki bi ji ne bila kos. Če pa bi bila Sovjetska Rusija mirovala, bi bilo zadržanje Romunije mnogo bolj močno. Sovjetska Rusija je tudi pri tej priložnosti pokazala, da na vsej črti sodeluje pri ustanavljanju novega reda, kakor ga uvajata Nemčija in Italija. Sovjetska Rusija je topot pomagala Madžarom, da so zmagali nad Romunijo.

Mesta Cluj, Oradea Mare, Satu Mare in Bistrica - pridejo pod Madžarsko. Temešvar, Alba Iulia in Brašov pa ostanejo Romuniji
Romunija bo ohranila svojo težko industrijo

Oradea Mare-Cluj. To slednje mesto prav tako pripada Madžarski. Od tod poteka mejna črta do točke, ki je kakih 30 km severovzhodno od Torgu Mureš (Neumarkt), nato pa se mimo tega mesta obrne proti jugovzhodu, pri čemer ostane železniška proga Sighisoara-Brašov Romuniji. Mejna črta se v obliki loka, poglobljene proti jugu, pomika v vzhodni smeri vse do glavnega grebena Karpatov, odkoder poteka vse do nove meje med Romunijo in SSSR ter se pokriva s staro romunsko-madžarsko mejo iz časov pred svetovno vojno.

Kaj so Madžari zahtevali - in koliko so dobili

*Rim, 30. avgusta. m. Italijanski časnikarji poročajo z Dunaja, da so Madžari od Romunije zahtevali 60.000 km² romunskega teritorija. Romunija pa je pristala samo na 40.000 km². Po zadnjih poročilih so z rešitvijo dunajske konference Romuni odstopili Madžarski severni del Transilvanije v velikosti 45 km².

Italijansko časopisje poroča iz Budimpešte, da je taka rešitev zadovoljila vse madžarske težnje. V sličnem tonu piše tudi Virginio Gayda v »Giornale d'Italia«, ki smatra, da je lahko Madžarska zadovoljna z rešitvijo tega vprašanja. V. Gayda poudarja, da je dunajska konferenca posredovanje Rima in Berlina za zboljšanje in za sklenitev sporazuma. Svoja izvajanja V. Gayda zaključuje z ugotovitvijo, da je rešitev spornega vprašanja med Romunijo in Madžarsko dogodek evropskega pomena.

Zakaj sta morali Italija in Nemčija nastopiti z razsodbo

Dunaj, 30. avg. m. Stvarnost, da je na Dunaju izrečena arbitražna razsodba, kaže, da so bila nasprotstva med Madžarsko in Romunijo tako velika, da se obe državi sami ne bi mogli sporazumeti. Nasprotstva so bržkone prišla do izraza na sami konferenci na Dunaju ter sta bili zaradi tega očitni sili prisiljeni izreči arbitražno razsodbo, čeprav se v zadnem času nemški merodani krogi posebno poudarjali, da vlada ne želi arbitraže, temveč, da naj se obe zainteresirani državi sporazumeta sami na miren način. Iz izjave von Ribbentropa, s katero je zaključeno delo konference, je treba posebno pozornost pripisati odstavku, v katerem nemški zunanji minister izjavlja, da je z rešitvijo madžarsko-romunskega spora dokončno izvršena preudareitev v Podonavju. Ta odstavek v izjavi von Ribbentropa smatrajo politični krogi za zelo značilnega.

Italijansko tolmačenje dunajske razsodbe

Rim, 30. avg. b. Posebni dopisniki italijanskih listov, ki spremljajo grofa Ciana, trdijo, da je ustvarjen končni sklep o transilvanskem vprašanju. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča, da se mora navzlic temu, da ni mogoče stališče obeh držav tako lahko spraviti v sklad, doseči vsaj načelni kompromis v tem vprašanju. Vprašanje Transilvanije je tako zamotano in komplicirano, da se morajo poleg etnoloških, zemljepisnih in zgodovinskih momentov upoštevati tudi gospodarske in

Nadaljevanje na 2. strani

Današnji nakladi »Slovenca« so priložene položnice. Blagovolite se jih poslužiti in čimprej poravnati naročnino! — Z rednim plačevanjem si ohranite pravico do podpore 10.000 din za primer smrtne nezgode.

Gornji nemški zemljevid Romunije prikazuje žrtve, ki jih je Romunija doprinesla na svojih mejah: Besarabija in severna Bukovina, ki sta bili odstopljeni Sovjetom, sta označeni z debelo črto. Južni del Dobruže, ki pride k Bolgariji, je prav tako označen s črto, ki nosi letnico 1913. Ozemlje, ki ga je morala odstopiti dunajske razsodbi Madžarom, je oddeljeno z rdečo črto. Severni del nad črto pripada Madžarom, južni del Transilvanije pod črto pa ostane Romuniji.

Romunsko-bolgarski sporazum

Sofija, 30. avg. t. DNB: Bolgarski listi pišejo, da se pogajanja z Romunijo v Krajovo bližajo koncu. Včeraj je bila odločilna seja. V petek in v soboto bosta še dve seji obeh delegacij, ko bodo urejena tudi vsa tehnična vprašanja, nakar bo sporazum verjetno že podpisan v nedeljo 1. sep-

tembra. Ni še znano, kdaj bo Bolgarija začela zasedati Dobružo. Bolgarski politični in časnikarski krogi imajo vtis, da bo obveljala bolgarska zahteva po čim hitrejši zasedbi dežele. Nerešena bodo ostala samo še nekatera finančna vprašanja.

Politični zapiski

Hrvatske zahteve

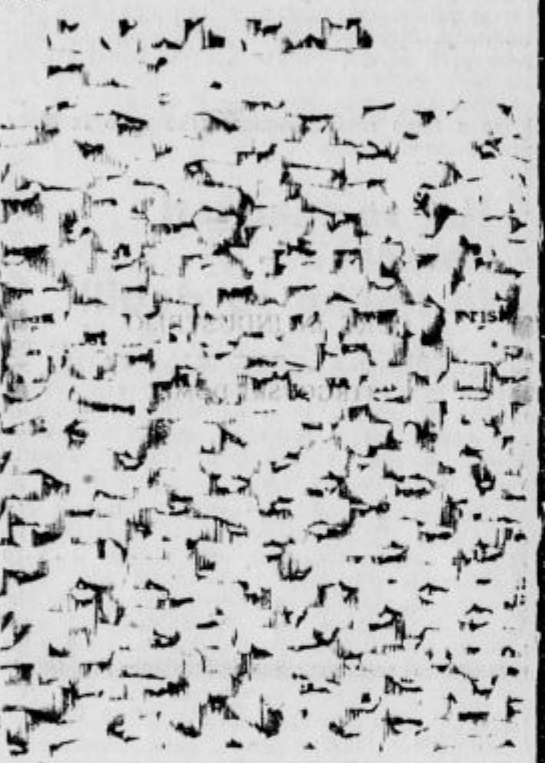
»Hrvatski dnevnik«, glasilo dr. Mačka, objavlja v svoji zadnji številki dvojne važne zahteve, ki sta obe v zvezi z ustanovitvijo samoupravnih banovine Hrvatske.

Prvi zahteva, da se z ozirom na naraščajočo draginjo, ki je banovino Hrvatsko prisilila, da povisa plače svojim nameščencem, spremeni finančna pogodba med banovino Hrvatsko in finančnim ministrstvom v Beogradu. Potrebna je nova uredba o financiranju banovine Hrvatske, piše glasilo HSS, ker dohodki, ki jih ima banovina, ne krijejo več njenih stroškov in je za to potrebno, da država zviša svoj denarni prispevek za redno finančno poslovanje banovine Hrvatske. To da je tem bolj potrebno, ker so nekateri dohodki, ki so bili prenešeni neposredno na banovino Hrvatsko, že »podbacili«.

»Hrvatski dnevnik« piše, da naj bi se v nadomestilo tega preneslo na banovino nekatere državne trošarine. Drugo, kar zahteva glasilo HSS je, da se v kolikor tiče Hrvatske »razčisti« vprašanje delokroga državnega sodišča za zaščito države, češ, kazensko-pravno zakonodajstvo spada v področje banovine Hrvatske in ne gre, da bi kakšen Hrvat za zločin, ki ga je zagrešil na ozemlju banovine, prišel pred sodišče izven banovine, pred tuje sodnike. List meni, »da bi bilo morda bolj pametno, če bi se v te stvari ne vtičali, toda, kdor zahteva politično samostojnost, mora prevzeti tudi razna bremena, čeprav so še tako odvrtna«. Glasilo HSS je s tem sprožilo zelo važno vprašanje, o katerem so tisti, ki so sestavljali srbsko-hrvatski sporazum od dne 26. avgusta 1939 mislili, da se ne bo več postavljalo.

Politično zbiranje v vrbaski banovini

V Banjaluki je bila skupna seja zastopnikov Hrvatske seljačke stranke, samostojne demokratske stranke in srbskih zemljoradnikov. Sklenili so, da ustanovijo skupni nadstrankarski odbor, ki se bo trudil, da podpira vladno politiko. V odbor so bili izvoljeni dr. Niko Lubičić, Nesud Kulenović in Stjepan Radman kot zastopniki HSS, samostanci pa so poslali v odbor Dušana Kecmanovića in dr. Mihajla Vujičića, med tem ko zastopa zemljoradniški minister dr. Branko Čubrilović, ki je tudi predsednik odbora.

»Hrvatski radnik« o enotni vsedržavni delavski strokovni organizaciji

Glasilo delavstva v okviru Hrvatske seljačke stranke v banovini Hrvatski »Hrvatski radnik« objavlja članek, v katerem razglablja o raznih glasovih, ki so se zadnje čase širili, da bo namreč iz Jugosla, Hrvatskega radniškega saveza in Zveze slovenskih delavcev ustanovljena ena sama za vsa država veljavna skupna delavska strokovna organizacija. K tem glasovom pripominja hrvatski delavski list, da je še veliko spornih vprašanj, ki jih je treba rešiti prej, predno začnejo premišljevat o gornjem predlogu. List pravi, da hrvatski delavci nimajo nobenega razloga, da bi se borili za takšen sindikat, toda ne ugovarja pa tej zamisli v toliko, da priznava, da bi bilo »mogoče, od časa do časa, da se za določena vprašanja, ki se tičejo vse države, najde kakšen skupni temelj za enotno postopanje vsega delavstva v okviru meddelavskih skupnih odborov. Toda za hrvatsko delavstvo, organizirano v Hrvatskem radniškem savezu, da velja, da so oni zadovoljni s svojim in da ne iščejo nobenega sodelovanja z nikomur.

Med starokatoliki

»Hrvatska Straža« objavlja pismo, ki ga je vrhovno vodstvo starokatoliške cerkve v Utrechtu poslalo 1. 1933 protivnikom starokatoliškega episkopa v Zagrebu g. Kalodžera. Protivniki tega gospoda so se namreč pritožili, da ne postopa pravilno in da škoduje ugledu starokatoličanov. Kalodžera pa da se je znal prebrisan skriti za jugomasona, ki so spoznali, da je njegovo delovanje mnogo bolj nevarno katoliški Cerkev, kakor pa delo njegovih protivnikov. Za to so ga zvezi v zaščito in mu pustili, da je še naprej užival podporo, namenjeno »samostojni starokatoliški cerkvi v Jugoslaviji«. Pismo Utrechtske unije se glasi: »Konferenca naših episkopov ni mogla drugače postopati. Takšnega človeka ona ni več mogla smatrati za člana in zastopnika starokatoliške verske zveze. Sedaj pa je on »slekel krinko in je pokazal, kako nevarno bitje je, ki z nasilji uničuje božjo čredo. Vaše ministrstvo smo obvestili, da je bil Kalodžera izključen. Vi tudi veste, da je Kalodžera to naše dejanje prikazal kot protidržavno spletko. Proti takšnemu pretvoritelju resnice je krščanski človek brez moči...«. Toda Jugomasoni so svojega zaščitenca le ohranili na položaju.

(Nadaljevanje s 1. strani)

politične potrebe. Prebivalstvo Transilvanije je tako zelo pomešano, da je povsem nemogoče povleči kakršno koli demarkacijsko črto, ki bi predstavljala narodnostno mejo, ker bi v vsakem primeru na eni in drugi strani ostale številne madžarske, oziroma romunske narodne manjšine. To je tem težje storiti, ker je po mestih prebivalstvo pretežno madžarsko, vse vasi okoli mest pa so zopet romunske.

Prav tako zamotana je rešitev vprašanja tako imenovanih Szeklerjev, ki predstavljajo velik madžarski narodnostni otok v jugovzhodnem delu Transilvanije, ki je zopet z vseh strani obkrožen s prebivalstvom romunske narodnosti. Najboljša rešitev bi bila morda izmenjava prebivalstva. A tudi ta bi naštetela na ogromne težave, ker bi se morali preseliti milijoni in milijoni ljudi, ki se ne bodo lahko odločili, da zapustijo svoje domove

Vtis v Romuniji

V Bukarešti je kronski svet zasedal vso noč — Patriotične manifestacije dopoldne — Popoldne je zavladovala potrlost po vsej deželi

Bukarešta, 30. avgusta. t. »Associated Press«: Romunski kronski svet je zasedal vso noč. Kronski svetniki so prišli ponoči s posebnimi vlaki ali v letalih in so odšli takoj na dvor, kjer je pod kraljevim predsedstvom zasedal kronski svet. Dvor je bil zvečer ob začetku zasedanja za vsake druge obiske zaprt in je bil odprt šele danes zjutraj, ko so kronski svetniki odhajali. Romunski kronski svet, ki je trajal do 3. zjutraj, je sprejel z večino glasov posredovanje Italije in Nemčije v transilvanskem vprašanju. Na sejo so bili poklicani tudi opozicionalci, med njimi Maniu, Mihalake, Bratianu in general Antonescu.

Prva neugodna poročila so začela prihajati z Dunaja že snoči, toda niso bila razglášena, ampak so ostala poznana le redkim poučenim osebnostim, med njimi tudi članom kronskega sveta. Poročila so pravila, da sta Nemčija in Italija nasvetovali Romuniji, naj odstopi Madžarom 50.000 kv. kilometrov ozemlja v Erdelju, vključno mesto Cluj (Kolosvar ali Klausenburg). Toda danes zjutraj so bile te novice že znane po prestolnici in so vzbudile veliko živahnost po ulicah. Ljudje so prihajali pred dvor, kjer so peli patriotične pesmi. Delili so tudi letake, kjer so pozivali vlado, naj se ne ukloni in naj ostane pri besedah manifesta, ki ga je svoje dni objavil voditelj transilvanskih Romunov dr. Maniu, ko je dejal, da Romunija ne sme odstopiti niti pedi transilvanske zemlje.

Popoldne se je zvedelo, da je na Dunaju usoda zapečatená. Sirile so se najbolj različne govorice glede obsega ozemlja, ki ga naj odstopi Romunija Madžarom. Razširila se je tudi govorica, da je sporazum že podpisan, odnosno da je dobil Manoilescu vsa polnomočja, da po svoji lastni preudarnosti podpisuje kakršne koli sporazume, mu bodo predložili in ki bo sprejemljiv v stališča romunske časti in obstoja romunske države.

Prva določena poročila o razsodbi pa so prišla v Bukarešto in se razširila po mestu šele okrog 4 popoldne. Po mestu je zavladovalo veliko razburjenje, ki mu je sledila potrlost. Tako velike žrtve, ki naj jo Romunija napravi, nihče ni pričakoval. Ljudstvo se je spoprijaznilo z odstopom manjših obmejnih predelov, čeprav s krvavečim srcem, toda da bo ves severni del Transilvanije do karpatskih

in se poslužijo pravice opceje. Poleg tega pa niti ena niti druga stran nima zaupanja v morebitne pogodbe za varstvo narodnih manjšin, ker se je že dotedaj pokazalo, da so takšne pogodbe bile povod za razne nesporazume in razočaranja. Zato sta osiženi sili, ki sta mnenja, da je njihova prva dolžnost iz posebnih gospodarskih razlogov ohraniti mir v Podonajvu, ki je tudi v interesu Madžarske in Romunije, smatrali za potrebno, da pri reševanju spora med obema državama intervenirata.

Ni izključeno, da se bodo po dunajski konferenci nadaljevala neposredna pogajanja med Madžarsko in Romunijo o raznih vprašanjih, od katerih je odvisna končna ureitev njunih medsebojnih odnosov. Zaradi tega bo imela dunajska konferenca pozitivni uspeh, ker se bosta Romunija in Madžarska izognili nevarnim spopadom in bosta imeli možnost, da mirno uredita vse spore.

Ni izključeno, da se bodo po dunajski konferenci nadaljevala neposredna pogajanja med Madžarsko in Romunijo o raznih vprašanjih, od katerih je odvisna končna ureitev njunih medsebojnih odnosov. Zaradi tega bo imela dunajska konferenca pozitivni uspeh, ker se bosta Romunija in Madžarska izognili nevarnim spopadom in bosta imeli možnost, da mirno uredita vse spore.

Kaj je Transilvanija

Vsa Transilvanija, ki je bila dosedaj pod Romunijo je bila razdeljena v štiri upravne enote, in sicer v romunski s 18.393 kv. km površine in 1 milijonem prebivalcev (prestolnica Temešvar), po krajini Muramareš (Marmaros Siget) in pokrajina Crišana (prestolnica Oradea Mare — Groszvardein) sta skupno merili 22.185 kv. km površine ter šteli poldrug milijon prebivalcev, četrta edinicá Ardeal (Erdelje) s prestolnico Cluj (Kolsvar ali Klausenburg) pa je merila 61.622 kv. km površine s 3 in pol milijoni prebivalstva. Vsa Transilvanija je skupno merila 102.000 kv. km površine ter štela po zadnjem številu okrog 6 milijonov prebivalcev.

Po prebivalstvu je Transilvanija osnovno romunska. Madžari prebivajo v zahodnih pokrajinah, toda le v otokih in so še to delno pomadžarjeni Romuni. Nemci živijo okrog Brašova (Kronstadt). Nadaleje prebivajo Madžari pod imenom Szeklerji v otoku severno od Brašova (Kronstadt). Po nemških statistikah je živel v Veliki Romuniji od 19 milijonov skupnega prebivalstva 75% Romunov, 7,8% Madžarov in 4,3% Nemcev. Madžari in Nemci so naseljeni izključno v Transilvaniji, torej v pokrajini, ki jo je morala Romunija do polovice odstopiti Madžarski. Po veri je Transilvanija polovično katoliška, kajti zadnje štetje je navedlo 2 milijona 900.000 katoličanov, od teh spet polovica katoličanov vzhodnega obreda.

V Transilvaniji so premožovna ležišča v okoli Oradea Mare in v temešvarski pokrajini, pri Oradea Mare in okrog Sigeta so evinčni rudniki, na južnem in severnem bregu reke Mareš so rudniški železne rude, bogata ležišča mangana, bakra, pirita, živega srebra, aluminija, soli in drugih rudnin. Pokrajina je tudi bogata na mineralnih in zdravilnih vodah.

Konferenca nemških škofov v Fuldi

Berlinski škof Preysing postane kardinal

Budimpešta, 30. avgusta. »Pester Lloyd« je objavil nekaj podatkov o sestanku nemških škofov, ki se je prav kar zaključil v Fuldi na grobu sv. Bonifacija, apostola Nemčije. Konferenca je trajala več dni in so na njej obravnavali vsa vprašanja, ki se tičejo položaja katoliške Cerkve v Nemčiji. Nemški škofje o svojih zasedanjih niso objavili nobenega sporočila, toda nekaj zunanjih znamenj govori za to, da so bili sklepi izredno važni. Madžarski list našteva naslednje značilne zunanje znake tega važnega dogodka:

1. Pred konferenco so bili trije nemški škofje v Rimu, kjer so bili sprejeti pri papežu in njegovemu državnemu tajniku. Z Rima so šli naravnost na konferenco, kjer so izročili važna sporočila sv. očeta.

2. Na konferenci se je tokrat zbralo 42 nemških škofov, med tem ko se jih je prejšnjih konferenc udeležilo le do 20. Tokrat so prišli nemški škofje iz vseh od Nemčije osvojenih dežel. Le škofje druge, kakor nemške narodnosti, niso prišli. Tako tankaj ni bilo ne čeških in ne poljskih škofov. Razume se, da niso prišli škofje iz Belgije, Nizozemske ali Francije. Prisostvovali so tudi trije kardinali, in sicer kölnski, vratislavski in dunajski. Konferenco je vodil vratislavski nadškof kardinal Bertram.

3. Glavno poročilo na konferenci je imel

osnabrški škof dr. Berning, o katerem je znano, da je bil zaradi naklonjenosti narodnosocialističnemu režimu od maršala Göringa poklican v pruski državni svet in je veljal vedno za posrednika med nemško vlado in katol. Cerkvijo. Dr. Berning ima pod svojim vodstvom tudi skrbstvo za katoliške Nemce v tujini. Dejstvo, da je imel on glavni referat, razlagajo, da so škofje proučevali vse pozitivne možnosti v razvoju odnosov med Cerkvijo in državo v Nemčiji.

4. Škofovska konferenca je sklenila, da tokrat ne bo objavila nobenega pastirskega pisma, kakor je to običajno storila, marveč, da bo z objavo pastirskega pisma čakala do zaključka sedanjega vojne. Iz tega sklepa, da je konferenca v pozitivnem smislu sprejela nekatere sklepe, ki naj omogočijo zblizanje med cerkvijo in državo tudi v obziru na dejstvo, da je Velika Nemčija z novimi ozemeljskimi pridobitvami znatno povečala število svojih katoliških državljanov.

5. Na konferenci se je razširila novica, da bo berlinski škof grof Preysing v kratkem imenovan za kardinala, tako, da bi Velika Nemčija imela 5 kardinalov in bi berlinski kardinal postal nekako posredovalec med državo in cerkvijo.

»Corriere Vaticano« Novo glasilo Svete stolice

Rim, 30. avg. Papežovo državno tajništvo je sklicalo v Vatikanu konferenco, da se posvetuje o odredbah za primer, če bi »Osservatore Romano« prenehal izhajati. Papež Pij XII. je namreč izrazil željo, da naj bi se »Osservatore Romano« nadomestil z drugim dnevnikom, ki bi imel izključno verski in kulturni značaj po miselnosti papeža samega. Papež želi kot sodrujnik v prvi vrsti člane Družbe Jezusove, ki naj bi posvečali posebno skrb verskemu, literarnemu in filozofskemu področju, pa naj bi se tudi prizadevali za visoko stopnjo umetnostne kritike. Do zdaj je »Osservatore« imel tudi politično barvo v toliko, da je posvečal veliko prostora političnim vprašanjem mednarodnega značaja. To bi kajpak dočela ne prenehalo, ampak bi samo stopilo v ozadje in bi list bil v tem oziru strogo nepristranski. Dne 5. septembra t. l. bo »Osservatore Romano« slavil 91 letnico odkar izhaja. Kot oficioen organ Vatikana velja šele od 1. 1870, ko so Rim zavzeli Italijani in ga napravili za svojo prestolnico. Sedanjil urednik »Osservatora« grof Josip Dalla Torre, ki so mu ves čas iz Berlina kakor iz vladnih krogov v Rimu očitali, da je politično pristransko usmerjen, oči listu na čelu 20 let.

Novo glasilo, ki bo stopilo namesto »Osservatore«, bo nosilo bržčas ime »Corriere Vaticano«. Kdaj bo začel izhajati, se še ne ve, po vsej priliki v nekaj mesecih.

Zadnji prizor Reynaudovega padca

Vichy, 30. avg. »Matine« objavlja podrobnosti o padcu bivšega predsednika vlade Reynauda in o njegovem poizkusu, kako bi se rešil v Ameriko.

Ko je bil polom že popolnoma očiten, je Paul Reynaud sklenil, da zapusti Francijo. Ker ni tega hotel narediti skrivaj, da ne bi preveč trpel njegov ugled, je postavil kot pogoj svojega odstopa, da ga imenujejo za veleposlanika Francije pri vladi v Washingtonu. Najtežavnejše vprašanje pa je bilo, kako bi odnesel iz Francije svoje veliko premoženje, ki si ga je bil nabral v teku svoje politične kariere, v kateri je napravil zlasti velike dobičke v Meksiki. Poklical je šefa svojega kabineta Léca in njegovega pomočnika Devauxa ter jima izročil dva velika zaboja, ki naj bi jih z naslovom »Mister Reynaud, poslanik Francije v Washingtonu«, odpravila v Ameriko preko Španije in Portugalske. Toda v Španiji so oba zaboja zasegli. Paul Reynaud pa je izgubil tudi svoj naslov ameriškega poslanika, kakor hitro so morali odstopiti tudi drugi člani njegovega kabineta.

Madridske oblasti, ki so o tem seveda izvedele, so odredile, da se zaboja odpreta in preneseta v špansko banko. V zabojih so našli za 16 milijonov frankov v čistem zlatu. Ugotovljeno je, da je bil ta denar ukraden iz raznih tajnih fondov vlade. Med dokumenti so bili tudi nekateri tajni iz zunanje ministristva. Léca in Devaux sta se bila brez zabojev podala na Portugalsko, kjer pa

Vprašanje masonskega hrama v Ljubljani

Naša ugotovitev, da je tudi v Ljubljani frama-masonska loža, ki nosi ime »Venček Valentina Vodnika«, je uredništvo »Jutra« zelo neprijetno dirnila. Ničesar drugega ne more odgovoriti, kakor to, da mu to ime zelo ugaja, obstoja tega frama-masonskega venčka pa si ne upa utajiti. Le glede templa bi »Jutro« rado stvar zameglilo, ker to mu je še najbolj nerodno. Zato skuša to odkritje smešiti in nas sprašuje, kje stoji ta masonski tempel v Ljubljani, ko ga ni oblast mogla nikjer odkriti? Po naših zanesljivih informacijah ga res niso odkrili, ker so namreč vso njegovo notranjo opravo, to je podoba masonskega boga Nejmara, sedmero-kraki svečnik, skrivne frama-masonske preproke in obrednik pa razne plašče in druge potrebščine prenesli v Knafljevo ulico št. 3, to je, v uredništvo »Jutra«. Tam se odslej opravljajo vse frama-masonske ceremonije in se prižiga kadilo prijateljskemu frama-masonskemu duhu.

Prvenstvo dravske banovine v tenisu

Ljubljana, 30. avgusta.

Danes se je pričelo na igrišču SK Ilirije pod Cekinovim gradom prvenstvo tekmovalcev v tenisu, za katero vlada zelo veliko zanimanje, zlasti med mladino. Pri današnjem tekmovalcu je bil tudi navzoč ljubljanski podžupan, kate-rega je sprejel predsednik SK Ilirije dr. Lapajne. Današnje tekmovalce se je pričelo z zamudo zaradi dežja, in sicer šele ob 4. Danes so tekmovali gospodje in dame v singlu. V dublu se prične tekmovalce jutri dopoldne. Današnji program zaradi zakasnitve ni bil izveden v celoti. Poleg igralcev Ilirije so navzoči tudi Tržičani, Celjani, kompleten pa je Maribor. Izidi današnje tekme so:

Single dame: Truden : Franzl 6:0, 6:4; Fabijan : Gaberc 6:4, 6:3; Perles : Kobi 11:6, 2:6; 2:6; Albaneža : Krell 6:0, 6:1; Juvanc proti Pirc 6:0, 3:6, 8:6; Šivic : Škrobar 6:2, 6:2; Korenčan : Slana 11:9, 6:3; Banko : Božičev 6:3, 6:1; Milavec : Goršek 6:4, 6:3. To je bila tudi najlepša partija v današnjem tekmovalcu.

Juniorji: Razboršek : Majer 6:1, 6:1; Bogataj : Kanky 6:1, 9:7; Milavec : Wohinz 6:1, 6:0.

Tekme se bodo jutri nadaljevale ves dan. Pričakuje se še večja udeležba.

Uredba o nadzorstvu nad cenami

Belgrad, 30. avg. m. Na podlagi čl. 9 in 23 uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije je ministrski svet predpisal uredbo o kontroli cen na drobno, s katero se pooblasti urad za kontrolo cen, da lahko določi cene na drobno za tiste predmete, za katere je določena cena na debelo. Urad bo lahko za take predmete ali predpisal najvišje prodajne cene ali pa maksimalni bruto dobiček v odstotkih. Urad za kontrolo cen lahko pooblasti oblast druge stopnje, da na svojem področju maksimira cene. Trgovci na debelo niso dolžni, da prosijo za odobrenje prodajnih cen. — Kdor prekrši predpis te uredbe, bo kaznovan v smislu čl. 9 uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije. Uredba je objavljena v današnjih »Službenih novinah« in stopi z današnjim dnem v veljavo.

Belgrajske novice

Belgrad, 30. avg. m. Danes dopoldne ob 9 je potoval skozi Vršac inž. Alfred Göring, brat maršala Göringa. Kakor znano, je Alfred Göring član upravnega odbora romunske težke industrije ter generalni ravnatelj podjetja za izkoriščanje petrolejskih vrelcev v Romuniji za račun Nemčije. — Göring potuje dalje v Berlin.

Belgrad, 30. avgusta. m. V pravosodnem ministristvu so postavili za sodne pripravnike pri okrožnem sodišču v Mariboru z odlokom pravosodnega ministra sledeči diplomirani pravnik: dr. Anton Strašek iz Hoč, Alban Škrjanc iz Ljubljane, Zvonimir Gabriček iz Dev. Marije v Polju, Rajko Zupanc iz Kranja, Vinko Levstek iz Sodražice, Vlado Jevšek iz Ljubljane; pri okrožnem sodišču v Murski Soboti Ivan Zoister; z odlokom pravosodnega ministristva je premeščen na okrajno sodišče v Kovecje Franc Berentcin, sodni pristav v Laškem.

Belgrad, 30. avgusta. m. Danes so tekmovalci kolesarji prevozili drugo etapo v tekmi okrog Srbije od Zvornika do Sarajeva. Borba je bila izredno ostra posebno med petimi najboljšimi, ki so Drlijač, Davidović, Gartner, Peternel, Pokupek. V Sarajevo je prvi privozil Džordže Drlijač, ki je bil dosedaj najboljši. Jutri čaka tekmovalce najnapornejši del proge.

Belgrad, 30. avgusta. m. Splošno stanje kolesarjev v 1. in 2. etapi kolesarske dirke okrog Srbije je v skupnem času naslednje: 1. Drlijević (Belgrad) 11:50.28 in dve petini; 2. Davidović (Zagreb) 11:51.35; 3. Gartner (Ljubljana) 11:53.30; 4. Peternel (Ljubljana) 11:54.45; 5. Grabner (Ljublj.) 11:56.49.

Osebnosti

Belgrad, 30. avg. m. S kraljevim ukazom je postavljen za načelnika za srednješolstvo v prosvetnem ministristvu g. Janko Leskovšek, dosedanji inspektor v prosvetnem ministristvu.

Belgrad, 30. avg. m. S kraljevim ukazom je napredoval v 7. skup. profesor Dr. trgovske akademije v Mariboru Friderik Degen.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 30. avgusta. b. Jutri ob 11 bodo odprli 34. mednarodni vzorčni sejem v Zagrebu. Otvoritvi bodo prisostvovali tudi nadškof dr. Stepinac, ban savske banovine ter drugi predstavniki civilnih oblasti.

Dubrovnik, 30. avgusta. b. Včeraj je nemško-jugoslovanska komisija za ureditev predvojnih dolgov končala svoje delo. Nemški delegati so odpotovali ponoči iz Dubrovnika, danes pa so odpotovali tudi naši delegati.

so ju na zahtevo vlade aretirali in vrnili v Francijo.

Paul Reynaud je bil med tem odpotoval v Bordeaux, kjer je bil od preiskovalnega sodnika tega mesta zaslišan. Reynaud je izjavil, da mu potovanje njegovih dveh uradnikov ni znano in da ni vedel, kaj vsebujejo zaboja, označena kot diplomatska prtljaga. Ko ga je preiskovalni sodnik izpustil, je z neko gospo De Porte vzel avtomobil in bežal proti francoski meji. Preden je dospel v vas Saint Germain, je šofer po nesreči zavozil v obmejni kamen. Gospa De Porte je bila v trenutku ubita, Reynaud pa ranjen.

Nemško-angleški boji

Trije nemški letalski napadi na London

Nemška poročila

Vojno poročilo

Berlin, 30. avgusta. AA. Nemško vrhovno poveljstvo sporoča:

Včeraj se je nemško letalstvo omejilo na oborožene ogledniške polete. Med temi poleti je prišlo do več borb v zraku nad jugozahodno Anglijo. V noči med 29. in 30. avgustom so nemška letala izvedla več napadov na letališča v grofijah Lincoln in Suffolk ter na naprave v Faltowu, na letalsko tovarno v Wybridgeu in Longwayu kakor tudi pristanišče v Dandyju in Liverpoolu. Posebno veliki ognji so bili v Liverpoolu. Vsi ti napadi so bili uspešni. Letala so nadaljevala s polaganjem min pred angleškimi pristanišči.

Angleška letala so ponoči nadaljevala z napadi na zahodno Nemčijo toda njihove bombe niso zadele vojaških objektov. Porušenihi je bilo več stanovanjskih hiš. Ogenj je bil hitro omejen. Škoda pa je sicer neznatna. V Poruhrju sta bili zbiti dve sovražni letali, ostala pa je protiletalsko topništvu razglašeno. Včeraj je bilo zbitih 18 sovražnih letal in 6 baraznih balonov, sedem nemških letal pa se ni vrnilo domov.

Neka podmornica je ponoči potopila tri sovražne trgovske ladje s skupno tonazlo 22.000 ton.

Berlin, 30. avgusta. AA. DNB: V noči med 29. in 30. avgustom so po poročilu DNB napadla nemška letala Anglijo. Napadi so veljali predvsem pristaniškim napravam v Liverpoolu in v Birkenheadu. Ponoči so angleška letala letela nad zapadno Nemčijo in ruhrsko pokrajino. Bombe, ki so jih letala metala, niso zadele vojnih objektov.

Angleži napadli ribiče

Kopenhagen, 30. avgusta. AA. DNB: Neko angleško letalo je napadlo in obsulo z ognjem iz strojnici nekaj danskih ribičskih ladij v Severnem morju. Tako lastnik ribiške ladje »Ingoli«
pripoveduje, da jih je sredi lova napadlo neko angleško letalo. Krogle iz strojnici so popolnoma prešle tale krmilo in bok njegove ladje. Napad je bil tako nenaden, da se ni bilo časa skriti v notranjost ladje. Težko poškodovan je bil ladijski kuhar, ki se ga zadele štiri krogle.

Nemški letalske general o letalskih bojih

Berlin, 29. avgusta. AA. DNB: Današnji »Völkischer Beobachter«
objavlja članek letalskega generala, ki primerja bistvene oznake nemškega in angleškega letalstva. Nemško vojno letalstvo ima vse odlike mladosti in sloni njegova organizacija na revolucionarnem poletu. V britanskem letalstvu pa se opaža, da mu poveljujejo stari poveljniki in se zaradi tega krčevito drži zastarelih in od časa zavrženih tehničnih in taktičnih načel. Nemško vojno letalstvo je v vsakem pogledu trdno strjeno v rokah maršala Göringa. Poveljniki in moštvo ne samo da razpolagata z bogatimi izkuštv, temveč znata tudi izrabiti ta izkustva. Najprej smo zbrali dragocene podatke med špansko državljansko vojno. Vzporedno s temi izkuštv smo uporabili tudi ugotovitve, ki jih je ta vojna pokazala. Vse to skupaj smo temeljito izkoristili. Tako je

Sirotina resnica

Zdaj, ko govorijo in pišejo ter si veliko prizadevajo za prepoved Francije tudi mnogi, ki so prej pokorno sledili stopinjam režimov, ki jih danes obsojajo, bo zanimal čitatelje razgovor med dvema francoskima publicistoma, objavljen v nekem satiričnem listu.

»Vsega tega sem že davno pričakoval. Treba je bilo imeti samo odprte oči in prisluškovati razvoju, pa si lahko čutil prihajati nevihto. Slabi voditelji so nas zapeljali v nesrečo.«

»Dragi prijatelj, zakaj pa takrat niste ziniti besedice? Spominjam se, kako ste bili veseli in se smehljali, kakor da bi se najboljše počutili med temi slabimi voditelji. Zatrjevali ste, da je vse tako, da ne more biti bolje, da je življenje lepo in da javne reči gredo čisto prav, in če je kaj zamotnega, da se bo vse čisto lepo razpletlo.«

»Kaj hočete? Takrat ni bilo mogoče drugače govoriti. Neke reči je bilo treba zatajiti, da jih ne bi izvedelo inozemstvo in da bi se ohranil lepi zunanji videz našega političnega življenja. Treba se je bilo premagati in marsikatero sodbu obdržati zase, da bi se kolikor mogoče zadrževal razpad.«

»Vi torej trdite, da je vsak človek, ki ima v javnosti besedo, dolžan, da v takih zmedenih časih, kakor je današnji, skrivati oziroma zakrinkati to, kar sam v svojem srcu misli in česar se boji.«

»Gotovo!«

»Toda, za Boga, čemu tedaj pišete danes in govorite po radiu ter propovedujete po salonih čisto nezakrinkane misli?«

»Zato, ker danes govorim resnico.«

»Lepo. Toda, kdo nam more jamčiti, da čez šest mesecev ne boste pripovedovali, če bi se namreč položaj izpremenil, da ste veliko vedeli, da ste poznali marsikatero škandale in da ste se hudo bali, da se ne bi vse slabo končalo, ampak da takrat niste smeli o tem govoriti iz vseh mogočih ozir, kakor ste tudi opravičevali svoje obnašanje pred polomom?«

Nato ni sledil noben odgovor. Poper je bil prehud. Človek pa se ob tem spomni na domislico de La Rochefoucaulda: »Resnica ne naredi toliko dobrega na svetu, kolikor napravi slabega videzi resnice.« Če ni resnica dostojno oblečena v laž, se ne upa nihče družiti se z njo.

K gori objavljenemu razgovoru je treba samo še to pripomniti, da je prvi žurnalst bil dozdaj, to se pravi, do poloma, prijatelj »ljudske fronte«, drugi pa je bil in je še desničar

mogla Nemčija pretekle jesen stopiti v vojno in izrabiti najnoveše izkušnje, vojna sredstva in nauke. Pri dogodkih na bojiščih, na Poljskem, na Norveškem in na zahodu smo se naprej izpopolnjevali in popravljali ta izkustva. Na koncu članka pravi general Cander, da se vojna nahaja danes na vrhuncu svoje moči in to ne iz stališča sposobnosti svojega vodstva, ki je znalo v teku hudih spopadov opaziti in izrabiti vsako, pa tudi najmanjšo izkušnjo in se novemu stanju takoj prilagoditi. K temu je treba pristeti še duh, ki preveča naše letalstvo. Gotovo pa je, da so takšne zmage, kakor smo si jih priborili na Poljskem, Norveškem in na zahodu se bolj dvignile že itak sijajno moralno naših letalcev. Polni ponosa zaradi tega, kar smo dozdaj dosegli in polni zaupanja vase in v svojo veliko sposobnost, gremo letalci ter naši poveljniki sedaj na izvedbo novih nalog, priprani v zmago.

Današnji boji

Berlin, 30. avgusta. AA. DNB. O današnjih letalskih spopadih nad južno Anglijo se izvedo sledeče podrobnosti:

Oddelek dvomotornih lovcev, tako imenovanih letalskih rusilcev se je pojavil nad britansko obalo in si poskušal nasilno odpreti pol, kakor tudi narediti po za nemške bombe, ki so bili zadaj. Ko je ta predhodnica prišla v stik z angleškimi letali tipa »Stiplici«
in »Hurricane«, so nemški bombniki prebili barazo britanskega protiletalskega topništva in odleteli nad London. Nemški bombniki so leteli v zaščiti močnih oddeikov lovcev. Del teh lovcev, kakor tudi predhodnica, sta se spustila v borbo z angleškimi lovci. Nad Dovrom in Eastbormom so se odigrale v veliki višini številne bitke. Večina zbitih letal je padlo v morje. Z obeh strani Kanala so bili poslani sanitetni motorni čolni, da bi rešili padle letalce. Eno nemško vodno letalo, ki pripada sanitetni službi, je rešilo z morja tri angleške in dva nemška pilota. Po poročilih nemških pilotov, ki so se vrnili domov, je bilo dozdaj zbitih okrog

Italijansko-angleški boji

Italijanska poročila

Vojno poročilo

Nekje v Italiji, 30. avg. AA. Sporočilo št. 84 glavnega generalnega štaba italijanske oborožene sile se glasi:

Pomorsko oporišče Nikaba na Malti je bilo predmet preciznega bombardiranja od strani naših letalskih oddelkov. Sovražno letalstvo, ki je bilo v zraku, se ni hotelo spustiti v borbo z našimi lovskimi letali, ki so spremljala bombnike, temveč se je poskušalo izogniti spopadu. Našim lovskim letalom pa se je posrečilo s strojnimi streljati na tri sovražna letala in jih poškodovati.

V severni Afriki so naša letala, ki so prihajala v več valovih, močno bombardirala skladišča in vojaške barake, kakor tudi postajo v Marsa Matruhu in sicer večkrat. Več sto bomb je bilo vrženih na vojaške naprave, ki so bile precizno zadete.

V vzhodni Afriki so italijanska letala bombardirala zbirališča čet in avtomobilske kolone v Arboilbaju ter pri Garisi in v Keniji. Razen tega so bombardirali letališče Binau. Na tleh je bilo uničeno eno letalo, drugi dve pa sta bili poškodovani. Vsa letala, ki so sodelovala pri teh operacijah, so se vrnila na svoja oporišča z vso posadko, čeprav je bilo nekaj letal delno poškodovanih. Eno od naših letal je uspešno izvedlo nenaden napad v Buni in uničilo en angleški avtomobil ter prizadelo težke izgube sovražniku.

Sovražnik je trikrat bombardiral Mogadiscio, kjer sta bili dve osebi ubiti, šest pa ranjenih, vendar pa je gmotna škoda zelo majhna.

Napad na Port Said

Atene, 30. avg. DNB: Semkej so prišla poročila o strašnem učinku italijanskega bombardiranja Port Saida na arabsko prebivalstvo. Port Said je glavna trgovska luka Egipta, odkar je angleško brodogradje popolnoma zasedlo Aleksandrijo. Prav tako se je morala angleška petrolejska družba, ki ima svoje petrolejske vode skozi Palestino v Hajfo, odločiti, da vod za enkrat zapre, da ne bi bili nenadno poškodovani iz zraka in bi se vnel petrolej, kar bi povzročilo nepopisno škodo.

Napad na Marša Matruh

Nekje v Italiji, -0. avg. AA. Stefani: Posebni dopisnik agencije Stefani poroča o zadnjem bombardiranju angleškega oporišča Marsa Matruh, ki ga je bombardiralo italijansko letalstvo in navaja sledeče podrobnosti: Ta napad je bil najpomembnejši od vseh, ki jih je italijansko letalstvo izvršilo na to važno angleško oporišče, ki leži na pol poti med Aleksandrijo in mejo Cyninajke. Ta napad so italijanska letala izvedla podnevi, da bi lažje zadela zaščitne cilje. Naravno je, da je bilo to ugodno za angleški protinapad in da je ta okoliščina povečala nevarnosti tega bombardiranja. Toda italijanski letalci so kljubovali vsem nevarnostim, samo da bi dosegli čim večji uspeh, kakor pa so ga imeli pri drugih bombardiranjih. Bombardiranje je trajalo štiri ure. Italijanski letalci so zmetali v tem času nad 500 bomb, ki so zadele najvažnejše sovražne naprave. Takoj so nastali požari. Protiletalska obramba je bila huda.

30 sovražnih letal, šest nemških pilotov se dozdaj ni vrnilo domov.

Druge enote nemških letalskih sil so se vrnile medtem na svoja oporišča v severni Franciji. Tudi ti oddelki so se borili z angleškimi letalci. Število zbitih angleških letal znaša 39.

Angleška poročila

London, 30. avg. t. Reuter: Letalsko ministrstvo uradno poroča: Velike sovražne letalske sile so davi v treh zaporednih valih in v kratkih presledkih priletela nad Južno Anglijo. Naša lovka letala so jih takoj napadla in je prišlo na šestih različnih krajih do bojev, ponekod v velikih višinah. Nasprotno sile so bile razpršene in se je le manjšemu oddelku posrečilo prebiti se skozi značno zaporo okrog Londona ter prileteti nad predmestje Londona, kjer je bil objavljen alarm, ki je trajal tri četrt ure. Neke manjše skupine so hotele bombardirati letališča v okolici Londona. Metala so bombe na pokrajini Kent in Surrey. Škoda pa je le neznatna in število človeških žrtev majhno. Med njimi je nekaj mrtvih. Do 2 popoldne je bilo sestreljenih 19 sovražnih letal, med tem ko se do istega časa ni vrnilo 6 angleških letal.

V prvih popoldanskih urah je prišel drugi poskus letalskega napada na London, ki mu je pozno popoldne sledil še tretji. Toda vsi napadi so bili odbiti. Izgube v zadnjih dveh bojih še niso znane ne na eni, ne na drugi strani.

London, 30. avg. AA. Reuter: Obveščevalna služba letalskega ministrstva poroča, da so v sredo zvečer angleška bombna letala vrgla preko 15.000 ton rušilnih in zažigalnih bomb na veliko tovarno letal znamke »Junker«
v Desauu. Bombardiranje je trajalo pol ure. Opaziti je bilo veliko požarov in slišale so se močne eksplozije. Zdi se, da je tovarna močno poškodovana.

Nemško opravičilo Irski

Dublin, 30. avg. AA. Reuter: Uradno poročajo, da je nemško zunanje ministrstvo izrazilo irskemu odpravniku poslov v Berlinu iskreno obžalovanje zaradi bombardiranja irske ladje »Carryheal«.

Angleška poročila

Kairo, 30. avg. t. Vrhovno poveljstvo angleške armade poroča: Italijanski bombniki so bombardirali kraj Doro v južnem delu Sudana. Bombe so padle na ameriško misijonsko postajo in sta bila dva člana postaje ubita, dva pa ranjena.

Washington, 30. avg. t. United Press: Ameriški vladi ni znano ničesar o bombardiranju ameriške misijonske postaje v Sudanu, o kateri govori angleško vojno poročilo poveljstva v Kairu.

Položaj v francoski Siriji

Carigrad, 30. avg. m. »Europa Press«: Italijanska mirovna komisija, ki je pred dvema dnevi dopotovala v Carigrad, bo potovala dalje v Bajrut, kjer bosta Italija in Nemčija postavile francoskim oblastem v Siriji neke zahteve. Tukajšnje časopise v zvezi s tem objavlja zelo zanimiv članek, ki so ga v četrtek objavile »Times«. Ta angleški list smatra, da bodo francoske oblasti sprejele zahteve sil osi, brez ozira na to, kakšne bodo. List poudarja okolnost, da je francoski guverner Pujo priznal vladu v Vichyju in bo to v veliki meri olajšalo delo silam osi v tej deželi. Zedaj se opaža v Siriji proti Angležem preokret. Francoske oblasti gledajo Angleže vse bolj kot prijazno. Meja med Sirijo in Palestino je bila na zahtevo sirijskih oblasti dalj časa zaprta, sedaj je zopet odprta, toda samo za tranzit v Turčijo. Kar pa tiče angleških državljanov, jim preti nevarnost, da bodo aretirani, če bodo skušali zapustiti Sirijo. Angleški generalni konzul je moral zapustiti Bajrut in se je premestil v Alejo, ki je v notranjosti države.

Grki imajo 300.000 mož pod orožjem

Atene, 30. avg. b. Številčno stanje grške vojske znaša danes 300.000 mož. Ministrstvo za narodno obrambo je objavilo, da so zaprte sledeče cone na morju: od 38 stopinj 50 minut severne širine in 2 stopinj 48 minut vzhodne dolžine do 38 stopinj 50 minut severne širine in 20 stopinj 41 minut vzhodne dolžine. To področje se razprostira med Mytice v Epiru in Girapetra na otoku Lelkasu. Grške pomorske oblasti so izvršile vse varnostne ukrepe v lukah Pireju, Solun in Patras. Vse ladje morajo v določeni oddaljenosti od teh luk zahtevati piote, ki jih bodo vodili skozi ozke nezaprte pasove.

Konec podonavske komisije

Berlin, 30. avg. AA. DNB: »Völkischer Beobachter«
objavlja članek, v katerem pravi, da je mednarodna donavska komisija morala prenehati s svojim delom in da je to čisto naravno, ker take ustanove nimajo več mesta pri novi razdelitvi Evrope. List pripominja, da je bila : »dnarodna donavska komisija ustanovljena za to, da bi se Anglija in Francija uvrstili v jugovzhodni Evropi. Na to list pravi, da sta ti dve državi to komisijo izkoristili, da bi izvajali svojo politiko na tem področju. Načrti pa so padli v vodo in podonavski prostor je interesna sfera držav podonavskega bazena. Na koncu pravi list, da je bila podonavska komisija ostanek preteklega časa

Naš velesojem

Ko je letošnji spomlad izpadel pomladni mednarodni ljubljanski velesojem, smo občutili v življenju našega mesta praznino, katere smo se v večji meri zavedali šele tedaj, ko ni bilo velesoja. Kajti naš velesojem je postal naprava, brez katere si danes ne moremo misliti niti slovenskega gospodarstva niti Ljubljane. Že 20 let dela propagando za slovensko gospodarstvo, njegovo proizvodnjo ter privablja v Ljubljano na desetstote obiskovalcev, pazi pa tudi na to, da ne zanemarija tudi drugih panog našega javnega dejstvomovanja, ne samo izrazito gospodarskih.

Ko se letos na novo odpirajo vrata esenskega velesoja, je opaziti izpremembo v primeri z dosedanjimi velesoji. Doslej smo prirejali v Ljubljani mednarodne velesoje, letos pa priredimo samo ljubljanski velesojem. Kajti šele pred par dnevi je prišla odločitev, da je velesojem v Ljubljani mednarodni, dočim so bile vse priprave v znamenju nacionalnega velesoja. Prav posebej pa je letos še poudarjeno, da je velesojem ljubljanski, saj je postal Ljubljani neobhodno potreben. Danes si Ljubljane brez velesoja niti ne moremo misliti.

Poleg tega pada naš velesojem v čas vojne. Že lanski velesojem je to občutil, znatno pa so se izpremenile razmere od lanskega leta. Lani smo bili šele v začetku gospodarskih težav, letos pa nam je razširitev vojne na Sredozemsko morje prinesla nove težave zlasti v mednarodni trgovini, kjer je zatala prekomorska trgovina. Ta je bila za nas velike važnosti, saj je skozi mnogo našega blaga v prekomorske kraje, še bolj važni pa so bili pri nas prispevki iz prekomorskih krajev zaradi dovozov surovin za našo industrijo, katere izdelke smo potem prodajali po vsej državi. Od tega industrijskega dela je živel doslej velik del našega prebivalstva. Obeta pa se nam, da bo to industrijsko delo znatno zatalo, ker so težave s surovinami vedno večje. To bo pomenilo za slovensko plačilno bilanco v državi občutno škodo, kar bo pa tem težje, ker se nam na drugi strani obeta prav težka obremenitev plačilne bilance zaradi višjih cen kmetijskih pridelkov, katere moramo uvažati iz drugih pokrajin države. V takih časih nam je potrebna preusmeritev naše industrijske proizvodnje in sicer tako da bomo predelovali predvsem surovine domačega izvora, po možnosti iz najbližje okolice, odkoder so dovozi kolikor toliko sigurni, nadalje izdelovali one predmete, ki jih doslej pri nas še nismo delali zadostno in v primerni kakovosti. Tu pripada gotovo važna naloga ljubljanskemu velesojem, katero bo lahko izvrševal, saj smo v prvih povojnih letih videli, kako so uprav razstave na ljubljanskem velesojem pokazale napredke naše proizvodnje in uvajale nove predmete, ki smo jih izdelovali doma. V tej smeri mora iti tudi nadalje do našega velesoja.

Kakor nam je potrebna preusmeritev v industrijski proizvodnji, tako nam je potrebno tudi povečanje kmetijske proizvodnje. V sedanjih časih

PRIVATNA DVORAZREDNA
TRGOVSKA ŠOLA
ZBORNICE ZA TRGOVINO
OBRT IN INDUSTRIJO
LJUBLJANA, GREGORČICEVA 27
(TRGOVSKI DOM)
SOLA IMA PRAVICO JAVNOSTI
SPREJEMA DIJAKE Z MALO MATURO ali ZAVRŠNIM IZPITOM
VPISOVANJE VSAK DAN OD 10—12
ZACETEK POUKA 10. SEPTEMBRA
TELEFON 33-40

težko občuti vsa Slovenija svojo veliko odvisnost od zitorodnih pokrajin države, katerim mora plačevati težek davek, težji kot znašajo državnim neposredni davki v Sloveniji. Posebno čuti to breme naš mali človek in moramo reči, da smo prav Slovenci narod malih ljudi. Radi tega je potrebno, da povečamo svojo domačo kmetijsko proizvodnjo, da jo izboljšamo tako po donosu kot po kakovosti, da bomo čim več črpali iz domače zemlje, ki nam lahko še mnogo da. Tudi v tej smeri pripada važna naloga ljublj. velesojem, da pomaga k povečanju kmetijske proizvodnje pri nas, da jo dvigne na višino, ki bo bolj odgovarjala našim potrebam. Razstava malih živali na velesojem je ravno zgovoren dokaz, da se ljubljanski velesojem tega zaveda in da se drži svoje zahtevane poti.

Pomagati pri preusmeritvi naše industrijske proizvodnje, pomagati pri pospeševanju naše kmetijske proizvodnje, to sta najodličnejši nalogi prirediteljev ljubljanskega velesoja. Z uresničevanjem teh nalog bo ljubljanski velesojem veliko koristil slovenskemu gospodarstvu in nam pomagal premagati sedanje in še bodoče težavne čase.

Velesoji so ustanove, katerih pomen se kaže tudi v vojnih časih. Nemčija, ki je v vojni, je vendar prireja svoje sejmje naprej in vprav vojni velesoji v Nemčiji so pokazali, kako koristna ustanova so, da morajo delovati tudi v nemirnih časih vojne vihre, ki naravno ne ostaja brez posledice za gospodarstvo in tudi za velesoje, ki so tako ozko povezani z gospodarskim življenjem. Tudi v vojni so velesoji potrebni ne samo v nevojskojočih se državah, temveč tudi v vojskojočih se državah. Mnogo je še panog, kamor ni posegel obseg države v današnjih časih in vprav v teh panogah je možno uspešno delovanje zasebne delavnosti, ki si v konkurenčni borbi išče zaslužka poslujujoč se pri tem velesojemskih razstav.

Naš velesojem pa praznuje tudi jubilej, ki je prav za prav zaključni jubilej. Ko bo končan, bodo njegove stavbe odstranjene, da napravijo prostor novim stavbam. Stari velesojem je bil zgrajen v nemirnih povojnih časih, bil je le bolj začasno misljen, toda zdržal je skoro dve desetletji, sedaj pa je prišel čas, ko se lahko zrušijo njegove stare stene in se postavi nova palača, ki bo bolj odgovarjala namenu in svrhi velesoja. Velesojem bo kmalu dobil svoje nove zgradbe, ki bodo lepše reprezentirale njega samega in slovensko gospodarstvo. Njegove zgradbe pa ne bodo služile samo razstavnim svrhom, temveč tudi v druge namene in bodo služile tudi za okras mestu Ljubljani.

Mesto Ljubljana si je z velesojem veliko pridobilo in ga danes ne bi mogla naša Ljubljana več pogrešati. Ko bomo dobili stalne razstavne prostore, to ne bo pridobitev samo za ljubljanski velesojem, temveč tudi za Ljubljano, ki si bo pridobila nove stavbe, ki bodo v okras mestu, služile svojemu cilju: pomagati slovenskemu gospodarstvu, da najde pravo pot, da s tem dobi zaslužka in dela lahko preživlja na svoji domači grudi.

Amerika spet 300 milijard za nabavo orožja

Washington, 30. avgusta. AA. Stefani. Senat je odobril nove kredite v znesku 5 milijard dolarjev za narodno obrambo, s čimer so skupno odobreni krediti za narodno obrambo v tem finančnem letu narasli na 10 milijard. To veotito bodo porabili za gradnjo dveh mornaric in 18.000 vojnih letal in za vojsko, ki bo imela 1.200.000 mož. Dalje bodo porabili za gradnjo skladišč za živila in za vezbanje 2 milijonov mobilizirancev. Medtem je vojaški odbor skupščine sklenil predlagati, da se splošna vojaška obveznost raztegne na ameriške državljane v starosti od 21 do 25 let, v nasprotju s sklepom senata, da bi se rekrutacija omejila na osebe, ki so

dovršile 31. leto. Razprava v skupščini se bo začela v torek

New York, 30. avg. b. V ameriških vojaških krogih je vzbudila novica o iznajdbi dveh novih orožij veliko senzacijo. Gre baje za top, ki zažiga s stvenjenim znakom in ki bo napravil v vojni tehniški pravo revolucijo. Top lahko izstrelji 10.000 nabojev v eni minuti. Upravljanje s tem topom je tako preprosto, kakor upravljanje s črpalčko za namakanje vrtov. S tem topom bo mogoče sestreliti vsako letalo.

Drugi izum pa je nov ekoploziv, ki se dobiva iz uranuma in za katerega pravijo, da ima stokrat večji učinek kakor trinitrotoloul.

Gospodarstvo

Jesenski ljubljanski velesejem

Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. bo v Ljubljani XX. velesejem kot 47. velesejemska razstava prireditev od 31. avg. do 9. septembra. Velesejem bo bogato založen. V splošnem delu bo razstavljena: strojna in kovinska industrija, fina mehanika. Vozovi, bicikli, sport. Poljedelski stroji in orodje. Mlini. Lesna industrija, pletarstvo, ščetarstvo, igrače. Tekstilna industrija in konfekcija, klobučarstvo, čipkarstvo. Usnje in konfekcija. Krznarstvo. Papir in pisarniške potrebščine. Kemična industrija. Zivilska industrija. Stavarstvo. Glasbila. Staklo, porcelan, keramika, bižuterija. Glazne novosti. Posebne razstave: pohištvo in stanovanjska oprema. Mala obrt. Razstava o obrambi pred napadi iz zraka. (Sodelujejo: Zaščitni urad mestnega poglavarstva ljubljanskega, ministrstvo vojske in mornarice, kr. banska uprava dravske banovine, Drž. higienski zavod in Gasilska zajednica v Ljubljani.) Zborna tehnika (priredi Društvo zobnih tehnikov ob svojem 30-letnem jubileju). Naša vsakdanja prehrana (priredi Zveza gospodinj). Razstava perutnine, golobov in kuncev (priredi Društvo »Rejec malih živali« v Ljubljani). Turizem (priredi Zvezi za tujski promet v Ljubljani in Mariboru). Razstavo motornih in brezmotornih letal ter modelov (poda ljubljanski Aero-klub »Naša krila«). Razstava cvetja in zelenjave (vrtnarski odsek Sadržarskega in vrtnar. društva v Ljubljani). Razstava likovne umetnosti (organizira g. Anton Kos, trgovec z umetninami v Ljubljani). — Dne 8. septembra bo nagradno tekmovanje harmonikarjev. — Za razstavno blago veljajo izdatne prevoznice in trošarinske olajšave. Na jugoslovanskih železnicah imajo obiskovalci velesejma brezplačen povratek. Na postajni blagajni kupijo poleg vozne karte še rumeno železniško izkaznico za 2 din. Ko dobe potrdilo o obisku velesejma, imajo s to izkaznico in staro vozno karto brezplačen povratek. Velja za potovanje od 26. avgusta do 9. septembra, za povratek pa od 31. avgusta do 14. septembra.

Na parobrodih Jadranske in Dubrovačke plovitve velja vozna karta nižjega razreda za vožnjo v višjem za dopotovanje od 26. avgusta do 7. sept., za povratek pa od 2. do 17. septembra. Na ladiah Zetske plovitve je 50% popust za odhod od 25. avgusta do 7. septembra, za povratek od 2. do 14. septembra. Razstavni prostor meri 40.000 m². Ljubljanski velesejem ima lepo prostrano zabavišče, ki nudi obiskovalcem mnogo razvedrila, kapljico iz domačih vinogradov in pivovarn ter dober prigizek domače živilske industrije in obrti. Posebna zanimivost bodo predstave »Totega teatra«.

Tujsko-prometna razstava na velesejmu

Vključ temu, da je spomladni velesejem prikladnejši za propagando tujskega prometa, sta se vendar obe slovenski tujskoprometni zvezi odločili, prirediti tudi na jesenskem velesejmu razstavo, ki naj bi pomagala k izboljšanju jesenske sezone. V ta namen je bil bivši takozvani češki paviljon preurejen v tujsko v tujskoprometno razstavo. Nasproti glavnemu vходу je razstavljena velika slika Jalovca na plošvi 7x2 m, torej na izredni površini. Na obeh straneh sta eliki Prekmurca in Belokranjca, nato pa so okusno razporejene tudi druge slike iz naših najlepših turističnih krajev. Predprostor pri vrodu je porabil Osrednji zavod za žensko domačo obrt za razstavo svojih, širom sveta znanih ročno izdelanih čipk.

Obe zvezi sta dali kopirati tudi del filma o Jugoslaviji, ki ga je napravil v barvah g. Kostić iz New Yorka. Vsak dan bodo v tem paviljonu filmske predstave, kjer bo tekel barvni film o lepota Slovenije. Posneli so nekateri prav dobri, tudi celotno vzeto je film dober, vendar bi si želeli še mnogo krajev na filmu, saj nam je njih barvitost znana. Film, ki je bil namenjen tujcem, bo tudi nam v lepi luči pokazal v naravnih barvah lepote nekaterih naših krajev.

Reja malih živali je zlasti danes zelo važna v narodnem gospodarstvu. Na ljubljanskem velesejmu od 31. avgusta do 9. septembra bo zato tudi razstava malih domačih živali.

Brezmesni dnevi. V naši državi imamo glede brezmesnih dni anomalijo: na Hrvaškem sta dva brezmesna dneva sreda in petek, v ostali državi pa sreda, četrtek in petek. Sedaj poročajo iz Beograda, da bo uredba o brezmesnih dneh preurejena tako, da bosta v vsej državi samo dva brezmesna dneva: t. j. četrtek in petek. Ta dva dni bo torej prepovedana nadrobna prodaja svežega telečjega, govejega in svinjskega mesa, kakor tudi njihov priprava v gostilnah in restavracijah.

Kaznovanje motenj v preskrbi prebivalstva. Iz Beograda poročajo, da je dokončno sprejet predlog uredbe o prestopnem kaznovanju del, ki ogrožujejo javni red in mir v državi z ustvarjanjem raznih motenj v rednem preskrbovanju z življenjskimi potrebščinami in ostalim blagom. Po tej uredbi bodo prvostopne oblasti dobile pravico kaznovati z zaporo od 30 dni in z denarno kaznijo do 3.000 din osebe, ki bodo prijavljene radi del, ki jih določajo uredba o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije, uredba o nadzorstvu cen, uredba o prometu s pšenico in državno intervencijo na tržišču pšenice in v gospodarskem letu 1940-41, uredba o oljarih in v jedilnem olju ter uredba o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom, če najdemo, da predstavljajo ogrožitev javnega reda in mira s ustvarjanjem motenj v rednem preskrbovanju z življenjskimi potrebščinami in ostalim blagom. Tako izrečene kazni ne bodo izključevale kazenske odgovornosti prestopnikov, v kolikor obstoji delo, za katerega je z drugimi predpisi določena težja kazen.

Prve sindikalne organizacije. V kratkem je pričakovati prvih prisilnih skupnosti na osnovi sindikalnih načel. Prve prisilne zajednice bi bile za naslednje gospodarske panoge: usnjarska, železarska, tekstilna, kemična in lesna industrija.

Nova delniška družba. Trgovinsko ministrstvo je odobrilo osnove delniške družbe T. A. D. (»Trgovsko akcionarsko društvo«). Glavnica znaša pol milijona dinarjev. Vpis delnic je 7. septembra, predhodni občni zbor delničarjev je tudi dne 7. septembra.

Priv. d. d. za izvoz deželnih pridelkov kraljevine Jugoslavije ima redni občni zbor delničarjev dne 29. septembra 1940. Na dnevnem redu je poleg računskega zaključka za 1939-40 tudi volitev članov uprave in nadzorstva.

Zvišanje cen prašičev za izvoz v Nemčijo. Z odlokom ministra trgovine in industrije z dne 24. avgusta je bila zvišana cena za prašiče težke nad 160 kg (razred A) na 14 din, za prašiče težke od 140-160 kg (razred B) na 13,70 din, vse za kg žive teže franko nemška meja.

Delo v premovalnikih. Ker so se pojavile pritožbe, da je kriva pomanjkanju premovala, ki se ga opaža dnevno vedno bolj, premovalna industrija, so začeli sedaj to vprašanje proučevati merodajni faktorji in so začeli misliti na uvedbo splošne kontrole nad proizvodnjo premovala v naši državi. Verjetno je, da bodo maksimirane cene premovala za industrijske potrebe.

Poraba plinskega olja in petroleja za industrijske svrhe. Iz Beograda poročajo, da bo poleg omejitve potrošnje bencina prišlo v kratkem tudi do omejitve v potrošnji plinskega olja in petroleja, ki služi za industrijske potrebe. Pred uveljavljenjem tozadevnih odredb bodo konzultirana vsa podjetja, ker je želja merodajnih faktorjev, da omejitev potrošnje ne dovede do motenj v industrijskih obratih.

Konzum morskih rib v Sloveniji. V prvem četrtletju letos je bilo po železnicah prevoženo v Slovenijo (v oklepajih podatki za drugo četrtletje

1940): s postaje Sušak v Ljubljano 9.996 (20.889), Maribor 1.893 (2.698) Novo mesto 164 (95), Jesenice 110 (40), Kočevje — (20) in Kranj — 0 (14) kg. S postaje Šibenik: Celje 1.086 (1.436), Maribor 1.393 (1.599), Ljubljana 1.514 (747), Rakek 201 (50), Kočevje 52 (80), Ribnica 16 (0), Novo mesto 0 (30), s postaje Split: Ljubljana 3.409 (2.470), Maribor 2.024 (2.048), Celje 526 (389), Jesenice 170 (0), Kranj 472 (250), Novo mesto 236 (132), Trbovlje 110 (77), Soštanj 68 (0). Skupni izvoz morskih rib s postaje Sušak je znašal v prvem četrtletju 1940 85.548, v drugem 141.782 kg, s postaje Šibenik 39.076 in 34.988, Split 20.721 in 21.756, (Mešković 4.205 (2.452) in Dubrovnik II 634 (273) kg.

Ustanavljanje industrijskih in obrtnih podjetij. Ministrstvo trgovine in industrije je razposlalo vsem gospodarskim organizacijam v državi razpis, v katerem opozarja pripadnike zbornic in druge interese, da se strogo držijo ob zgradbi industrijskih in obrtnih podjetij, katerih delnice in naprave se po predpisih obrtnega zakona ne morejo graditi brez posebnega dovoljenja pristojne oblasti (čl. 105 in naslednji obrtnega zakona) postopka, katerega določa zakon, da se ne bi izpostavili neprijetnostim in materialni škodi. Gradnja delavnic in naprav pri teh podjetjih se lahko začne šele tedaj, ko se dobi od pristojnega oblasti predhodno dovoljenje, odn. predhodno pooblastilo v smislu čl. 4 odst. 5 in čl. 96 odst. 3 obrtnega zakona, potem pa dobe specialno odobritev za zgradbo.

Nova paroplovna družba. Na Sušaku je bila junija registrirana nova delniška družba Obča broderska plovba z glavnico 3 milij. din. Člani upravnega odbora so: Bogomil Antič, Marko Lučič-Roki, dr. Branko Pliherič, Milorad Smokvina, dr. Svetislav Sumanović, Božidar Svriljuga in Stevan Tubić.

Akontacija dividende paroplovnih družb. Na račun ividende za 1940 izplačuje Jugoslovanski Lloyd v Splitu 25 din na delnico od 24. avgusta dalje, nadalje plačuje Prekomorska plovba na Sušaku akontacijo dividende za 1940 v znesku 300 din.

Zvišanje glavnice. Kr. banska uprava v Ljubljani je odobrila F. Heinrichar, lesni industriji d. d. v Ljubljani izpremembo pravil, po kateri se delniška glavnica zviša od 0,5 na 2,0 milij. din z izdajo 15.000 novih delnic po 100 din imenske vrednosti.

Hranilnica dravske banovine Maribor. Izbrisan sta člana uprave dr. Bartol Anton in Prijatelj Ivan, vpisana pa Macun Anton in Kirar Franc. Prokura je podeljena Pernetu Viktorju in Sušniku Ivanu.

Konkurz je razglašen o imovini zapuščine Ažnaha Franca, zid. polirja na Prevaljah, zastopane po skrbniku. Prvi zbor upnikov 7. septembra, oglasiti se je do 28. septembra, ugotoviti narod 12. oktobra 1940.

Likvidacija. Grajsko-kolovska lesna industrija Feliks Stare, Kolovec.

Rok za predelavo industrijskih motorjev na domače gorivo bo po vseh z Beograda podalšan samo do 1. oktobra letos, ne do konca leta.

Gospodarsko šolstvo. Zasebna dvorazredna trgovska šola Zbornice za trgovino, obrt in industrijo (s pravico javnosti) v Ljubljani je izdala ličen prospekt o gospodarskem šolstvu s posebnim ozirom na trgovinske srednje šole. Trgovinske srednje šole v Sloveniji: Državni trgovski akademiji v Ljubljani in Mariboru, državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani in Celju ter zasebni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani in Murski So-

boti (prva je ustanovitev Zbornice za trgovino, obrt in industrijo; druga pa Združenja trgovcev v Murski Soboti). Za trgovsko akademijo je kvalifikacija za sprejem nižja srednja šola z nižjetečajnim izpitom ali meščanska šola z završnim izpitom, poleg tega pa izvestno znanje francoščine. Dvorazredne trgovske šole pa sprejemajo dijake z istimi absolutiranimi šolami in izpiti. Prospekt je prav poučen.

Prodaja bukovega tehničnega lesa. Začena državna uprava razlaščenih gozdov v Ljubljani bo prodala na javni dražbi dne 30. septembra letos 2.860 plm bukovega tehničnega lesa na panju iz svojih gozdov v Strazi pri Novem mestu.

Licenciranje bikov v kamniškem okraju. Jesensko licenciranje bikov bo v kamniškem okraju po naslednjem vrstnem redu: Dne 23. septembra ob 7 jutraj na sejmišču v Kamniku; dne 23. septembra ob 10 dopoldne pred občino v Kamniški Bistrici; dne 23. septembra ob 14 popoldne na sejmišču v Zgornjem Tuhinju; dne 24. sept. ob 8 jutraj v Vodicah; dne 24. septembra ob 13 popoldne pri občini v Komendi; dne 25. septembra ob 6 jutraj na sejmišču v Mengšu, dne 25. septembra ob 8 jutraj na sejmišču v Domžalah; dne 25. sept. ob 10 dopoldne pri Deteli v Domžalah in ob 14 popoldne na sejmišču v Moravčah; — dne 26. sept. ob 7 jutraj na sejmišču v Lukovici; dne 26. sept. ob 8 jutraj na sejmišču v Krašnji; dne 26. sept. ob 9 dopoldne na sejmišču v Blagovici, dne 26. sept. ob 11 dopoldne pri Koušku v Trojanah in dne 26. septembra ob 14 popoldne na sejmišču v Št. Gotardu.

Dobave: Ravateljstvo drž. železnice, prometno-komercialni oddelek v Ljubljani sprejema do 31. avgusta ponudbe za dobavo 600 kom. lesenih podlog za vagon. — Ravateljstvo drž. rudnika Velenje sprejema do 2. septembra ponudbe za dobavo krtačic za elektromotorje, avtomobilskega olja, jamskih tračnic, raznih vijakov, zakovic, podložnih ploščic, stekel za bencinske jamske svetilke; 9. septembra strožastih zobatih koles. švice za avtoveno varjenje ter okroglega gumijevga tesnila.

Licitacija. Dne 5. septembra bo pri Dravski delavnici v Ljubljani pismena licitacija za dobavo raznih vrst olja, nafte, bencina, petroleja in tovnine masti; 7. septembra raznih barv, firneža, terpentina, raznih ščetk, mila, sode, steklenega papirja i. dr. — Dne 9. septembra bo v intendaturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo večje množine raznih živil. — Ravateljstvo šum v Ljubljani proda na osnovi pismenih ponudb dne 17. septembra v primeru neuspele pa dne 30. septembra večjo množino smrekovega lubja, izdelanega v drž. gozdu Martinček.

Borze

30. avgust.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 1.923.699, na belgrajski pa 271.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 70.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt 177.93—181.13
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 1010.29—1020.29

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka 14.70—14.90

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 48.65—49.35

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 47.65—48.35
Sofija 100 din 92 blago

Ljubljana — svobodni kliring:

London 1 funt 220.05—223.25
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1248.45—1258.45

Curik, Belgrad 10, Pariz 10.05 (bankove 7.35), London 17.02 (bankove 10.00), Newyork 439 (bankove 445), Milan 22.15, Madrid 40, Berlin 175.40, Buenos-Aires 99.37.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 442—445

v Zagrebu 445 blago

v Belgradu 443—445

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. pos. 99 do 100, agrarji 51—52, vojna škoda promptna 442 do 445, begl. obv. 76—77, dalm. agrarji 68.50 do 69.50, 8% Bler. pos. 98—99, 7% Bler. pos. 93—94, 7% pos. DHB 100—102, 7% stab. pos. 96—99. — Delnice: Narodna banka 7.700—7.800, Trboveljska 280—295, Kranjska indr. družba 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 96 den., agrarji 51 den., vojna škoda promptna 445 blago, begl. obv. 76 den., dalm. agrarji 69.50 bl., 6% šumske obv. 69.50 bl., 4% ves. agrarji 51.50 den., 8% Bler. pos. 98 den., 7% Bler. pos. 93—94, 7% pos. DHB 100 den., 7% stab. pos. 93. denar. — Narodna banka 7.800 bl., Privatna agrarna banka 180 bl., Trboveljska 290—300 (300), Gutmann 45 denar, Sladk. tov. Bečkerek 600 den., Sladk. tov. Osijek 205 den., Osj. livarna 105 den., Isis 35 bl.

Belgrad. Državni papirji: 7% inv. pos. 99.50 denar, agrarji 52 den., vojna škoda promptna 443 do 445 (444), begl. obv. 76.50—77 (76.50), dalmatinski agrarji 69.50—69.75 (69.50), 6% šumske obveznice 69.50 den., 4% sev. agrarji 51.75—52.50 (52), 8% Bler. pos. 99 den., 7% Bler. pos. 94—95, 7% pos. DHB 102 den. — Delnice: Narodna banka 7.800 bl., Priv. agr. banka 196.50 den.

Žitni trg

Novi Sad. Oves bački, sremski, 300—305; rž ne notira; ječmen bački, in sremski 330 do 335, bački in sremski pomladni 375—360; korusa bačka, kasa duplikat 355—360, bačka, pariteta Vrsac 350—355, bačka pariteta Indjija 355—360. — Moka in otrobi ne notirajo. Pšenica in fižol nespremenjeno.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

Cene živine in kmetijskih pridelkov v okraju Maribor, levi breg, dne 27. avgusta 1940. Voli II. vrste 6, III. 5; telice I. vrste 7, II. 5; krave I. vrste 6, II. 4, III. 3; teleta I. vrste 8, II. 6; prašiči speharji 12, pršutarji 9 za kg žive teže. — Goveje meso . vrste prednji del 14 din, zadnji del 16, II. vrste prednji del 14, zadnji 12; svinjina 18, slanina 20, svinjska mast 24, čisti med 22, goveje surove kože 13—14, telečje surove kože 20—23 svinjske surove kože 6—10 din za kilogram. — Pšenica 290, ječmen 270, rž 280, oves 300, fižol 600, krompir 200, seno 70, slama 40, jabolka I. vrste 250, II. vrste 225, III. vrste 200; pšenična moka 600, ajdova moka 500 din za 100 kg. — Trda drva 125 dinarjev za kub. meter, jaja 1 din komad, mleko 2 din liter, surovo maslo 36 din kilogram. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 5.50 za liter, finejše sortirano vino pri vinogradnikih 7 din za liter.

Najvišje cene drvam v Kranju in Trzinu

Na podlagi uredbe o maksimiranju cen drvam za kurjavo odločam za področje mest Kranj in Trzin ter za kraj Strazišče naslednje najvišje tržne cene za prostorni meter drv na razkladalnih postajah v Kranju in Trzinu: 1. za bukove cepanice I. vrste 130 din; II. 120 din, III. 110 din vključno s poslovnim davkom, franco vagon, postavljen na postajo v okraju. 2. za bukove drva okroglice cepljene je cena za 10 din nižja, za bukove okroglice necepljene in za odpadke na žagah je cena za 30 din nižja od cen, navedenih pod 1. Za bukove klade (panje) in sečnice se določa cena s 40% ceneje od navedenih pod 1. 3. za drva iz drugega lesa se določajo cene v odstotkih cen bukovih drv navedenih pod 1. in 2. kakor sledi: za drva gabrova 105%, lipova 95%, jesenova 92%, borova in smrekova 90%, hrastova in cerova 87%, jelševa 73%, topolova in vrbova 50%. 4. cepe drvam postavljene od proizvajalca kupcu na dom ne smejo biti večja kot cene pod 1. odnosno 2. in 3.; ako se pa sklne kupčija za franko na mestu proizvodnje, se morajo odbiti stroški prevoza. 5. za drva, ki se postavijo od preprodajalca kupcu na dom se lahko računa 20 din več kakor so določene cene pod 1., 2. in 3. V tem znesku je računani dovoz iz skladišča preprodajalca na dom kupcu pri takojšnjem plačilu. 6. cene drvam, ki se kupijo franco skladišče trgovca, se računajo za 15 din več kakor znašajo cene pod 1., 2. in 3. Posebej se mora računati odškodnina za žaganje, ki ne sme biti večja od 8 din za prostorni meter in pribitek zaradi obrobnih plačil drv, ki na mesec ne sme biti večji od 1% kupne vsote, ki jo kupec za drva še dolguje. Cepljena polena I. vrste morajo biti zdrava, ravna, brez grč. Dopusčajo se nekatere gladko odrezane grče. Polena morajo biti na obeh straneh z žago ravno odrezana. Cepljena polena II. vrste morajo biti zdrava, smejo pa biti nekoliko grčava in kriva. Dopusča se do 10% okroglih polen. Cepljena polena III. vrste so taka, ki se ne morejo uvrstiti med I. ali II. vrsto; so deloma pirava in nekoliko preperela. Primešane so lahko tudi klade (debeli, necepljivi odrezki). Okrogla polena (okroglice, oblice) so nerazklani okrogli odrezki, debeli na tanjšem koncu najmanj 7 cm in največ 14 do 16 cm. Dopusča se do 10% okroglic, ki so na tanjšem koncu debele 5—7 cm. Okleščki so okroglice, ki so na enem ali na obeh koncih odsekan s sekuro. Dolžina polena ali cepanje v javnem prometu mora biti 1 m. Vse prej sklenjene kupčije, ki niso izvršene do dne, ko stopi v moč ta odločba, se morajo izvršiti po novih cenah, kolikor niso pogojene cene ugodnejše za kupca. Isto velja tudi za deloma neizvršene kupčije, pri katerih veljajo nove cene za nedobavljeni del blaga. Kdor se pregreši zoper gornje določbe, se na podstavi člena 8 uredbe o kontroli cen kaznuje z zaporo do 6 mesecev in denarno kaznijo do 50.000 dinarjev. — Okrajni načelnik.

Iz Julijske krajine

Se eno visoko cerkveno imenovanje, na Pivki. Poročali smo že o častnem imenovanju, s katerim je sv. oče odlikoval postojnskega dekana msgr. Krhmeta. Doznavamo naknadno da je bil za častnega komornika sv. očetu imenovan tudi gospod Dominik Janež, župnik v Studencu pri Postojni, ki je pred kratkim praznoval svojo zlato mašo. Monsignoru zlatomašniku toplo čestitamo!

Z jeza elektrarne v Doblarju je padel v Sočo. Čuvaj velikega jeza doblarske elektrarne v Podselih je opravljal svojo službo na mostišču visoke naprave. Nepričakovano se mu je zavrtelo v glavi in je v omotici padel v Sočo, ki pod zatvornicami k sreči ni bila globoka. Neki delavski tovariš je skočil za njim in ga izvlekel iz vode. Pri padcu si je zlomil levo roko in je dobil še druge rane. Odpeljali so ga v goriško bolnišnico.

Poletje gre h kraju. Letošnje poletje je bilo kratko, prekratko. Sele proti koncu julija smo začeli doživljati prave poletne dneve, sedaj v začetku druge polovice avgusta gredo pa že h koncu. V noči od ponedeljka na torek (20. avgusta) smo imeli precej viharno vreme in sledil je deževen dan s prav jesenskimi značilnostmi. Ze prejšnji teden smo imeli po sončnih poletnih dnevih sicer jasne, pa razmeroma hladne noči. Marsikoga je proti jutru zdrnil iz sladkega spanja neprijeten hlad, ako ni bil nekoliko odel. prvi opomin, da se poletje poslablja. Čeprav smo imeli letos več ko preveč dežja, je zadnjič dež prišel našim kmetovalcem prav ob času, sedaj si pa želimo znova suhih dni.

Angleški ujetniki pri poljskem delu neke v Italiji

Usoda naših izseljencev v zahodni Evropi

Ljubljana, dne 30. avgusta.

Velike spremembe, ki jih je v zahodni Evropi prinesla s seboj sedanja vojna, so v mnogih primerih zelo hudo prizadele tudi naše izseljence, ki so bili zaposleni po zahodnih državah. Saj je vojna v njih šla vprav čez tiste kraje, kjer smo imeli najmočnejše izseljenske naselbine, tako na Nizozemskem, kakor v Belgiji in v Franciji. Ze zadnji smo v zvezi s prihodom westfalskih slovenskih otrok na počitnice v Jugoslavijo omenili, da so nemške oblasti našemu izseljenstvu šle zelo ljubizno na roko in da so na pobudo naših izseljenskih organizacij storile nekaj ukrepov, ki bodo našim izseljencem v Belgiji in v Franciji omogočili, da se zaposle v tamkajšnjih industrijah, kakor hitro bodo popravljene in se bo obrat v njih začel, odnosno da pridejo v Nemčijo, kjer bodo takoj zaposleni.

Z westfalskimi otroci sta prišla tudi dva zastopnika tamkajšnje naše izseljenske organizacije gg. Lindič in Bolha, ki sta od organizacije dobila nalog, naj v številnih vprašanjih, ki naše izseljence skrbijo, posredujejo pri jugoslovanskih vladnih mestih. Gospoda sta to naloge prevzela in sta nedavno tega zapiskala tudi vsa pristojna mesta v Belgradu, kjer so ju povsod sprejeli z velikim razumevanjem in njune težnje vzeli na znanje z najboljšo voljo, da jim ustrežejo. Naša slovenska ministarstva sta se v prvi vrsti zavzemala, da sta westfalska zastopnika mogla priti do vseh uradov, kamor sta želela, in da sta mogla na vseh merodajnih mestih postaviti svoje predloge.

Pri svojih obiskih, ki sta jih napravila pri številnih ministrih, sta izročila obsežno spomenico, ki izčrpno obdeluje vsa pereča izseljenska vpra-

šanja, ki so bila še prej tudi izčrpno predebatirana v ljubljanski »Rafaelovi družbi« in drugih izseljenskih ustanovah. V glavnem se težnje naših izseljencev dajo spraviti v naslednje točke:

1. Naše oblasti naj v čim večji meri pomagajo, da bodo brezposelni izseljenci v krajih, ki jih je opustošila vojna, dobili dela v Nemčiji, kjer ga ponujajo in kjer naše delavstvo visoko cenijo. V ta namen naj bi se v Monakovem osnoval še generalni konzulat z izseljenskim odposlancem, kajti Monakovo postaja za naše izseljenstvo na zahodu velika zbiralna točka.

2. Naše oblasti naj podprejo kulturna ter versko prosvetna in nacionalna prosvetna prizadevanja naše izseljenske organizacije v tujini. V ta namen želijo imeti naši izseljenci v Nemčiji po možnosti pet poročenih učiteljskih parov, ki bodo med izseljenci stalno delali in morajo biti na to poslanstvo posebej pripravljeni in zanj posebej kvalificirani (znanje jezikov, glasbena izobrazba, govorniški dar, znanje ročnih del in dr.).

Prav tako želijo izseljenci najmanj dva stalna slovenska izseljenska duhovnika, tako da bodo naša izseljenska društva pod dušnopastirskim vodstvom naših duhovnikov. Ta zahteva je tudi v skladu s sklepi škofovske konference v Nemčiji, ki želi, da prevzamejo dušnopastirske dolžnosti med izseljenci duhovniki iste narodnosti in istega državljanstva.

Tretja želja v tem okviru je, da se ustanovijo knjižnice, od koder bodo izseljenci črpali hrano svoje lastne narodnostne kulture. Izseljenci pogrešajo posebno časopisov in apelirajo na domača časopisna podjetja, naj storijo vse, kar je mogoče, da bodo listi šli v Nemčijo.

3. Naše oblasti naj podprejo najnovejšo pobudo izseljencev, ki hočejo ustanoviti veliko na-

bavljalno zadrugo, potom katere bodo mogli za svoje dobivati živčne potrebščine iz domovine. Nemške oblasti so obljubile, da bodo pri ureditvi tega te težnje šle popolnoma na roko. Izseljenci se čudijo, da je to posredniško vlogo prevzel »Putnik« v Berlinu, ki nima nobenih izkušenj in tudi nobenih življenjskih zvez z izseljenstvom. Naša izseljenska organizacija se hoče v gospodarskem oziru osamosvojiti in bo njihova nabavljalna zadruha za mnoge pridelke v domovini dragoceni kupec. Toda pri prvih korakih jo naj naše domače oblasti podprejo vsaj v toliki meri, kakor jo podpirajo nemške.

4. Naši izseljenci so mnenja, da bi morala biti izseljenska služba združena v zunanjem ministrstvu z ostalim skrbstvom naše države za interese v tujini. Sedanja razdrojenost da je kvarna, ker je izseljenstvo nekako pod dvojnimi poveljstvom in zaradi tega ne more priti do enotne, načrtno izseljenske politike, kar škoduje izseljencem samim, a tudi ugledu države.

Zastopniki naših westfalskih Slovencev sta te težnje, kakor smo rekli, na merodajnih mestih obrazložila in jih utemeljila s praktičnimi dožitviji med izseljenci. Povsod, kakor rečeno, sta naša razumevanje. Povsod so tudi obljubili pomoč v zaželenem smislu. Sedaj pa je potrebno, da zmanjše, ki sta ga vzbudila, spet ne zaspi in da vse ne ostane spet pri starem. Kakor smo poučeni, bo »Rafaelova družba«, ki je bila doslej edini neutrudljivi klicar k delu za ohranitev naših izseljencev, od svoje strani pazila, da predlogi ne bodo obležali v miznicah, ampak da se bodo v čim krajšem času uresničili. Gre za veliko bogastvo in smo prevereni narod, da bi ga brezbrizno zapravili.

Šel španskega generalnega štaba general Vigon pri ogledu Maginotove crte.

Velik vlom na Bledu

Bled, 30. avgusta.

V noči od 29. na 30. avgust je bil izvršen na Bledu vlom v trgovino z zlatino, srebrnino in urami tvrdke A. Božič. Vlom je bil izvršen ponoči, ko je precej deževalo. Vlomilec je v notranjih vratih izrezal velik kos stekla in nato skozi odprtino zlezal v trgovino. Iz izlože in predalov je pokradel zlatino, prstane, zapestnice in ure. Vlomilec se je moral zelo dobro spoznati na tovrstno blago, ker je pokradel le zlatino in najbolj dragocene predmete. Blejsko orožništvo in policija sta uvedla strogo preiskavo.

10.000 din dobi, kdor izsledí vlomilce

Bled, 30. avgusta.

Tvrdka A. Božič, trgovina z zlatino, srebrnino in urami v Ljubljani, Franciškanska ul. 5, razpisuje nagrado 10.000 din tistemu, ki prvi izsledí in prijavi vlomilce, ki so v noči od 29. na 30. avgust vlomili v podružnico na Bledu.

II. belokranjski narodni praznik v Metliki

Na mnogoštevilna vprašanja, ki jih dobiva društvo »Bela Krajina« iz vseh delov Slovenije in na katera ne more posebej odgovarjati, opozarjamo vse obiskovalce na sledeča pojasnila:

1. Četrtna voznina velja samo na podlagi naše legitimacije in še legitimacije K-14, ki se dobi pri železniških blaginjah. Obe izkaznici je treba dati potrditi bodisi na kolodvoru v informacijski pisarni ali na prireditvenem prostoru pri blaginjah. Ugodnost velja za vse postaje v dravski banovini in za progo Zagreb-Metlika.

2. V izkaznicah društva je vračunana tudi že vstopnina na prireditvenih prostorih, tako da stane izkaznica za stojišče 6 din, za sedeže pa po 10 in 15 din. Obiskovalci je dežele naj zahtevajo od društva položnice ali naj pa denar nakažejo na čekovni račun 17-528 (Društvo »Bela Krajina«, Ljubljana).

3. V nedeljo zjutraj bo vozil poseben vlak iz Ljubljane, in sicer okoli 5 zjutraj. V Metliko pride okoli 7.45. Za ta vlak je potrebna posebna prijava in nakup voznega listka ali pri društvu ali pri Putniku (ne pri železniški blaginji!). Povratek iz Metlike bo okoli osmih zvečer. Pripominjamo, da so vsi skupni izleti vezani na ta vlak.

4. Vlak, ki gre iz Ljubljane ob 7.50 in vozi redno samo do Novoga mesta, bo vozil ta dan do Metlike. Na ta vlak opozarjamo zlasti obiskovalce z Gorenjske.

5. Skupni izleti po Beli Krajini: a) z avtobusom iz Metlike in Črnomlja v Stari trg in na Vinico. — Iz Metlike bo šel ob 7. iz Črnomlja pa po prihodu posebnega vlaka. Izletniki, ki se prijavijo za ta izlet, se peljejo samo do Črnomlja. Kosilo bo na Vinici pri Maliču za 14 din, nato povratek v Metliko ob 2 popoldne. Izletniki, ki bodo prišli v Metliko že prejšnji večer, se odpeljejo na ta izlet seveda iz Metlike. Cena za avtobus je odvisna od števila prijavitelcev na izlet.

b) Za izlet k razvalinam Mitrovega templja bo treba izstopiti na postaji Sela pri Otovu. Po dveh urah pešhoje bo kosilo v Črnomlju pri Lacknerju za 14 din. Izletniki se nato peljejo z vlakom v Metliko proti doplačilu za vlak 5,50 din.

c) Izlet v Drašče in na Božakovo bo po prihodu posebnega vlaka v Metliko. Pri obeh izletih na cilju malica. Doplačilo za voz in malico 10 din.

d) Izlet v bližnjo metliško okolico so pešizleti in brez posebnega doplačila.

6. Kosilo. Za obiskovalce narodnega praznika v Metliki bo pripravljeno kosilo po metliških gostilnah za ceno 14 din. Vse prijavitelje, ki reflektirajo na kosilo, prosimo, da se že vnaprej prijavijo pri društvu ali Putniku, ker se je sicer bati, da ne bodo mogli dobiti kosila. Na prireditvenem prostoru bodo že dopoldne na razpolago na ražnju pečeni janci, klobase in razna mrzla jedila.

7. Prenočišča za one, ki pridejo v soboto. Bodo po 15 din, na skupnem ležišču po 2 din. Tudi za prenočišče se je treba naprej prijaviti.

Za vse ostale informacije se je treba obrniti na društvo »Bela Krajina« v Ljubljani, Gradišče 14. telefon 30-31.

Ko je Big Ben trinajstkrat udaril ...

Big Ben je najznamenitejši zvon na svetu. Big Ben je ime, ki so ga dali Londončani staremu, težkemu, bogato okrašenemu zvonu v stolpu westminsterske palače. Zvoki Big Bena, ki odmevajo od bregov Temze daleč preko sirnega mesta, so Londončanom, že odkar pomnijo stari ljudje, najljepši in najljubši glasovi.

V strašni noči med 16. in 17. avgustom, ki je bila priča ogorčenih borb med nemškimi in angleškimi letali nad Londonom, je Big Ben opolnoči trinajstkrat udaril. Sledilo znamenje, so menili praznoverci. Posledica močnih zračnih pretresov, so dejali drugi. Mogoče imajo oboji prav. Brez ozira na pomen, ki ga ima nenavadno znamenje Big Bena opolnoči, bodo začeli pripovedovati stari Londončani svojim vnukom in pravnukom o vojni leta 1940 s sledečimi besedami: »Tisto noč, ko je Big Ben trinajstkrat udaril...

Pred letošnjo jesensko setvijo

Inž. P. Simončič

Od vseh strani se čujejo opozorila, naslovljena na oblastna in na kmetijsko pospeševalno službo, da je treba z izdatnimi ukrepi poskrbeti, da se bo letošnja jesen zasedjala čim večja površina ozimnih žit in tako preprečilo za prihodnje leto še večje pomanjkanje krušnega žita, kakor nam še sedaj grozi. Res hvalevredno je tako veliko zanimanje, le škoda da je prišlo nekoliko prepozno. Če je v minulih letih ali tudi se letošnje poletje agronom ali kmetijski strokovnjak opozarjal kmete v člankih ali v predavanjih, da je treba to in to storiti, da bomo pridelali več žita in da bo pridelok boljši, se zato ljudje niso veliko zmenili. Zgodilo se je celo, da so časopisi prinašali recenzije o strokovnih listih (»Orač«) in široko pisali o raznih drugih prispevkih, članke strokovne vsebine, ki obravnavajo ravno pereča vprašanja sedanjega časa pa so komaj z naslovi omenjeni. Taki »kulturni« delavci delajo slabo uslugo našemu gospodarstvu pa tudi naši kulturi!

Kaj naj torej storimo in ali je še čas kaj storiti? Predvsem gre za vprašanje, ali bodo imeli naši kmetje dosti semena za setev. V krajih, kjer ni bilo toče ali kakke druge ujme, semena ne bo ravno manjkala, bo pa povsod, in to v vsej državi slabše, kakor je bilo lani in kakor je normalno. Za kraje, ki jim grozi pomanjkanje semena, je v teku akcija za dobavo semena in za tozadevno denarno pomoč od strani ministrstva za kmetijstvo. Ta pomoč je zagotovo obljubljena in smemo upati, da bomo na ta način mogli poskrbeti tudi te kraje za potrebnim semenom, deloma z domačim in kolikor tega ne bo dosti, s semenom iz južnih krajev. Kmetijski oddelek kr. banske uprave je tudi poskrbel da bodo mogli drugi kmetje, ki to žele, dobiti zboljšano domače seme od naših kmetijskih zavodov, od vzornih kmetovalcev ter od semenogojске postaje v Belčinih. Vsek kmet naj torej seje vsaj toliko ozimnih žit kakor dosedaj in če ima kak kos zemlje, ki bi mu ga kazalo zasejati, tudi več, kajti gotovo je, da bo krušno žito prihodnje leto najbolj dragocen in najbolj iskan pridelok.

Vendar površine žitnih posevkov v Sloveniji najbrž ne bomo mogli znatno povečati, pač pa lahko še sedaj marsikaj storimo, da povečamo intenzivnost te proizvodnje. Glavno bi bilo naslednje:

1. Žito je treba letos prav temeljito očistiti s čistilnikom in trierjem — še mnogo bolj kakor prejšnja leta — da bomo dobili seme brez vsakih plevelnih primesi in pa dosti debelo le dobro razvito zrnje. Rja, ki je letos zaradi izredno neugodnega vremena zelo močno nastopila, kakor že več let ne, je povzročila prislino zorenje in zrnje prehitro stisnila. Zato moramo gledati, da dobimo za seme res le najdebelejše zrnje. Hvala Bogu, je sedaj v Sloveniji precej trierjev, saj jih je samo lani razdelil Prizad 75, nekaj jih je bilo pa že prej nakupljenih s podporami banske uprave.

2. Vse seme ozimnih žit bi moralo biti razkuženo (oprašeno) z abavitom ali pa s ceretanom proti sneti in sneženi plesni. Te bolezni namreč redno delajo našemu žitu veliko škodo in prav občutno prizadevajo pridelke. Ker je njih zatiranje z navedenimi sredstvi enostavno, poceni in zelo uspešno, bi moral to delo vsak kmet redno opravljati. Sredstva se dobijo pri Gospodarski zvezi in pri Kmetijski družbi. Več o tem je pisano v osmi številki »Orač« pod naslovom »O žitnih snetih in sneženi plesni«. Prašenje žitnega semena proti sneti in sneženi plesni priporočamo kmetom vsako leto. Banska uprava pa daje celo prispevke k nabavi sredstev, vendar je odziv zelo majhen. Po drugi strani pa ljudje zahtevajo od banske uprave vse mogoče in tudi nemogoče stvari medtem ko tega kar se jim priporoča, ne napravijo.

3. Zemljo je treba dobro pripraviti in pravilno pognojiti. Pšenica ima rada dosti usedlo zemljo. Zato orjemo zanjo že nekoliko prej, pred setvijo pa obdelamo zemljo še s kultivatorjem in z brano. Ako nismo sejali strnišnega sadja, orjemo za pšenico dvakrat v primernih presledkih.

Najbolj učinkovito sredstvo pa je seveda gnojenje. Pravilo bodi, da žito nikoli ne gnojimo s hlevskim gnojem, zlasti ne z mladim ali celo svežim, ker povzroča hlevski gnoj le poleganje, hranilnih snovi za tvorbo zrnja pa ne nudi dosti, ker se za žita, ki že v mladosti sprejemajo glavno množino hrane iz zemlje, prepočasno razkaja.

Da bo žito krepko rastle in obrodilo obilo klenega zrnja, moramo dati dosti dušika in fosforja. Ako manjka dušik, žito slabo raste in ima tudi manj zrnja, ako manjka fosfor, se tvori premalo zrnja in žito ne zori pravočasno. Obe ti dve prvini sta namreč sestavni del beljakovin. Za

pšenico potrosimo 100—150 kg apnenega dušika in 100 do 200 kg superfosfata. Polovico celotne množine dušika moramo pa dati na vsak način že jeseni pred setvijo, drugo polovico pa spomladi, preden se zbudi rast. S tem omogočimo krepak razvoj žita do zime, razvijajo se močne in goste korenine in spomladi žito hitro požene v klasje ter manj trpi zaradi morebitne suše ali drugih škodljivih vplivov. Superfosfat trosimo zgodaj spomladi. Ali bomo dali več ali manj dušika, je zlasti odvisno od prejšnjega gnojenja in sploh od tega, kako je zemlja dosedaj zagnojena. Če sejem pšenico v deteljišče ni treba nikakega apnenega dušika. V peščenih zemljah je dobro dodati tudi nekoliko (100—150 kg) kalijeve soli na 1 ha. Od superfosfata in kalijeve soli postane slama bolj trdna ter žito manj poleže, celo toča ga manj zbije, žito pravočasno zori, pridelok je večji, zrnje pa bolj kleno.

Ze dolga leta ni bila uporaba umetnih gnojil tako rentabilna kakor je danes, kajti cene gnojilom so ostale skoraj iste kakor so bile vsa zadnja leta — kalijevi soli so se celo nekoliko znižale, superfosfat pa za malenkost (približno 10%) zvišale — medtem ko se, čene žitu porasle za najmanj 100 odstotkov. Kmetovalci naj torej to priliko izkoristijo. To bo predvsem njihova lastna korist, je pa tudi njihova državljana-

Novo orožje v pomorski vojni

Kot trdno pravilo v vojaških vedah je prej veljalo, da nova vojna, s tehnične plati gledano, začne tam, kjer je stara končala. Največ novih iznajdb je bilo ravno med vojno. Prejšnja svetovna vojna, v kateri so nastopili tanki, zračno orožje in plini, je to pravilo potrdila, sedanja vojna pa je njegovo veljavnost omajala, kajti že samo letalstvo je bilo v zadnjih 20 letih zelo spopolnjeno. Za pomorsko vojno je to pravilo še držalo. Na morju je začela vojna leta 1939 tam, kjer je l. 1918 končala. Glejmo na jesen in zimo 1939. Tedne in mesece je bilo vojskovanje omejeno na morje, blokada in protiblokada sta bili v ospredju bojev. Nemci so napadali s podmornicami, zavezniški so se branili s torpednimi čolni in rušilci. Kmalu so se poprijeli Angleži starega, za obrambo trgovskega brodovja iz stare svetovne vojne ohranjenega načina konvojev. V konvojih so bile trgovske ladje razmeroma varne pred podmornicami.

Zdaj se je pojavilo na nemški strani novo orožje: magnetne mine, svobodno plavajoče po morju, ki jih je železo na ladjah pritegnilo ter povzročilo eksplozije. A kmalu je bil potrjen zopet stari zakon, da nastane proti vsakemu napadalnemu sredstvu kmalu novo obrambno sredstvo. Angleži so poslali v Severno morje in v Rokavski preliv lesene ladje, ki so vlekale za seboj železne detektorje. Ti so pritegnili mine, povzročili njih eksplozijo ter tako očistili morske poti.

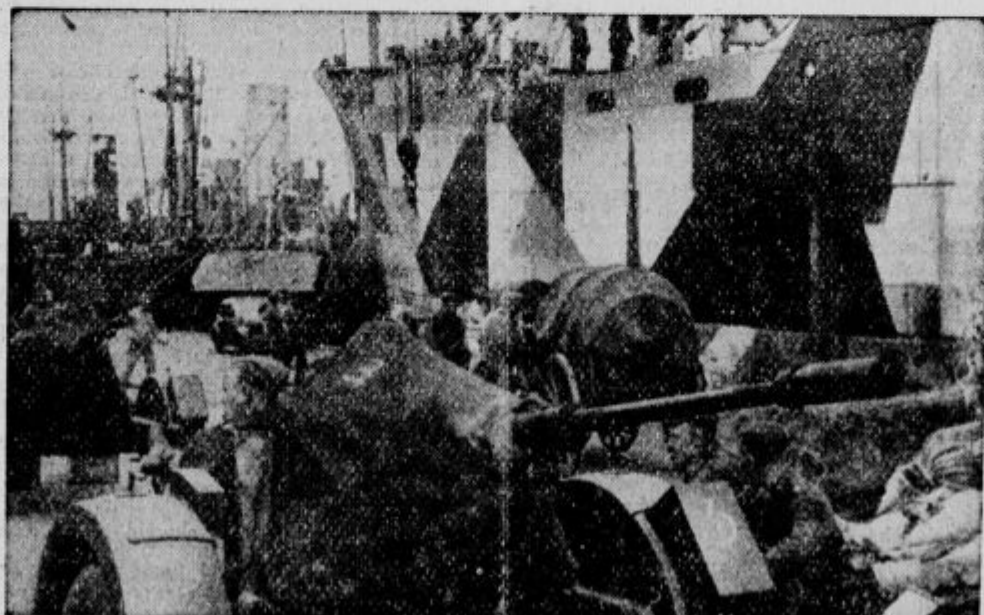
Temu je kmalu sledilo novo nemško napadalno orožje, hitri čolni. Dve vrsti takih čolnov sta. Imajo 600 do 900 ton in toliko prostora, kolikor je treba za moštvo, municijo, torpede in topove. En tak čoln je lahko celemu oddelku sovražnega brodovja nevaren. Glavna pomanjkljivost teh čol-

nov je premajhna teža. Valovi jih premetavajo po morju sem in tja, zato težko zadenejo ter so neprimerni za daljše morske poti. V bojih ob obali so zelo nevarno orožje. Nemci so jih uporabljali najprej na Renu pred Maginotovo črto, pozneje na norveški obali, nazadnje pa pred pristaniščem Dunkerque, kjer je bilo zbranega mnogo sovražnega brodovja, ki je pri tej priliki trpetelo hude izgube. Sedaj jih uporabljajo na angleški obali pred ustjem Temze.

Tudi podmorniška tehnika je že zelo spopolnjena. Dočim so gradili Nemci velike podmornice, prihajajo z Japonske poročila, da so se tam obnesle majhne podmornice s tremi možni posadke. Take podmornice lahko dosežejo veliko hitrost in jih je težko zadeti. Ti majhni »jekleni vodni plohi« se vendar niso dovolj preskušeni, da bi mogli o njih izreči dokončno sodbo.

Nekaj resnično novega v modernem vojskovanju je združitev vodnega in zračnega orožja. Da zavezniško brodovje na Norveškem kljub veliki premoči ni moglo pristati, je glavna zasluga nemškega letalstva. Tudi angleške konvoje napadajo Nemci z letalskimi in podmorniški silami istočasno.

Angleži so si tudi proti temu kmalu pomagali z novim obrambnim orožjem. Da ina angleško brodovje letala za opazovanje, to je že starejša navada. Novost je v tem, da so opremili konvoje z balonskimi zaporami. Cela vrsta balonov je pritrjena na ladje. Pred nevarnostjo jih spustijo v zrak ter s tem ovirajo let sovražnih letal nad ladjami. Zanimiv je pogled na tak z baloni obdan konvoj. Brodovje se teže giblje, vendar so baloni prihranili Angležem že marsikatero ladjo.

Posiljka za sever. Na sliki vidimo težko in lahko orožje, vozila in druge vojaške potrebščine za vkrčevanje na ladjo. Nemci hočejo naviliti na Anglijo z vseh strani, torej tudi z severa.

Droblne novice

Koledar

Sobota, 31. avgusta: Rajmund (Rajko), spoznavalec; Pavlin, škof.

Nedelja, 1. septembra: 16. pobinkošna nedelja. Angelska nedelja. Egidij (Tilen), opat; Verena, devica.

Novi grobovi

† V Ljubljani je v četrti zvečer za vedno zatisnil svoje oči gospod Frane Andoljšek, dvorni svetnik v pokopju. Pogreb bo danes ob 5 popoldne iz hiše žalosti, Nunska ulica 19, na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru počiva. Zalujočim naše globoko sožalje!

† V Ljubljani je v 60. letu starosti mirno v Gospodu zaspal gospod Anton Demšar, višji kontrolor drž. žel. in kapetan I. razr. v rezervi. Rajni je bil brat g. prof. dr. Josipa Demšarja in meščanskošolske učiteljice gđe. Josipine Demšar ter fast šol. upr. v Ljubnem g. Mirka Cerarja. — Pogreb bo danes ob pol štiri popoldne z Zal. kapelica sv. Petra, na pokopališču k Sv. Križu. Naj mu sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je umrla gospa Antonija Lazar roj. Leban. Pogreb bo v nedeljo 1. sept. ob 4 popoldne z Zal. kapelica sv. Andreja, na pokopališču k Sv. Križu. Blag ji spomin! Zalujočim naše iskreno sožalje!

— **Robidov enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti, Ljubljana, Trnovska ul. 15,** vpisuje vsak dan. Ugodnosti: rodbinske doklade, dijaške vozne karte itd. Ker je pouk popolnoma individualen, sprejme zavod samo določeno število učencev. Pojasnila in prospekte daje vodstvo: Trnovska ulica 15. — Telefon 40-48.

— **Nobena narodnih noš in društvenih zastav** ne sme ostati dne 6. septembra doma. Naša državljanska dolžnost je, da se udeležimo polnoštevilo odkritja kraljevega spomenika. Prijave sprejema Prosvetna zveza, Miklošičeva 7-1.

— **Aljažev klub** v Ljubljani sporoča, da bo v nedeljo, 1. septembra služba božja na sledečih postojankah: Na Kredarici ob 8, na Veliki planini ob lepem vremenu ob 9, na Uskovnici ob 8, na Kofeah ob 10, Pokljuki ob 10.15; na Kureškcu pa bo maševal ta dan ob 10 prevzvišeni vladika in bo tudi več svetih maš.

— **Solska vodstva opozarjajo** na letošnji Ljubljanski velesejem, ki bo od 31. avgusta do 9. septembra. Velesejem bo v svojem splošnem delu obsegal vse glavne panoge industrijske proizvodnje, pa tudi domača obrt bo prav lepo zastopana. Posamezne stroke bodo razporejene takole: Strojna in kovinska industrija, železnarstvo, radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjave, bicikli, vozovi in šport, poljedelski stroji in orodje, mlinski, lesna industrija, pletarstvo, ščetarstvo, igrače, tekstilna industrija in konfekcija, klobučarstvo, cipkarstvo, usnje in konfekcija, papir in pisarniške potrebitve, kemična industrija, fotografija, živilska industrija, etablarstvo, glasbila, steklo, porcelan, keramika, bižuterija in razne novosti. Posebne razstave bo tvorilo: Pohištvo in stanovanjska oprema, mala obrt, perutnina, golobni in kuni, cvetje in zelenjava, zobna tehnika, naša vsakdanja prehrana, obramba pred napadi iz zraka, likovna umetnost, razstava motoric in brezmotoric letal, ter modelov, turizem. Dne 8. septembra bo tekmovalno harmonikarjev. Solskim vodstvom priporočamo, da popeljejo mladino na ogled Ljubljanskega velesejma.

— **Ravnateljstvo dentične šole** v Ljubljani javlja, da je vpisovanje v dentično šolo dne 12. septembra 1940 od 8 do 12 v ravnateljstvu šole, Ljubljana, Vegova ul. 8-1. Pri vpisu v šolo morajo kandidati predložiti ravnateljstvu šole vse listine, predpisane v točkah 1.) 2.) 3.) § 1. Uredbe o izpremehab § 18. Zakona o zdravniških specialistih za bolezni ust in zob in o zobnih tehnikih, kakor tudi potrdilo pristojnega občupravnega oblastva 1. stopnje, da so se pravočasno prijavili za obisk šole.

— **Besede kralja Aleksandra I.** Da se od dolžijo spominu svojega bivšega vrhovnega zapovednika kralja Aleksandra I. Zedinitelja ob odkritju njegovega spomenika v Ljubljani, bodo izdali naši vojni dobrovoljci zbirko vseh kraljevih zgodovinskih govorov, manifestov, pisem in izjav, kot 3. zvezek svoje »Dobrovoljske knjižnice« pod naslovom: »Besede kralja Aleksandra I.« Opozorjamo že sedaj občinstvo na to zbirko, ki je doslej Slovenci še nismo imeli. Knjižnica izide prihodnji teden v omejeni nakladi in se bo prodajala na dan odkritja spomenika in pozneje po ljudski ceni 10 din. Naroča se pri okrajni organizaciji vojnih dobrovoljcev v Ljubljani, Franciškanska ul. 10.

— **Na drž. realni gimnaziji** v Kranju bo vpisovanje učencev za šolsko leto 1940/41 dne 2. IX. za I. in II. razred, dne 3. IX. za III. in IV. dne 4. IX. pa za V.—VIII. razred. Pri vpisu mora vsak učenec predložiti zadnje šolsko spričevalo (za vpis v V. razred je potrebno izpolnjevati o nižjem tečajnem izpitu) in pravilno izpolnjeno prijavo. Prijava mora biti kolkovana s kolkom za 50 din. Novinci (tudi oni, ki so se do sedaj šolali na kakih drugih gimnazijah) pa morajo predložiti tudi rojstni list. Učenci, ki prihajajo z drugih zavodov, se morajo najprej zglasiti pri ravnateljstvu. Vsak učenec mora plačati pri vpisu 20 din za zdravstveni sklad, 10 din za dijaško knjižico in 10 din za zbirko učil. Teh pristojbin ne more biti oproščen noben učenec. Vsak učenec mora pri vpisu predložiti tudi potrdilo pristojne davčne uprave o višini neposrednega davka roditeljev (očeta in matere) in svojega, ako mu je ta predpisan. Šolnino plačajo samo učenci, katerih staršem je predpisano čez 800 din neposrednega davka. Natančnejša navodila so razvidna iz razglašene na objavi deski v gimnaziji. Obvezna šolska maša bo 13. septembra ob 8 v gimnazijski kapeli, redni pouk pa dne 14. septembra.

— **Motorno kolo** bi vsak rad imel, prav tako tudi radio aparat, šivalni stroj, harmoniko, kolo, preprogo, zapeljivo uro. Vsak obiskovalec Ljubljanskega velesejma, ki kupi vstopnico, more dobiti tako dario, če bo kupon njegove vstopnice izžreban. Pripravljene so pa še druge stvari. Tako vrtna garnitura, brezparnik, otroški voziček, zabojnik konjaka, pive, izbranih vin, kisle vode, potem izbrane krave v polodcah, kozmetični predmeti, brezplačna letovišča, brezplačne vožnje po morju od Sušaka do Kotorja itd.

— **Tvrška F. I. Goričar** priporoča svojo veliko izbiro volnenega blaga za moške in damske obleke, plašče in kostume. Deluje tudi na meri v najkrajšem času elegantno in solidno.

— **Za mnogo predmetov** so izdelali strokovnjaki sedaj čisto nova predavanja, za ostale so jih pa obnovili pri Dopisni trgovski šoli v Ljubljani, Kongresni trg 16-11. — Zato vas ta šola nauči po

na najbolj sodobni metodi poceni in hitro tujih jezikov in številnih gospodarskih ved — potom dopisovanja doma. Pšite po prospekt!

— **Trgovski učni zavod** v Ljubljani, Kongresni trg 2. Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se vrši dnevno. Podrobne informacije in prospekte daje vodstvo tečaja med običajnimi uradnimi urami.

— **Železniška nezgoda.** Na postaji Šmarje-Sap je vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 5 popoldne, zgrabil s prednjim odbijačem 12-letnega Toneta Rozmana, sina železniškega delavca in kretničarja na postaji Šmarje-Sap. Stroj je vlekel Rozmana kakih 20 metrov daleč. Ko se je vlak ustavil, so potegnili precej poškodovanega Rozmana z odbijača in takoj poklicali zdravnika.

— **Pri težki stolici, napetosti, glavobolu** vsled zaprtja očisti ena do dve čaši naravnega »Franz-Josefovega« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefovo« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.

Ogl. reg. S. br. 30474/25.

— **Sklad za zdravljenje jetičnih bolnikov.** V dopolnitev že objavljenih poročil o prispevkih v ta sklad obveščamo javnost, da smo v zadnjem času prejeli še tele zneske: po 1000 din: Zugmayer & Gruber d.d., Slov. Bistrica in Tvornica za dušik d. d., Ruše; po 500 din: Jugotamne d. d., Sevnica; po 200 din: Nabavljalna zadruga v Ljubljani; po 100 din: Združene opekarne d. d., Gajšek Ivan, pogrebno podjetje, Medič & Zankl in Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev, vsi v Ljubljani, Stiger Albert, tovarna olja, Slov. Bistrica, Uprava veleposelstva v Snežniku, Stari trg, Niko Jakli, graščina Boštjan, Josip in Ivan Vogler, Slatina Radenci, Okrajna posojilnica r. z. z. n. z. Ljutomer, A. Pogačnik, železnarna in livarna, Ruše, A. Domicelj, Rakek, Mestna hranilnica Ljutomer, Peče Alojzij, trgovci, Prevalje, in Gostilniški pivovarna d. d., Laško. Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo imenoma navesti vseh onih darovalcev, ki so nam nakazali nižje zneske. Imenovanim, kakor tudi neimenovanim darovalcem, se v imenu naših najprejnejših bolnikov najiskrenejše zahvaljujemo in toplo priporočamo njihovi nadaljnji naklonjenosti. — Dečim izražamo svoje izredno veselje in zadovoljstvo nad dejstvom, da je marsikatero industrijsko, trgovsko in pa obrtno podjetje v polni meri razumelo naš apel ter blagodušno podprlo našo nujno in prepotrebno nabiralno akcijo, moramo na drugi strani poudariti umevno razočaranje, da leži pri industriji, trgovini in obrti še na stolne naših prošnji neresenih. — Tudi denarni in zavarovalni zavodi se na žalost — z malimi izjemami — niso odzvali. Pričakujemo od vseh teh, ki še niso storili svoje dolžnosti za ohranitev zdravja v našem narodu, da to nepopolnijo in neumestno zamudo nemudoma opravičijo s čim izdatnejšim prispevkom ter tako pripomorejo k nujni udeležitvi našega visokega cilja: *prilagoditi vsakemu jetičnemu Slovencu bolniško posteljo*. — Številka našega čekovnega računa pri Poštni hranilnici je 15-531. — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

— **Vajenci in učne pogodbe.** Od Delavske zbornice smo prejeli: Odkar so v veljavi uredbe, ki urejajo razmerja vajencev napram številu zaposlenih pomočnikov v posrednih rokodelskih in trgovskih kakor tudi industrijskih obratovalnicah, in ki so bile izdane na osnovi § 257 o. z., se opaža vedno več slučajev, da se vajenci učijo brez pismenih učnih pogodb (§§ 258, 259 o. z.) Tako ostanejo vajenci tudi po več mesecev v brezposlobnem stanju in jih končno delodajalci, zavedajoč se odgovornosti, odpustčajo ali pa z njimi tako postopajo, da vajenci

sami zapuščajo učenje. Doba, ki so jo na ta način vajenci prebili v učenju, se jim nikjer ne šteje v učenje, ker se učni delodajalci tudi odločno branijo izdati vajencu potrdilo o učenju. Vajenci pri tem trpijo krivico in tudi škodo na izgubi časa, ker so se učili v brezposlobnem stanju. Da se prepreči ali vsaj omeji izrabljanje vajencev, se je Delavska zbornica obrnila na kr. bansko upravo s tozadevno predstavitvijo. Kr. banska uprava je izdala odlok, s katerim naroča upraviteljem vseh strokovnih nadaljevalnih šol, da morajo učenci pri vpisu predložiti tudi učno pogodbo, registrirano pri združenjih, odnosno občinah. Proti delodajalcem, ki sprejemajo vajence brez predpisane učne pogodbe, se bo postopalo v smislu § 256 zakona o obrti ter jim odvzela pravico, da smejo imeti vajence.

— **Solsko obvestilo:** Christofov učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta 15. Glede vpisa in sprejema novih učencev (nk) za šol. leto 1940-1941 ravnateljstvo objavlja: V Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se sprejemajo učenci (nke), ki so dovršili štiri razrede meščanske šole ali gimnazije z malo maturo. Za te učence (nke) veljajo vse ugodnosti, ki izvirajo iz priznanje pravice javnosti (rodbinske doklade, dijaške vozne karte itd.) — Učenci z nižjo predizobrazbo se pa sprejemajo v Posebni enoletni trgovski tečaj. Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo osebno ali pismeno. Interesentom so na razpolago novi ilustrirani prospekti in šolsko izpoved. Redno vpisovanje se prične dne 1. septembra in traja do pričetka šole dne 12. septembra. — Zavod pripravlja svoje učence za raznovrstno pisarniško službo. — **Zavod je najstarejši** te vrste v naši državi, odobren od ministrstva trgovine in industrije in kr. banske uprave. — **Pišite po prospekt.**

— **Važno za železniške upokojece.** V članku priobčenem pod tem naslovom dne 30. avgusta se zadnji odstavek pravilno glasi: Vsi železniški upokoječki ki niso v staležu pri ljubljanskih postajah naj se čimprej zglase vsaki pri svoji najbližji postaji kjer so v staležu, tam bodo zvedeli vse potrebno.

— **Zivinski in kramarski sejem** na Svetih gorah, eden največjih v okraju, bo v soboto, 7. sept. — Zupanstvo občine Sv. Peter pod Sv. gorami.

— **Maserski tečaj** na ortopedskem odseku obč. državne bolnišnice v Ljubljani se začne 16. septembra t. l. in bo trajal 6 tednov. Prosilci oziroma prosilke naj vlagajo svoje prijave neposredno pri ekonomatu bolnišnice, kjer se dobe tudi vsa navodila in podatki.

— **Sklad za zdravljenje jetičnih bolnikov.** V dopolnitev že objavljenih poročil o prispevkih občin v ta sklad v višini 7150 din obveščamo javnost, da so prispevale v zadnjem času še tele občine: Senovo 1000 din, Sv. Pavel pri Preboldu 300 din, Vel. Pirešica 100 din, Trzin 50 din, Predvor 500, Radeče pri Zidanem mostu 300, Litija 1000, Novo mesto 500, Sv. Marjeta nize Ptuja 100, Bled 1000, Jesenice na Gor. 1000 in Ribno 100 din. Doselej torej skupno 31.100 din. Nekatere občine so nam poslale zagotovila, da bodo v prihodnjem proračunu za ta sklad predvidele primerne vsote. Na žalost imamo tudi občine, ki so iz proračunskih razlogov našo prošnjo kar odvrgle; pričakujemo od njih, da bodo ob priliki sestave novega proračuna to svoje odklonilno stališče revidirale in se pridružile onim občinam, ki so v polni meri razumele naš nujni poziv za ustanovitev tega sklada. Naše želje so tako, da ne bo niti ene občine v Sloveniji, ki bi prežrla ta naš apel in pričakujemo še nadaljnja nakazila oziroma zagotovila. — Zgoraj navedenim občinam se iskreno zahvaljujemo v nadi, da bodo one, ki so prispevale le nižje zneske, s prihodnjim proračunom nakazale višje zneske. — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

— **Da boste stalno zdravi,** je potrebno, da redno pijete Radeneko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

razvrzanosti podal to najbrž neosnovano ovadbo proti sebi.

— **Velika tihotapska afera na Reki.** Te dni je bila na Reki zaključena preiskava, ki so jo vodili finančni organi v zvezi z odkritjem velike tihotapske afele. Proti koncu preteklega leta so bile finančne oblasti na Reki obveščene o protizakonitem prenosanju zlata in briljantov z Reke na Sušak. Po dolgi preiskavi, ki so jo vodili na Reki, v Trstu, Milanu in Firenci, je bila odkrita in izročena sodišču za zaščito države skupina 21 tihotapcev. Za tihotapljenje valute so tihotapci našli primeren način. Za tistega, ki je na Reki potreboval dinarje, so našli nekoga na Sušaku, ki je na Reki potreboval lire in tako so brez posebnih težav izmenjavali valuto. Samo dragocenosti so pretihotapili za okrog polmilion lir. Na Reki je v zvezi s to afero zaprtih devet oseb.

— **Vlomilec, ki je odnesel 600.000 dinarjev,** prijet. Te dni smo poročali, da je bilo vlomljenje v pisarno lesne trgovine Bele Buchwald v Osjeku. Tat je odnesel 600.000 dinarjev, deloma v bankovcih, deloma pa v francoskih napoleondrh. Po desetrednem zasledovanju se je zagrebški policiji posrečilo prijeti vlomilca, ki se je po lastni neprevidnosti izdal, ker je kar razpisal denar. Gre za 25 krat predkaznovanega vlomilca Dušana Skoriča, ki so ga izsledili in aretirali v njegovem stanovanju. V Zagrebu se je izdal na podlagi ukradenih listin za Dušana Stojakovića, pod katerim imenom se je hotel celo poročiti s svojo prijateljico Slavico Šimić, tovarniško delavico, pri kateri je zadnji čas stanoval. Detektivki so našli pri njem v omari 268.000 dinarjev v lepih, čisto novih bankovcih, kakor tudi lep kupček zlatnikov, 150 napoleondrov. Glede ostalega denarja je Skorić dejal, da je imel tovariša, s katerim sta si plen bratovsko delila, vendar pa je policija kmalu izvežala, da je Skorić ostali denar »deponiral« pri neki trafikantki v Bosanski Krupi, kjer je dva meseca stanoval s svojo zaročenko Slavico. Detektivki so v Bosanski Krupi našli pri trafikantki 140.000 dinarjev v bankovcih in 125 zlatnikov po 20 frankov. Poleg tega pa je vlomilec svoji zaročenki kupil avtomobil in najel tudi soferja. Nakupil ji je tudi zlatnine za 5000 dinarjev in precej obleke. Pri zaslišanju je Skorić dejal, da je nedavno sklenil, da hoče čez noč obogatiti (očividno z vlomom v Osjeku) in se oženiti, da bi nato začel dostojno življenje. Trdi, da ga je velika ljubezen do Slavice prignala do vlomov. Slavica Šimić, ki so jo tudi aretirali, je zatrjevala, da ni niti slutila, da je njen zaročenec vlomilec, da se ni bo pa kljub temu iz ljubezni z njim poročila in počakala, da bo prišel iz ječe. O aretaciji vlomilca je zagrebška policija takoj telefonično obvestila osješko policijo. Tamkajšnja tvrška Buchwald je od zavarovalnice že dobila na račun 400.000 dinarjev.

— **Zalotna smrt vaškega izzičava.** Bivši robijaš in velik izzičav Adil Keverović iz Velike Kladuše, okraj Petrinja, je teroriziral vse kraj. Če je bil brez denarja, so se ga ljudje ogibali, če je bil pa pijan, se sploh niso upali v njegovo bližino. Bil je velikokrat kaznovan, pa se kljub temu ni zapametoval. Sodi-

Ljubljana, 31. avgusta

Radio Ljubljana

Sobota, 31. avgusta: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 7.45 — 10 Prenoš otvoritve ljubljanskega velesejma — 12 Malo na gosli in malo na bas, pa še trobenta, da krajši bo čas (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Malo na gosli, malo na bas, pa še trobenta, da krajši bo čas (plošče) — 14 Poročila — 17 Otroška ura (ga. Mileva Ukmar-Boltarjeva) — 17.30 Od bajke do bajke (plošče) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust, igra Radijski orkester — 18.40 Ob 100-stoletnico božje poti Sv. Križi pri Belih vodah (g. Boris Orel) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Zračni promet v letu 1940 (dr. Mh. Smirnov) Bgd — 19.40 Objave — 20 Znanjepolitični pregled (g. dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 »Smo skuhal dvopisv zmes, natresli godbe, pesmi vmes«. Pisan večer s petjem godbo in šalami — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Radijski orkester. Konec ob 23.

Drugi programi

Sobota, 31. avgusta. Belgrad: 21. Koncert salonskega kvinteta — Zagreb: 20. Violinski koncert g. Filipa Mathaisa — Bratislava: 19.45 Ruske pesmi in romance — Rno: 16. Pisan spored — Praga: 20. Češke narodne pesmi — Solija: 20.30 Pevski koncert — Beromünster: 21.40 Orkestralni koncert — Budimpešta: 19.50 Harmonika — Hörby: 20. Kabaret — Rim-Florenca: 20.30 Večerni koncert — Trst-Milan: 20.30 pesmi in melodije — Kodanj: 20.30 Pisan večer — Sottens: 21.30.

Sestanki

Sentpeterski dekljski krožek ima drevi ob 8 zopet reden sestanek. Udeležba za vse članice obvezna.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljaj od sobote od 8 zvečer do ponedeljka od 8 jutraj mešni zdravnik dr. Zitko Josipina, Pleteršnikova 13, telefon št. 47-62.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta.

Poizvedovanja

Izgubila je Cankar Marija, učenka, stanujoča Vilharjeva 3, v nedeljo, 25. avgusta ročno torbico z železniško legitimacijo, denarnico v obliki podkve z 10 din, svinčeni in nekaj slik, na potu po Masarykovi, Tyrševi ali Vilharjevi cesti. Najditelj se prosi, da odda torbico na dom proti nagradi.

šče ga je obsodilo, da mu ne eme noben gostilničar dati pijače. Gostilničarji so bili o tem obveščeni, vendar pa se je Keceroviću vedno posrečilo priti do pijače. Nekega večera že pozno je prišel Kecerović v gostilno Dragana Trkulje in zahteval od njegovega sina Josipa žganje. Fant je videl, da je Kecerović že pijan in se mu je bilo znano, da je na leti osebi, ki se jim ne eme dajati pijače, mu ni hotel natočiti žganja. Kecerovića je to razjezilo, skočil je nad fanta in gotovo bi tekla kri, če se ne bi vmešali drugi gostje in vrgli Kecerovića iz gostilne. Kecerović je pobesnel in sklenil, da se bo maščeval. Ko je premišljeval, kaj naj stori, je prišel mimo drugi gostilničarjev sin, 19 letni Neven, po poklicu šofer. Kecerović ga je tadelil s palico po glavi. Ko ga je hotel še drugič udariti s palico, je Neven izvlekel nož in ga v samoohranbi zasadel napadalcu v prsa. Kecerovića so prepeljali v bolnišnico, kjer je čez nekaj ur umrl. Po napadu se je šofer Neven sam javil oblasti. Po zaslišanju prič so ga izpustili na svobodo do glavne razprave.

Zaradi vola trije mrtvi in pet ranjenih. Pred sodnikom poedinec v Travniku se je tri dni vršila razprava proti trinajstim kmetom iz vasi Rovne v bugojanskem okraju. članom dveh družin, Hajdarovičev in Musimovičev, med katerimi je ravno pred letom dni prišlo do strahovitega pretepa s sekirami, noži in koli. Do tega pretepa je prišlo zaradi malenkosti. Vol Hajdarovića je zašel na njivo sosedu Musimovića in napravil škodo, kar je bilo povod splošnem pretepu. Po daljšem boju so na mestu oblažki trije mrtvi: Muslija, Zahir Musimović in Ahmed Hajdarović, pet jih je pa bilo hudo ranjenih. Ker je sodnik poedinec v teku razprave ugotovil osebe, ki so zadale smrtonosne poškodbe, se je proglasil za nepristojnega in razglasil samo formalno sodbo, po kateri bo vsa zadeva prišla pred veliki senat.

Kamniki

Polijska ura je v Kamniku še vedno kočljiva zadeva. Nekateri gostilničarji se je drže, drugi pa raje ne. Čeprav se resni časi, morajo meščani še pozno v jutro poslušati pijače, ko se vračajo »velo« razpoložili domov. Menimo, da bi se predpisi v policijski uri morali vprav v Kamniku strogo izvajati. Občina ne bi smela preveč gledati skozi prste, čeprav je gospod zupan tudi gostilničar. V izjemnih časih izjemno strogi red!

Novo kolodvorsko postopje na postaji Kamnik-mesto že dobiva stredo. Dela kljub neugodnemu vremenu lepo napredujejo in upamo, da bo stavba prihodnji mesec v grobem stanju že dograjena. Posebno kočljiva pa je gradnja opornega zida ob predoru, kjer je treba zavarovati cesto, ki vodi na Zale.

Novi struga za Nevljico je že izkopana od začetka kopalskega do mesta. V zadnjem velikem deževju je prišla ravno prav, da se je voda iz poplavljenih travnikov lahko odtekala po njej v Nevljico. Regulacijska dela v tem odseku bi bila že končana, če bi bilo na razpolago več delavcev.

Škofja Loka

Na državni meščanski šoli bodo popravni izpiti v soboto 31. t. m. od 8 do 12, vpisovanje pa bo 1., 2. in 3. septembra in sicer: v I. razred vse 3 dni od 9 do 12 in od 15 do 17, v ostale razrede pa 2. in 3. septembra samo od 9 do 12. V I. razred se sprejemajo samo dečki, dekleta pa, ki so že obiskovala to šolo, se lahko vpišejo v II., III. in IV. razred. Pogoji za vpis in navodila za začetek šolskega dela po otvoritveni službi božji, ki bo 9. septembra, so razvidni iz oznanila na oglasni deski v šolski veži.

Opozorjamo na razpis službe občinskega tajnika-prilapravnika mestne občine Škofja Loka, ki je bil objavljen v Službenem listu. Rok za vlaganje prošnji je samo še danes.

Cerkije na Gorenjskem

Dijaški krožek Prosvetnega društva priredi v nedeljo, 1. septembra ob pol 4 popoldne igro »Luč z gora«. K obilni udeležbi vladno vabijo cerkijanski študentje.

Danes premiera

angleškega vefilma

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

TOWERSKI KRVNIK

Blagajna odprta od 11. do 12. in od 15. ure dalje

V gl. vlogah: Boris Karloff, Basil Rathbone, Barbara O'Neil
Za mračnim zidovi londonskih trdnjav se skriva zgodovina
človeka, ki je hrepel po oblasti. — Misterij srednjeveške
inkvizicije.

KINO UNION, tel. 22-21

LJUBLJANA

I. realna gimnazija -
dopoldanski oddelki
na Rakovniku

V četrtkovem »Slovenec« smo brali, da bo I. realna gimnazija imela od letos naprej 8 oddelkov na Rakovniku z dopoldanskim poukom. Te ugodnosti bodo pač deležni najprej gojenci rakovniškega zavoda, potem okolica in oni dijaki, ki se vozijo z dolenskim vlakom. Iz srca jim privoščimo, toda prav tako bi bili potrebni te ugodnosti še drugi dijaki, predvsem sinovi uradnikov, ki morajo dopoldne v službo, otroci pa popoldne v šolo. Tako se komaj kdaj vidita, o kakem nadzoru nad učenjem in očetovem vzgojnem vplivu pa ne more biti govora. Marsikdo bi sinu lahko pomagal sam, tako pa mora ob svojih skromnih prejemkih plačevati večkrat še inštruktorja.

Najbolj bi bili potrebni te ugodnosti tisti dijaki, ki se vozijo z vlakom in nimajo nobene prave zveze. Vzemimo na primer: z Borovnice mora dijak za dopoldansko šolo že jutraj z doma, saj odpelje zadnji primeren vlak že ob 8.36 z Borovniške postaje in pride v Ljubljano ob 9.10. Kaj naj tak dijak zdaj počne, kam naj se dene v Ljubljani, zlasti pozimi! Popoldanski vlak namreč, ki prihaja v Ljubljano ob 14.13 po obstoječem voznem redu, je že davno prepozen. Kdaj naj se potem otrok uči?

Iz zdravstvenih, moralnih in vzgojnih razlogov je vsakemu jasno, da to kvarno vpliva na mladino. Zato se upravičeno nadejamo, da bo tudi drugim dijakom dovoljeno vpisati se v dopoldanske oddelke na Rakovniku. Mnogim staršem bo s tem jako ustrezno in bodo za to hvaležni banskim upravam. Prizadeti starši.

I. Mirovna devetdnevica v župni cerkvi sv. Družine v Mostah bo od 31. avgusta do 8. septembra. Vsak dan zjutraj ob 6 ev. maša z litanijami Mater božje. Zvečer ob 8 ev. molitvena ura pred Največjim ter litanije Srca Jezusovega z blagoslovom. Vsi župljani vabljeni!

I. Za izletnike in turiste bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice sv. maša ob 4.50 pred odhodom prvih jutranjih vlakov.

I. Prijava zaloge pšenične moke. Člen 20. uredbe o merah v svrhu preskrbe prebivalstva in voj-

Ivana Vavpotiča, Maksima Gasparija, Adolfa Karpellusa, Alberta Sirka, Jožeta Gorjupa, Frana Pavlovca, in Mikulaša Galande. Vstopnine nil

I. Za veselje »Toti teater«, ki bo posloval na veselejšem od 31. avgusta do 9. septembra v paviljonu »K«, vlada izredno zanimanje. Da ne bo nepotrebnega navala na blagajno pred predstavo, bo zato blagajna občinstvu na razpolago vsak dan že od 3 dalje. Predstave vsak večer ob pol 9. nedeljske popoldanske pa ob pol 6 popoldne. Telefonska naročila sprejema veselejskega pisarna.

Primarij dr. Šavnik
zopet redno ordinira od 11.—13. ure.

I. Šola Glasbene Matice v Ljubljani. Vpisovanje v šolo za šolsko leto 1940-41 bo od 2. do 5. septembra od 9. do 12. in od 15. do 17. ure v pisarni, Vegova ul. 7-I. Gojenci naj se zglase v spremstvu staršev ali njih namestnikov. Prineso naj krstni list in zadnje šolsko spričevalo. V pisarni izpolnijo stanovski izkaz, ki ga podpiše tisti, ki prevzame plačilo ukovine. Dosedanji gojenci morajo predložiti tudi zadnje spričevalo šole Glasbene Matice. Nakladen vpis zapade posebni pristojbini. Izjemoma se sprejemajo tudi pismene prijave. Poučujejo se sledeči predmeti: Violina, klavir, violončelo, kontrabas, trobenta, pozavna, flauta, oboa, klarinet, fagot, rog, solopetja, mladinski petje, orgle, glasbena teorija, harmonija. Šolanje je razdeljeno na 4 stopnje: 1. stopnja: pripravnica — 2. letnika; 2. stopnja: nižja šola — 4. letnika; 3. stopnja: srednja šola — 2. letnika; 4. stopnja: višja šola — 2. letnika. Za prestop iz nižje v višjo stopnjo je potreben izpit. Učna tvarina se ravna po tvarini državnih glasbenih šol, kamor je sprejem mogoče po dovršeni šoli. Pri vpisovanju se plača vpisnina in prispevek za učila 40 din ter ukovina za mesec september. Učenci, ki na drugi šoli niso plačali za zdravniški fond, plačajo še 20 din. Mesečna ukovina znaša: Za glasbeno teorijo in mladinsko petje kot samostojen predmet 20 din, kot stranska predmeta pa je pouk brezplačen. — Za violino in klavir po 70 din, za orgle 120 din, za solopetje 140 din. Za teoretične predmete po 10 din, za vse ostale instrumente 60. Ansambelske vaje za godala, pihala in trobila ter orkestralne

vaje so tudi brezplačne. Violinski pouk traja 2 krat po 20 minut tedensko. Vsi vpisani učenci naj pridejo k razdelitvi pouka v soboto 7. septembra v Hubadovo dvorano in sicer: ob 15. uri učenci za klavir; ob 16. uri učenci za violino; ob 15.30 uri učenci za ostale predmete. Redni pouk bo začel v ponedeljek, 9. septembra 1940.

I. Kino Union obvešča svoje cenj. obiskovalce, da bo blagajna od danes dalje zopet redno poslovala za predprodajo vstopnic in sicer ob delavniških od 11 do 12 in od 15 dalje; ob nedeljah in praznikih pa od pol 10 do 12 in od 14 dalje.

I. Pri saprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »FRANZ-JOSEF« grenčice.

I. Towerski krvnik je najmočnejše filmsko delo newyorške Universal Pictures Company, ki je v vsem svetu imelo ogromen uspeh. Film prikazuje misterije londonskih trdnjav, ki skrivajo med svojimi mračnimi zidovi nebroj skrivnosti. Borba kraljevskih rivalov za nadoblast je v filmu prikazana z sedaj nenadkriljivo umetniško dovršenostjo. Kralju pa služi s hlapčevsko vdanostjo krvnik, katerega vlogo pa ni bilo mogoče zaupati drugemu, kakor nedosegljivemu nositelju podobnih vlog - Borisu Karloffu. Film je umetnina in bo vsakega gledalca v polni meri zadovoljil.

I. Kino Union obvešča vse svoje cenj. obiskovalce, da si je za novo sezono nabavil serijo odličnih ruskih filmov. Med kupljenimi filmi so največje umetnine, kakor »Cirkus«, muzikalno vedelo kompozita Dunjevskega, znanega iz filma »Pastir Kostja«, film »Minja in Požarski«, zgodovinska drama, v kateri sodeluje moskovski simfonični orkester, »Ukrajinska ropodija«, zopet muzikalno delo Dunjevskega, nadalje »Pescm mladosti«, film ruske olimpijade, film »Brez dote«, po znanem gledališkem komadu Ostrogovskega ter še večje število drugih ruskih filmov, katerih imena bomo pa v kratkem objavili. Poleg tega bomo pa v tekoči sezoni zopet pokazali krasno serijo odličnih čeških filmov, ki so bili napravljeni še vsi pred zasedbo Čehoslovaške nadalje najodličnejše francoske filme, kakor tudi angleške, ameriške in nemške filme. — Uprava.

I. Prošnja dobrim srcem! Mati petih šolarjev iz med sedmih otrok, se obrača do dobrih ljudi, da ji pomorejo premagati gmočne težave ob začetku šolskega leta. Vsak dar, v kakršni koli obliki, bodisi stare torbice, pisalne potrebščine, mogoče tudi knjige za 4 r. III. drž. gimn. in 1. r. mesčanske, ter 5. in 2. razred osnovne šole bi rabila. Vljudno prosim za kakršen koli dar, ki ga pošljite na upravo »Slovenca«, kjer je tudi naslov prošilke. Vsem že vnaprej: Bog plačaj!

m Fantovski odsek in dekliški krožek v Limbušu priredita v nedeljo zvečer ob pol osmih na prostem na meniškem dvoru igro v treh dejanjih »Pri kapelici«. V primeru zelo slabega vremena se prireditve vrši v nedeljo 8. septembra na istem prostoru in ob isti uri.

m Tiskarski skrat nam je v četrtkovi številki v notici »Poročili so se« malo ponagajal. Pauline Jožet, mesarski mojster, se je poročil z Marijo Smidhofer in ne z Marijo Male, kakor je bilo objavljeno.

m Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč zavarovancem OUZD in njihovim svojem vrši v nedeljo zdravnik dr. Stanko Pogrujc, Maribor, Tyrševa 14. I. nad.

m Požar. Na strehi hiše posestnika Ivana Andreja v Volrižu je izbruhnil požar, ki je vpepel ostrešje. Na podstrešju je imel posestnik večjo količino moke, soli in raznega semena, kar je vse uničeno. Škode ima 10.000 din. Požar je nastal zaradi pregretega dimnika.

m Svakinjo je okradel. Od mariborskega sodišča je bil obsojen na 4 mesece zapor 19 letni Alojz Ornik iz Sp. Dupleka, ker je svoji svakinji, pri kateri je bil na obisku, ukradel 2120 din. Z njim je sedel na zatožni klopi tudi 42 letni mali posestnik Franc Drogz, ki je Ornika k tatvini nagovoril in od ukradenega denarja tudi dobil 1000 dinarjev. Drogza so obsodili na 8 mesecev strogega zapor 120 din denarne kazni in na tri leta izgube častnih pravic.

Celjske novice

Gora Ojka vabi
na delavsko romanje

Celje, 31. avgusta.

Celjsko in velenjsko okrožje ZZZ se pripravljajo na veliko romanje našega delavstva 8. septembra na goro Ojko. Na ta dan bo v znameniti romarski cerkvi Mater božje ob 10 sv. maši in verski nagovor, ki ga bo imel ljubljanski misijonar g. Gregor Jože. Po sv. maši bo versko zborovanje, na katerem bosta govorila bivši narodni poslanec g. prof. Mirko Bitene in g. Končan, oboja iz Celja. Zborovanje mora biti veličastna manifestacija slovenskega katoliškega delavstva iz naše doline, ki se bo zateklo k Mariji in v teh težkih časih prosilo pri Njej pomoči.

Iz Celja se bodo udeleženci romanja odpeljali ob tri četrti na 8 zjutraj. Romarjem se bo pridru-

Prvi veliki ruski film v Ljubljani in otvoritev Kino Matice!

Predprodaja vstopnic od 11 dalje — Predstave ob 16, 19 in 21

Danes premiera!

KINO MATICA, tel. 22-41

Peter Veliki

Po znamenit, v 49 svetovnih jezikih prevedenem knjižnem delu Alekseja Tolstaja, vnuka vel. rus. genija pisatelja Leva N. Tolstaja Grandiozen film, ki v polni meri reprezentira umetniško in kulturno višino ruskega filma! — Film o legendarnem velikem carju graditelju Petrograda in ustanovitelju Velike Rusije! — Igralci: Simonov, Cerkasov, Zarov in nad 50.000 statiste

Krsna predstava za vso državo v Ljubljani

eke s kruhom določa, da morajo v reku treh dni po uveljavljenju uredbe, t. j. do 29. avgusta t. l. prijaviti mestnemu poglavarstvu vso razpoložljivo zalogo pšenične moke: 1. osebe, ki se bavijo s proizvodnjo kruha za prodajo (peki) in 2. trgovci ter drugi posredniki z moko, kakor tudi producenti in predelovalci pšenice (mlinariji). Mestno poglavarstvo je opazilo, da se prizadele osebe niso odzvale temu zakonitemu predpisu, zato jih opozarja, da to store nemudoma, najkasneje pa do dne 2. septembra t. l., sicer bodo kaznovane po predpisih, naperjenih proti zamudnikom. Prijave je predložiti po stanju zalog z dne 26. avgusta t. l.

I. Naknadno vpisovanje na vseh ljubljanskih ljudskih šolah bo v ponedeljek 2. septembra t. l. Istega dne bo tudi otvoritvena šolarska maša. Reden pouk se prične v torek 3. septembra t. l.

I. Vpisovanje v otroški vrtec drž. učiteljskega v Ljubljani. Vpisovanje v otroški vrtec se bo vršilo dne 2. septembra od 9 do 11 v sobi otroškega vrtca v I. nadstropju. S seboj je treba prinesiti krstni list oziroma družinsko knjižico. Podrobna navodila bo dala ga. Vencajz Slavica.

I. V nedeljo s Putnikom v Logarsko dolino.

I. Lichtenthurnov zavod: ljudska šola. Pričetek šole 2. septembra s šolsko sv. mašo ob 8. uri. 3. septembra reden pouk.

Dr. Franc Brandstetter
od 2. do 17. septembra ne ordinira

I. Vpisovanje v enoletno gospodinjstvo šolo MLADIKA v Ljubljani bo dne 2. in 3. septembra t. l. od 9 do 12 dopoldne v pisarni ravnateljstva — Šubičeva ulica 9. Pouk prične dne 1. oktobra t. l.

I. Otroci, ki jih je Karitativna zveza v Ljubljani poslala med šolskimi počitnicami h kmetiskim družinam na deželo, se vrnejo z Dolenjske v nedeljo, 1. septembra, z vlakom ob 18. z Gorenjskega pa ob 19. Prosim njih svojce, da ji hna kolodvoru pričakajo.

I. Društvo izloženih aranžerjev sporoča željo pripravljalnega odbora za postavitev spomenika kralju Aleksandru I., naj trgovci ob tej priliki okrasijo svoje izlozbe po možnosti s slikami blagopokojnega kralja Aleksandra I. in kralja Petra II. v slavnostnem narodnem slogu.

I. Glasbena šola »Sloga« ima vpisovanje gojencev od 2. do 7. septembra od 8 do 12 in od 15 do 18 v šolski pisarni Pražakova ulica 19. Zavod obsega nižjo in srednjo glasbeno šolo ter poučuje poleg solopetja in klavirja tudi orkestralna glasbila, osnovno teorijo in predmete višje glasbene teorije ter orkestralno igro, komorno glasbo in zborovsko petje. Podrobna obvestila daje šolska pisarna. Gojenci naj ne odlašajo vstop v glasbeno šolo na poznejši čas, ker pozneje težko slede pouku v predmetih, ki se končujejo v skupinah. Šola nudi odlične strokovni pouk.

I. Razstava moderne slovenske ilustracije. Danes se odpre v Galeriji Obesnele na Gosposveti cesti razstava modernih slovenskih ilustracij na penitve Franceta Prešerna in njegovega prijatelja in sodobnika češkega romantičnega pesnika Karla Hynka Máche. Razstavljena so dela sledečih umetnikov: F. K. Goldensteina, Ivane Kobilca, Matevža Langusa, Maksima Sedeja, Franceta Goršeta, Mihe Maleša, Olafa Globočnika, Bozidaria Jakca, Avgusta Černigoja, Mire Pregljeve, Hinka Smrekarja,

MARIBOR

Kdaj bodo končana dela v gradu

Mariborčan, ki ga naključje zanesel v okolico gradu ali pa celo v notranjost gradu, bo mogoče vprašal, kdaj bodo dela v gradu povsem končana. Površni pogled na grad in njegovo okolico namreč priča, da se dela približujejo kraju. Ker javnost to vprašanje zanima, smo se obrnili na merodajno mesto, kjer smo dobili željene informacije.

Dela v gradu so sedaj že tako daleč, da so bila zaključena vsa zidarska dela in da se je mestna občina od zidarjev, ki so bili zaposleni na in v grajski stavbi, na likofu, ki je bil 27. t. m. zvečer, s primerno večerjo poslovila. V okolici gradu so se za sedaj pojavili vrtarji, ki na vrtu proti realni in na ograjenih gredah severne in južno od glavnega stopnišča, sejejo travo. Kamnoseki urejajo stopnice v glavnem stopnišču, kjer je ograja že popravljena, popravljeno so tudi vsi kipi, ki so bili nameščeni v tem delu grajskega poslopja. Stopnišče je po večini že tudi prepletkano z lepo rumenkasto barvo, ki se lepo zliva z belo barvo štukatur na stropu in stenah. Slikarji slikajo prehode in zidarsko pravkar končane predele, plekarji pa pleskajo prehode v malem mezaninu. Mizarji so sedaj zaposleni s pripravljanjem opreme v grajski kleti, kjer je, kakor smo že pred časom poročali, mojster Strenen končal vse freske, in kjer so že položili parkete v veliki dvorani in v obeh malih sobah. V enem delu kleti pa kamnoseki sedaj polagajo terazzo.

Med tem ko obrtniki izvršujejo vsa našeta dela, muzejsko društvo nadaljuje z razmeščanjem muzejskih predmetov. V velikem mezaninu se

sedaj razvrščuje bron, potem ko je razmestitev predgovodinske in zgodovinske keramike že bila končana.

Velika grajska dvorana, ki bo služila reprezentativnim potrebam mestne občine, čaka, da bodo vsa druga dela končana. Potem bo prišla na vrsto podrobna ureditev dvorane, kjer je najnovije pač lep marmornat tlak, ki so ga očistili in obrusili, da je zopet zablešal v vsem svojem nekdanjem blešku. V dvorani bo treba urediti še stene, ki so sedaj še gole in prepleksane in pa razsvetljavo ter seveda ves pohištveni inventar.

V neposredni okolici gradu bo treba izvršiti še tlačenje hodnikov, s čimer bodo vsa obnovitvena in obrtniška dela končana. Verjetno, da bo vse to končano do jeseni, ko bosta grajska zunanost in notranost pokazala svoje dokončno lice.

Muzejsko društvo pa do jeseni seveda svojega dela še ne bo moglo dokončati. Treba je namestiti še mnogo muzealij in urediti arhiv, kar bo še vse vzelo mnogo časa in zahtevalo mnogo podrobnega dela. Bo se pa muzejsko društvo potrudilo, da bo moglo javnosti muzej čimprej napraviti dostopen. Oficialna otvoritev muzeja se bo izvršila meseca septembra prihodnjega leta, kakor je bilo že od vsega začetka predvideno.

Zaenkrat je za Mariborčane zanimivo vprašanje še to, kdo bo dobil v najem grajsko klet, ki bo kar kmalu povsem končana. Glede tega pa je seveda težko kaj reči. Do 15. oktobra je razpisana oddaja restavracije. Kdo se bo za njo potegoval in kdo bi jo utegnil dobiti, tega tudi najvestnejši časniki ne more izvedeti, pa če bi si še tako prizadevali.

poglavarstvo po dodelitvi listke, ki jih je mogoče dvigniti od 1. septembra dalje vsak dan dopoldne okoli desetih. V nedeljo, dne 8. septembra naj se vsi vpisani ob devetih dopoldne zberejo v svojih razredih zaradi navodil za začetek pouka.

m Slovesnost Nabavljalne zadruge drž. uslužbencev. V nedeljo 1. septembra bo Nabavljalna zadruga drž. uslužbencev imela lepo slovesnost. Tega dne dopoldne ob pol osmih bo namreč blagoslovljena nova zadruga stavba v Čafovi ulici.

m Kje je sladkor? Znano je, da je sedaj stiska za sladkor, čemur se marsikdo v resnici čudi. Da uganko razrešimo, povemo, da so ugotovili, da je v zadnjih mesecih dospela v Maribor prav toliko količina sladkorja, kakor prejšnja leta, ko pomanjkanja sladkorja nikakor ni bilo občutiti. Iz tega sledi, da je pomanjkanje sladkorja nastopilo iz razloga, ker so si mnogi nabavili večje količine za zalogo.

m Vpisovanje v glasbeno šolo »Drave« bo 2. in 3. septembra v kolonijški šoli, 4. septembra pa v Narodnem domu, III. nadstropje, vsakrat od 15 do 18. Redni pouk prične v ponedeljek 16. septembra. Vse drugo je razvidno z lepaka.

m Smrtna kosa. V bolnišnici je umrla soproga železničarja v pokloju 37 letna Ivana Justova, v Einspielerjevi ulici 17 pa je umrl inkasant v pokloju, 78 letni Jurij Repič. Naj v miru počivata, sorodnikom naše sojalje!

žila celjska salezijanska godba. Celjski skupini se bo pridružila še skupina iz Laškega in prijatelji naše delavske katoliške organizacije. Romarji se peljejo do Smartnega ob Paki, vračali pa se bodo po drugi poti na Polzelo. Skupine iz drugih krajev vljudno prosimo, da se točno drže navodil, ki so jih dobili od centrale in od vodstva romanja.

e Pred novimi deli v Celju. Kr. banska uprava je odobrila oddajo del za tlakovanje Vodnikove ulice. Izvršil jih bo Nerač Franjo za 578.900 dinarjev. — Gradbeno ministrstvo je odobrilo revidiran elaborat za rekonstrukcijo Mariborske ceste do rudarske šole skozi Gaberje do ceste na pokopališče na Spodnji Hudičji. Cesta bo tlakovana z granitnimi kockami, zalitimi z asfaltno. Stroški bodo znašali 1.800.000 din. Ker je mestna občina, ki mora izvesti v tem predelu kanalizacijo, že razpisala dobavo kanalskih cevi, je upati, da se bodo dela v najkrajšem času že pričela. — Kr. banska uprava je odobrila zamenjavo pogodbe med mestno občino in Sokolom tako, da je pravnoveljna. Zato bo začela urejevati novo igrišče, s celotnimi deli pa bo pričela na novem igrišču, ko bodo spravili poljske pridelke s tega zemljišča. — Tvrška Westen nadaljuje z deli novega stadiona v Čretu.

e Obratovanje pekovskih mojstrov v območju Zdrženja pekov v Celju. Uprava združenja pekov v Celju razglasa, da so peki na širšem sestanku dne 29. avgusta sklenili, da jim zaradi podražitve moke in režijskih stroškov ni mogoče dajati preprodajalcem kruha in peciva več kot 10% namečka, kar je tudi svojačasno določila kr. banska uprava. Nadalje so sklenili peki, da bodo pobirali za peko kruha — hlebčka ali štruce do teže 2 kg 2 din, od 2—3 kg 3 din, preko 3 kg pa 4 din. Končno so sklenili tudi, da v bodoče ne bodo strankam zavijali kruha in peciva v papir, in prosijo stranke, da prinesejo vrečice ali papir s seboj.

e Glasbena Matica v Celju. Vpisovanje novincev in starih gojencev bo od ponedeljka 2. septembra dalje dopoldne in popoldne. Vse podrobnosti glede pogojev so na deski v hodniku, Slomškova trg 10-1.

e V celjski bolnišnici sta umrli 67 letna prevzitarica iz Rogataca Jerič Jera in 64 letna vdova po pisarniškem ravnatelju Simonovič Ivka iz Zagreba. — Naj počivata v miru!

e Smrtna nesreča v Drešnji vasi. Pri posestniku Sribar Tereziji v Drešnji vasi pri Petrovčah je prišel obdarit hamlet 12 letni Gluhak Pavle z Vrha pri Desentzu. Ko se je zvečer ob 9 vračal domov, se je obesil na voz, s katerim je neki hmeljar peljal hmelj. Nasproti po cesti je privozil neki celjski avtoprevoznik s tovornim avtomobilom. Fant se je bal, da bi ga voznik ne opazil, ko je dal avtomobil svetlobo na voz, zato je opazil z voza in padel pod avtomobil. Težki tovrni avtomobil je fantu zdobil lobanjo in mu zlomil nogo. Otroci je bil na mestu mrtve.

Rače pri Mariboru

Prosvetno društvo v Račah priredi v nedeljo, 1. septembra veliko tombolo v grajskem parku. Poleg glavnih dobivkov kot so 1000 din, 500 din, 300 din, vreča moke, 2 obleki, voz opake in ure, bomo razdelili še lepo število manjših dobivkov. Po tomboli se bo vršila vrtna veselica, kjer boste odlično postreženi.

KULTURNI OBZORNIK

Josip Velebit: Putnikova pjesma

Pesniške zbirke so v današnjih dneh tudi na Hrvaškem precej redke. Zato je hrvaški kulturni svet gotovo vesel zbirke pesmi izpod peresa Josipa Velebita, zbirke ki jo je pesnik naslovlil *Putnikova pjesma*. Ta popotnik je pesnik sam, je človek, ker popotuje skozi življenje na tej zemlji v večnem Cilju — k Bogu. To misel izraža že takoj prva — uvodna pesem. *Pesnikova soba* je — samo postaja — in nevidni Vodja bo dal znamenje za odhod — za smrt...

Dokler smo pa na svetu, je človek ves poln spominov in refleksov iz svojega burnega življenja, tako tudi naš pesnik, saj nam piše mnogo spominov na svoje rojstvo, celo na rojstvo posameznih svojih pesmi.

Človek pa na tej zemlji ni sam popotnik, premno sopotnikov ima. Josip Velebit posebno rad vidi v svojem kupeju — revne, take, ki so njemu podobni in enaki, ubogi, z njimi se najraje vozi, posebno s tistimi, ki jih sicer prijatelji in znanci zanemarijajo in prezirajo. Zato se tako ljubko rad pogovarja celo s svojim drvarjem:

»Unesi ti vreću, noložit ću snažno,
Da zgrijem ozeble ruke,
I sjednuvi uz peč, bratski da skupa
Prozborimo dvije-tri riječi.«

Zelo številne so pesmi občutij, posebno jensenska občutja so pesniku izšla iz srca. V jeseni, ko vse umira, ko je vse tako tožno in žalostno, takrat, tako spoznamo, je pesniku najljubše, najlepše, najbolje... V tem pogledu je Velebit — pesimist, pesnik pesimističnih razpoloženj, saj je ravno tem občutjem posvečenih do polovice pesmi v pričujoči zbirki. Silno lepo zna prisluskovati naravi v jeseni, poslušajte ga:

»Jesen je.
Več idu kiše
I pauci mi na zidu
Švuda opet mreže pletu.«

In v tej jeseni postaja narava zmerom bolj sama, zapuščenca, pa je zopet tako v človeškem življenju, da pesnik obenem z jesenjo ljubi tudi osamelost samo in poje tako iskreno o osamljenosti, zapuščenosti nezakonski materi, o zapuščenosti deklici, o zapuščenem pesniku...

Zato ni čudno, če pesnik začel s tega zapuščenega sveta, posebno pa še s sveta, kjer človek človeku ni brat, marveč — zver, saj je prav današnji čas najjasnejša priča tega pesnikovega mnenja. Zato je povsem razumljivo, da

je zapel k Bogu: molitev, vročo željo, naj pošlje na svet novega, dobrega človeka, ki bo pesniku tovariš in prijatelj:

»Saslušaj mi, čuj, Gospodine,
Ovu moju žarku molitvu:
Preori svu tu zemlju ogromnu...
Jer je ta Tvoja zemlja krvava,
Jer je ta Tvoja zemlja prokleta,
I čovek na njoj ljudožder...
Istrebi sa nje čoveka
I stvori novog — Dobroga!«

Posebno lepe so v zbirki tudi pesmi, ki so bolj ali manj posrečeni portreti: avtoportret, portret matere, žene, samomorilca in starca, ki je vsekakor med najlepšimi portreti, celo med vsemi pesmimi v zbirki.

Potemtakem prevladuje v Velebitovi zbirki čustvo, srce, hrepenenje daleč nad mislijo, ki se le tu in tam utrne v kakem spominu ali refleksiji. Pesnik se počuti tako sam, zato je ves poln želja in teženj, zato želi ljubezni in razumevanja ne le zase, marveč prav tako ali še bolj za svojega revnega sočloveka. V splošnem pa se človeka, sodobnega, boji, kakor se ga boje vsi revni in majhni ljudje...

Kljub temu pa — do obupa ne gre pesnik, preveč je veren in dober, k Bogu ga vodi pot, njega prosi rešitve. In ta misel mu narekuje zopet vesel pogled, da začne verovati v življenje, ki se mu kljub težkim mislim zazdi lepo. A lepše je — sanjati... Tako se boj v pesniku med sanjo in realnim svetom izbojuje v dobro — sanji, lepoti, dobroti... Dokaz, da je Velebit resničen pesnik, pesnik, ki je bliže romantiki kot sodobni kruti realnosti, saj se te realnosti tako boji v svoji globoki neznosti. Kljub prejšnjim, skoro pesimističnim pogledom na svet in človeka, kljub zgrozitvi ob današnjem klanju, vendar pesnik ne obupa, reši ga svet pesnikov, svet lepote in optimizma. Tako se zaključuje zbirka povsem pravilno z besedo, ki jo je današnji človek tako potreben, z besedo vere v Boga, človeka in življenja. Ta zaključna pesem se glasi:

Lijep je život, samo ako
Znamo da mu Smiso damo,
Al od njega još su ljepši
Snovi. — To je pouzdano.

I sretan će umrijeti onaj,
Tko je znao mnogo žudjeti
I tko je imao sreću
Žudnju nikad ne doživjeti.

F. J.

Dvestoletnica prvega modernega angleškega romana

Leta 1740 je izdal angleški knjižarnar in tiskar Samuel Richardson roman z naslovom »Pamela«. Ta knjiga je postala vzor za vse poznejše angleške romane. Napisal ga je zato, ker je mislil, da bo s tem ugodil zahtevam čitajočega občinstva. Ni vedel, oziroma ni se zavedal, da s tem ustvarja nekaj novega, niti ga ni vodila želja, obogatiti književnost z neko izvirnostjo. Bil je trgovski človek. Zapazil je, da občinstvo ni zadovoljno z obstoječo obliko knjige, pa se je trudil, nuditi nekaj drugega, kar bi mu bolj prijalo. Pozneje je ob neki priliki vendar priznal prijateljem, da je pisal »Pamelo« imel vedno bolj vtis, da ustvarja nekaj novega, ter upa, da bi te vrste književnost mogla napotiti mlade ljudi na nov način čitanja, osvoboditi dotedanjih nedosežnih višin in poviševanj in bi, pustel na strani vse neverjetno in čudežno, česar so bile dotedanje knjige prepolne, ta nova vrsta književnosti lahko služila tudi dviganju vere in kreposti.

Dotlej so se morali bralci zadovoljevati z gledališkimi komadi starih piscev, s pesmimi in kritičnimi razpravami, ki pa so tekom časa postajali vse slabši in so vedno bolj zgubljali na čisti obliki. Mnoge igre konec 17. stoletja so bile napisane za oder in za čitanje. Hotele služiti dvema ciljema, niso nobenega dosegle. Toda že dejstvo samo, da so dramatikali pisali igre tudi za čitajoče občinstvo, priča, da so ljudje iskali take vrste književnosti. Bajke kot Robinson Crusoe ali satire kot Gulliverova potovanja so bile dobre knjige te vrste, toda ljudje so hoteli čitati knjige o doživljajih navadnih smrtnikov, s katerimi bi se lahko primerjali. To je vzrok, da je bila v 17. in 18. stoletju tako priljubljena drama.

Samuel Richardson se je rodil leta 1689 v angleški grofiji Derbyshire. Imel je navadno ljudsko šolsko izobrazbo. Zaradi velike resnosti je užival ugled med tovariši. Večkrat so ga prosili, naj jim pripoveduje zgodbe, ki jim je dal vedno neko moralno ozadje. Pisal je tudi številna pisma za ljudi, nevesče pisanja. Brez dvoma je pri tej priliki uspel dati izraza mnogim svojim lastnim mislim. Oče je hotel, da bi se posvetil duhovskemu poklicu. Ker pa ni imel denarja za odgovarjajočo izobrazbo, ga je dal za vajenca k nekemu tiskarju v Londonu. Tu je hitro napredoval in se je oženil s hčerko svojega mojstra. Kmalu je ustanovil lastno tiskarno v Fleet Streetu. Zaupali so mu tiskanje parlamentarnih zapisnikov. Po »Pameli« je objavil še dva romane.

Pred izdajo »Pamela« ni bil znan kot pisec. Napisal je le nekaj uvodov k drugim delom. S prvo knjigo, sprejeto z velikim navdušenjem, je takoj zaslovel. Knjiga je napisana v obliki pisma, torej v za romane najneprikladnejši obliki. Vendar je

silno vlekla. Današnji pisatelji govorijo neposredno ali po ustih glavne osebe. Pisma, ki jih piše Richardsonova Pamela staršem, so izvrstna slika njene značaja. Knjiga se bavi z doživljaji mlade deklice iz poštene in pobožne družine, ki gre služiti k neki večji rodbini. Domači sin se ji dobriča in hoče imeti z njo ljubavno razmerje. Ona se mu upira, s tem zelo vpliva na njegov značaj in nazadnje postane njegova žena. Richardson se je že prej bavil z vprašanjem mladih deklet v takem položaju. Ko so ga prijatelji prosili, naj nekaj napiše, mu je bila prva misel, napisati niz pisem, ki bi mogla pomagati ljudem v takem položaju. Iz teh pisem je nastal prvi moderni roman. Kot že rečeno, je povzročila ta knjiga popoln preobrat v pisanju romanov, pomenila pa je še nekaj več. Pomenila je prelom v razuzdanem pisanju, ki je napolnjevalo strani mnogih prejšnjih knjig. Zato moramo smatrati Richardsona ne le za reformatorja stila in oblike romanov, ampak tudi za reformatorja njihove vsebine. Prvi moderni roman je bil tako pomemben po moralnosti mišljenja in čustvovanja, kakor po revolucionarnosti oblike. Še danes ga je moči s pridom čitati.

Pred odletom napolnjujejo veliko letalo z bombami.

ŠPORT

Kolesarske dirke okrog Srbije

Na prvi etapi, na etapi ministra za telesno vzgojo naroda, to je na progi od Belgrada do Zvornika, katera proga je merila 163 km, je zmagal Drago Davidović iz Zagreba; drugi je bil Rade Veljković, tretji pa Drlić. V prvem delu prve etape (Belgrad—Šabac 82 km) je došel prvi na cilj Davidović iz Zagreba v času 3:54:00, drugi je bil Pavlovič v istem času, ter tretji Veljković. V Zvorniku je došlo do prvih treh dirkačev istočasno osemnajst dirkačev, tako da komisija ni mogla takoj ugotoviti vrstnega reda, kar bo storila naknadno.

Dirke se nadaljujejo v petek, 30. avgusta na 148 km dolgi progi Zvornik—Sarajevo, danes v soboto, 31. avgusta pa merijo dirkači svojo hitrost na kolesih na 253 km dolgi progi Sarajevo—Višegrad—Čačak.

Ali bo postala Ilirija drž. prvak v plavanju?

V ligaškem plavalnem prvenstvu se imata odigrati samo še dve tekmi: Ilirija: Viktorija, ki bo v torek 3. septembra v Ljubljani in Viktorija: ZPK, za katero še ni določen termin. Stanje plavalne lige je sedaj naslednje:

Plavanje	Tekme	Točke	Povprečnost
1. Ilirija	7	440	62,85
2. Jug	8	490	60,85
3. Viktorija	6	336	56
4. Jadran	8	363	45,42
5. Z. P. K.	7	313	44,17

Ilirija ima — kakor je razvidno — odigrati še eno tekmo, Viktorija dve, ZPK pa eno. Ilirija vodi sedaj z 62,85 povprečjem točk, katerih ima — kakor kaže tabela — 440. Jug, ki je odigral vse tekme, jih ima 490 ter potrebuje Ilirija samo 51 točk in postala bo plavalni prvak Jugoslavije za leto 1940. Vsekakor bo pa Ilirija dosegla v torek še več točk, tako da bo prišla nad znanko 500. Ilirija bo imela tak naskok, na jo Viktorija ne bo mogla dohiteti.

V waterpolu pa je naslednja tabela:

1. Jug	7	6	0	1	37:08	12	(2)
2. Viktorija	6	4	0	2	24:14	8	(4)
3. Jadran	7	4	0	3	20:19	8	(6)
4. Z. P. K.	7	2	0	5	13:21	4	(10)
5. Ilirija	7	1	0	6	11:40	2	(12)

Udeležba zagrebških atletov na celjskem mitingu zagotovljena

Danes moremo sporočiti, da so v teku dneva prišle številne prijave. Med drugimi je javila zagrebška Concordia, da bodo sodelovali naslednji njeni tekmovalci: Kotnik, Mrkušić, Srakar in Junek. Od slovenskih klubov so prišle naslednje prijave: za Planino Košir, Mavsar, Mravlje, Bratož, Klinar, Cerne, Lemberger, dr. Casny, Mihelič, Janež in Kuk; Primorje bosta zastopala Kien in Gojković; Bratstvo Kvas in najbrž Pribošek ali Zupan; mariborski Železničar pošlje Zorka, Gracijanskija, Metelka, Murausa, Gujznika, Hladeta in Sibirca; Maraton pa Lužnika, Lončarića, Smerdela, Stojška, Krepla in Babiča. Za Celje pa bodo nastopili med drugimi Goršek, Pleteršek, Urbančič itd. Vrstni red v krogi in klaviru se bo spremenil, tako da bo najprej krogi in nato šele klaviru. Opozarjamo vse tekmovalce, da se bo tekmovanje začelo točno ob 9.30. Vstopnina k prireditvi bo propagandno nizka; otroci do 14. leta imajo prost vstop.

Ženski atletski miting

priredi SK Planina, dne 1. septembra 1940 na Stadionu v Ljubljani s pričetkom ob 9 dop. Pravico nastopa imajo samo atletinje SK Planine, ker je to obenem izbirni miting za drž. prvenstvo. Program je naslednji: 1. tek 60 m; 2. met kroglice; 3.

tek 100 m; 4. skok v višino z zaletom; 5. met diska (1 kg); 6. skok v daljavo z zaletom; 7. met kopja (400 g); 8. štafeta 4×100 m; 9. štafeta 4×60 metrov. — Vstopnina nizka.

Sodniški zbor za ženski atletski miting SK Planine. Za ženski atletski miting, ki bo v nedeljo, 1. septembra t. l. na Stadionu se vabijo naslednji sodniki, da sodelujejo: Soukal, Finc, Vidic, Hvale, Trtnik, Kalan, dr. Casny, Jeglič, Stropnik, Kermavner, Zober, Mevlja, Kraner. Vsi omenjeni se naprošajo, da so v nedeljo najkasneje do pol 9 dopoldne na Stadionu ker se prične miting točno ob 9.

SK Olimp : SK Amater

Športni dan SK Olimpa.

Jutri ob 16.30 bo na igrišču v Gaberju letošnja prva nogometna ligaška tekma med gornjima kluboma. Obe moštvi, kateri odlikuje predvsem izredna borbenost, bosta nastopili v najmočnejših postavah. — Predtekmo ob 15 bosta igrala kom. Olimp in Jugoslavija. Dopoldne bo Olimp prodajal po mestu spominske znake in cvetlice v priložnost športnega dne.

I. SSK Maribor : Ljubljana

Gornja nasprotnika se srečata jutri ob 16. na igrišču Ljubljane v prvenstveni tekmi »Slovenske lige«. Ljubljana, ki se je zadnje čase popravila, bo naletela v I. SSK Mariboru na ostrega nasprotnika, tako da bomo imeli priliko prisostvovati napetemu nogometu, ki bo postal z osvojenjem slovenske lige gotovo zanimiv. Morda bo pa slovenska liga tekma, ki bo našemu nogometu pomagala navzgor, ki bo vzbudila med prijatelji športa ono zanimanje za nogomet kakršen je bil svoj čas. Pridite in pogledite!

ZFO

Kolesarske dirke priredi F. O. v Račah. Vsi člani, ki želijo tekmovali, naj se javijo v nedeljo, 1. septembra ob 1. uri na startu pri lipi. Obveščamo, da se bo tekmovalo z navadnimi in dirkalnimi kolesi. Med najbolje bomo razdelili nekaj lepih nagrad. Za člane so pripravljene še diplome.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Celje vabi vse naslednje gospode da sodelujejo jutri na mitingu kot sodniki: Komur, Dobnik, dr. Zuzič, Gradišnik F., Presinger, Škerl, Dobraj, Bonač, Rebešček, Zupanek, Pravič in Gruden ter Radič. Omenjeni naj bodo ob 8 na Glaziji.

SK Celje, atletska sekcija, opozarja vse atlete, ki ne bodo tekmovali, da naj bodo ob 8 na Glaziji.

Nogometna sekcija. Ker v nedeljo ni nobene tekme, se opozarjajo vsi nogometaši, da bo trening jutri ob 14.

Sestanek delegatov slovenskih klubov bo v nedeljo v Celju. Z ozirom na nevzdržne razmere v SAZ sklicuje SK Celje za nedeljo, 1. t. m. ob 14 v prostore gostilne pri »Turški mački« sestanek delegatov slovenskih klubov, kjer se bo zavzelo dokončno stališče zaradi ureditve razmer v slovenski atletiki. To velja kot vabilo za vse klube.

S. T. K. Moste obvešča svoje člane, da je klub vzel v najem igrišče v Mostah, kjer je igrišče že imel. Pozivajo se vsi aktivni igralci, da pridejo v nedeljo ob 9 dopoldne sigurno in točno z vso opremo na igrišče. Ostalo opremo prekrbi na igrišču gospodar. Obvestite se med seboj, da ne bo kdo izostal.

Z. S. K. Hermes, nogometna sekcija. Jutri igrajo na našem stadionu juniori in prvo moštvo tekmi s S. K. Mladiko. Juniorji naj bodo v garderobi ob 9 dopoldne, prvo moštvo pa najkasneje ob 10. Postave moštev na običajnem mestu.

Z. S. K. Hermes, uprava stadiona. Sprejemno žuvalo, prvenstveno upokojenega železničarja. Samo pisemne ponudbe z navedbo vseh osebnih podatkov stavljamo na gornji naslov. Poštila urela 95.

Dijaški koledarček za l. 1940-41

Konzorcij Naše zvezde je v uredništvu prof. Jerneja Pavlina založil in te dni že izdal dijaški kongregacijski koledarček kot IX. letnik. Že deveto leto bo torej spremljal ta dijaški koledarček naše slovenske katoliške študente skozi šolsko leto, tako je namreč koledarček za študenta najbolje prirejen. Letošnji koledarček je prav lep in tudi dovolj zanimiv, saj prinaša razen samih koledarskih stvari še pomembne podatke za našega študenta: o Cerkvi in državi, važne kongregacijske stvari in mednarodne znake, podatke o slovanskih svetnikih in božji poti Marije na Brezjah, pa tudi v narodno smer je dobro usmerjen, saj prinaša Slovkove besede o narodnosti in prisrčno slovenske katoliške mladine na Slovkovem grobu. Sledijo izreki starih mislecev, kar je posebno dragocen donesek v koledarčku za današnjega študenta, ki se je sicer kot učenec največ realne gimnazije od klasične zelo oddaljil. Na koncu so še drobni podatki o šolah na Slovenskem, premakljivi prazniki itd. Zaradi te izredne zanimivosti in pestrosti vsem našim študentom dijaški kongregacijski koledarček toplo priporočamo. Stane s vničnikom 9 din, brez njega 8,50 din. F. J.

Karikatura na vselejmu

Na ljubljanskem vselejmu bo poleg umetniške razstave slovenskih umetnikov tudi razstava karikatur, kakor jih je slikal Hrvat Gospodnetić iz Šibenika po raznih ljubljanskih lokalih in družbah. V paviljonu F bo razstavil 120 takih karikatur, izmed katerih prinašamo sedaj za zgled karikatur g. vseuč. prof. dr. Turka. Veliko javnih kulturnih in gospodarskih delavcev, pisateljev, profesorjev, urednikov, gospodarskih veljakov, igralcev, dirigentov, kakor tudi raznih poklicev ljudi je karikiral po njihovi najbolj karakteristični plati. Danes samo opozarjamo tudi na to razstavo.

Temeljno delo ruskega učenjaka o bolgarski zgodovini. — Kakor poročajo, moskovska Izvestija je ruski zgodovinar in akademik N. S. Deržavin končal temeljno delo o Bolgarih in njihovi zgodovini.

Poslušalci in kupci radioaparata!

Tudi pred nakupom radioaparata v tem letu je potrebno, da slišite novo serijo znanih

SIERA aparatov

Aparati so na razstavi na beograjskem, zagrebškem in ljubljanskem sejmu. Vprašanja in naročila, ki jih bomo prejeli, bomo oddali našim zastopnikom

SIERA Radio

Beograd, Topličin Venac 4-6, telefon 29-330

Lepa zobotehnična razstava na velesejmu

Organizacija slovenskih zobnih tehnikov slavi letos 30 letnico svojega obstoja. Je to pomemben jubilej strokovnega dela in napredka zobnih tehnikov. Da da društvo jubileju tudi viden zunanji izraz, je priredilo na velesejmu lepo zobotehnično razstavo. Posebno zanimanje je delu zobotehnikov v dolgi dobi delovanja njihovega društva dal tudi g. ban dr. Marko Natlačen, ki je ljubezljivo prevzel pokroviteljstvo nad razstavo.

Pred tridesetimi leti so se zobni tehniki iz želje po strokovnem napredku združili v posebni organizaciji, ki naj bi jim pomagala v njihovi stanovski borbi in v njihovih stremljenjih strokovno dvigniti zobno tehniko. Casi, v katerih je bila organizacija ustanovljena, so stavili zobnim tehnikom težke naloge. Tedaj je manjkalo zdravnikov, ki bi se bavili z zobarstvom in je zato večina dela slonela na zobnih tehnikih.

Storili so v tej smeri mnogo in lahko trdimo, da so na tem polju orali ledino. Z napredkom civilizacije pa se je smisel za splošno nego zob tako dvignil, da je doba od ustanovitve organizacije do danes delo iste še podvojila. Zobotehnični stan je postal v zadnjih petnajstih letih številčno močnejši in popolnejši v svoji stroki, po nemali zaslugi organizacije, ki je skrbela za strokovno izobrazbo svojih članov. Tako izpopolnjevanje v svoji stroki in po predpisani dobi prakse, ki jo je določal zakon iz l. 1892, so v polni meri služili potrebam zobarstva v narodu. Oba, zobozdravniški in zobarski (zobotehniški) poklic sta imela na ta način največjo možnost za razmah, kar je bilo potrebno takrat in je prav tako danes. Kljub vsem nedostatom in pomanjkanju zobarjev pa je prišlo leta 1930 do izdaje novega zakona, ki je izločil skoraj vso nesamostojno generacijo zobnih tehnikov od možnosti osamosvojitve.

S tem trenutkom je bilo stavljeno organizaciji novo in ogromno delo. Vendar se tega zobni tehniki niso ustrašili in so končno morali zmagati v borbi za upravičeno pridobitev svojih izgubljenih pravic. Vsa ta doba, od uveljavljenja tega zakona tja do leta 1939, ko jim je bila krivica z novo zakonsko uredbo popravljena, so zobni tehniki dokazali s svojim delom, da so sposobni življenja in samostojnega strokovnega udejstvovanja.

Z novo zakonsko uredbo imajo zobni tehniki pravico samostojno izvrševati poklic po preteku 14 letne dobe praktičnega dela in po absolvirani enoletni dentistični šoli, ki jo v ta namen predpisuje uredba. Vsi ti pogoji so zgovoren dokaz o njihovi kvalifikaciji. Malokateremu poklicu je stavljeno toliko pogojev, kakor je to ravno pri zobnih tehnikih, pa vendar z uspehom delujejo za procvit svoje vede in napredek zobarstva!

Ob 30 letnici plodonosnega društvenega delovanja pa nam nesamostojni zobni tehniki pripravljajo zobotehnično razstavo, ki naj bi nazorno pokazala vso zobno tehniko do najmodernejših izdelkov. Prikazali bodo širšemu ljudstvu kako se manjkajoče zobovje lahko nadomesti z umetnim in to v raznih snovih in kovinah. S to razstavo bodo zobni tehniki nedvomno dokazali, da so resnično

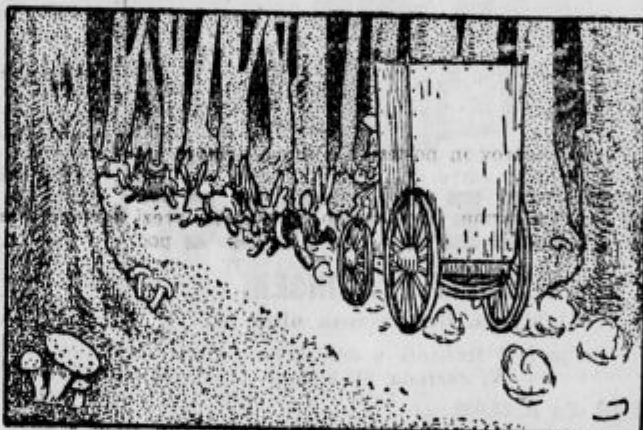
v službi naroda, ker si večjega idealizma in napa, ki so ga imeli s to razstavo, pač ni mogoče misliti! Našemu ljudstvu pa bo dana priložnost prav od zobnih tehnikov, da si ogleda to tako važno razstavo za ljudsko zdravje. Slične razstave so priredili doslej le zobni tehniki drugih držav, pri nas pa je to prva te vrste v Jugoslaviji in na Balkanu sploh. Zato moramo biti slovenskim zobnim tehnikom tem bolj hvaležni, da so vprav oni tisti, ki so pričeli s tako važnim delom za naše ljudsko zdravstvo.

Temu zaslužnemu jubileju se pridružujemo s čestitkami tudi mi, želeč, da bi delo zobnih tehnikov tudi v bodoče služilo splošnemu zdravstvenemu napredku naroda!

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(15) Mihec se je z veseljem skobacal v čudno vozilo in že so zajčki potegnili in v blaznem diru oddrevali izpred hotela. Po hitri, a vendar precej dolgi vožnji so dospeli do mogočnega gozda. Palček - kočijažek je ustavil svoje konjičke, odprl kočijo in rekel Mihcu: »Dospeli smo v kraljestvo palčkov!«

(16) Mihec je stopil iz kočije, palček pa ga je odpeljal k svojemu kralju. Kralj je bil zamišljen, žalosten in slabe volje, vendar se je razveselil Mihca - velikana, ki bi mu morda pomagal v težavah. Sovražni sosedni rod palčkov je namreč ujel in zasužnjil mnogo kraljevih podanikov in s svojimi roparskimi tolpmi stalno ogražal miroljubne rodove. Kralj je torej takoj zaprosil Mihca, če bi mogel kaj pomagati.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Moronval se je vrnil v gimnazijo prapričan, da bodo prihodnji trimester vzeli Jakca ven ali pa da ga bo zaradi plačila sam moral odlostiti. In to je zanj pomenilo, — kar bi končno tudi v vsakem drugem zavodu —, da se ne izplača več brigati za Jakca in sklenil, da mu bo povrnil vse ljubeznivosti, s katerimi ga je obdajal vse leto.

To se je začelo zgoraj, pri gospodarjevi mizi, kjer je Jakec od zdaj sedel ne samo tako kot ostali, temveč je postal tarča in žrtev vseh Nič več ni bilo vina in slaščic.

»Šipek« kot vsi drugi, ta slankast, sladkoben in kot povodenj moten »šipek«, na katerem je plaval polno čudnih stvari in čigar pena je bila videti tako nezdrava. In ves čas so ga prezirljivo gledali in ga z namigovanji žalili.

Nalašč so pred njim govorili o d'Argentonu. Bil je slab pesnik, egoist in ošabnež. Kar se tiče njegovega plemenitega rodu, dobro vedo, kako je z njim; veliki, temni hodniki, v katerih je tako rekoč životalila njegova bolehnata mladost, niso nikoli bili v starem gradu, skritem v vzhodni gore, temveč v majhnem hotelu, ki ga je vodila njegova teta v ulice de Fourcy, sredi tistega vzdušja vijugastih in vlažnih ulic, ki obkrožajo cerkev svetega Pavla. Ona je bila dobra ženska, doma iz Auvergne in vsak se še dobro spominja, kako je prav v tistih temnih hodnikih kričala nad svojim nečakom: »Amaury, moj dragi, prinesi mi gori ključke od št. 6 b. In vikont ji je prinesel ključke od št. 7 b.

To divje norčevanje iz pesnika je dečka za-

bavalo, ker ga je tudi on mrzil; toda nekaj mu je ubranilo, da se ni smejal, da se ni pomešal v hrupno veselost »malih divjačkov«, ki so bili navdušeni, da so lahko pokazali svojo nizkotočnost pri Moronvalovih šalah. Po vsakem takem norčavem domisleku so stalno prišla namigavanja na neko osebo in Jakec je trepetal ob misli, da jo pozna, čeprav je nikdo ni z besedo omenil. Človek bi rekel, da imajo prisotni v mislih neko vez, ki družji Amaury-ja d'Argentona, tega velikega ničvredneža, gizdalina in bedaka s tisto drugo osebo, ki jo otrok obožuje in nadvse spoštuje.

Zlasti je bila v vseh pogovorih vedno na vrsti neka grofija de Barancy.

»Kam bi le postavili to grofijo?« — je kričal Labassindre. »V Touraine-o, ali mogoče v Kongo?«

»Treba je priznati, da ta grofija na vsak način krasno izgleda...«, je odgovoril doktor Hirsch in mežikal z očmi.

»Bravo, bravo!... Krasno izgleda!«

To so se smejali in davili.

Padlo je tudi vprašanje o slavnem lordu Peamboku, generalnem majorju indijske armade.

»Jaz sem ga dobro poznal.« je dejal doktor Hirsch: »poveljeval je regimentu sedemintridesetih papanov.«

»Bravo, sedemintridesetih papanov!« Jakec je povesil glavo, gledal svoj kruh, svoj krožnik, niti jokati si ni upal, tako ga je pretreslo in dušilo to zasmehovanje. Čeprav ni točno razumel besed, ki jih je slišal, ga je parkrat kakšen prav robat izraz teh obrazov, parkšen njihov prav širok grohot opozoril, da so ga hoteli žaliti.

Tedaj mu je gospa Moronval ljubezljivo dejala:

»Dragi Jakec, pojdi za trenutek in pogledaj v kuhinjo.«

Nato jih je potihem okregala.

»Kaj šele«, je dejal Labassindre. »Saj ne razumel.«

Ubogi deček res ni vsega razumel; toda njegova pamet se je v teh prvih žalostih odpirala, trudil se je, da bi spoznal vzrok prezirljivega zaničevanja, s katerimi ga obdajajo. In nekatere od teh nejasnih besed so se mu vtisnile v spomin kot nekakšna huda slutnja ali madež.

Že dolgo je vedel, da nima očeta, da nosi ime, ki ni njegovo, da njegova mati nima moža: v tej točki so se pričela vsa njegova nemirna razmišljanja. Počasi je pričel razumevati. Ko mu je nekega dne veliki Saïd dejal, da je »sin cipke«, se mu ni zasmejal, kot drugičkrat, temveč je skočil Egiptanu za vrat in ga krčevito zagrabil s svojimi malimi rokami, da bi ga kar zadavil. Na Saïdovo rjovenje je prišel Moronval in mali de Barancy se je prvič, odkar je vstopil v gimnazijo, spoznal kijasto palico.

Od tega dne dalje je bilo konec vseh iluzij. Mulat v svojem poboljševanju ni poznal meje. Tepsti belca se mu je zdelo tako prijetno! Jakčeva usoda je bila zdaj popolnoma slična Mádoujevi, samo v kuhinjo bi ga še morali poriniti. Menda ne boste mislili, da se je radi teh dogodkov v gimnaziji položaj malega kralja kaj zboljšal. Prav nasprotno, bolj ko kdaj prej je bil žrtev vseh pokopanih ambicij. Labassindre ga je natepal z brcami, doktor Hirsch mu je še naprej nategoval ušesa in pri Očetu palice je drago plačeval polom njegove revije.

»Nikdar zadovoljen, nikdar zadovoljen.« je ponavljal nesrečni mali zamorček, obupan nad neznosnimi zahtevami svojih učiteljev. Njegovemu obupu se je pridružilo še nenavadno domotožje, kajti prišlo je novo poletje, vrnila sta se sonce in toplota in z njima hrepenenje, zlasti pa ga je prevzel obisk v zoološkem vrtu, ki mu je vzbudil žive in burne spomine, kot da bi ga klicala daljnja domovina.

Svojo otožnost izgnanca je kazal najprej s

branec. Medtem pa se je v Sovjetiji pokazalo padobranstvo, ki se je tam že visoko razvilo, kot zelo pomembna enota v vojski. Nemčija je uporabila ta izkustva in je izurila svoje padobrnce skoraj do popolnosti.

Član padobranskega oddelka mora biti vse drugače oborožen in mora imeti mnogo večjo izobrazbo in več vojaškega znanja kot navaden vojak. Predvsem mora poznati jezik tiste države, v katere zaledje se spusti, mora znati voziti kolo, motorno kolo, avto, ker se mora poslužiti teh prevoznih sredstev, če se mu le ponudi prilika. Popolnoma mora biti izvežban za borbo s puško, revolverjem in strojnico. Celo plezati mora dobro znati. Večkrat se bo lahko pripetilo, da se bo moral spustiti na kako streho v sovražnikovi deželi. Od tod bo večkrat najlažje napasti sovražnika; posebno važen je ta način borbe pri zavzemanju ulic in sovražnih mestih. Nadalje se mora znati hitro znajti, hitro čitati zemljevide in biti izučen radiotelegrafist.

Padalčeva oprema je zelo zapletena. Na glavi ima šlem, na plečih nosi pritrjeno padalo, pod levo pazduho nosi posebno brzostreino puško z velikim številom nabojev. V eni torbi ob boku ima hrano za nekaj dni, v drugi pa municijo. Za pasom ima še plinsko nausko in nekaj ročnih granat. Poleg tega nosijo padobranci še druge predmete, kot dele strojne, dele radijskih postajic, motike, lopate, šotore itd. Padala nemške vojske imajo deset metrov v premeru. Mala padala omogočijo, da padalec hitreje prispe na zemljo in je s tem manj časa izpostavljen nevarnosti, da ga bodo že v zraku napadli, ko se še sploh braniti ne more. Iz letala skakečo padalci v presledkih po pet sekund. Spuščanja so se vršila redno ponoči. Ko prispe na zemljo vodja padalske enote, da takoj znak z raketo, da se vsi zbero okrog njega.

Na velesejmu

v paviljonu

„H“

Vam nudi

Fruškogorski biser

in vzorce drugih odličnih vin trdke

Bruno MOŠER, Zemun

Zastopstvo za Dravsko banovino:

M. Cesar, vinska trgovina

Ljubljana VII, Gasilska ul. ca 3 — Telefon 23-69

tiho trmo; brezbrizen je bil in se ni upiral ukazom in udarcem. Nato je Mádou-jev obraz dobil neko odločnost, nenavadno živost. Kadar je po svojih številnih opraviilih tekkel po hiši ali ali po vrtu, bi človek rekel, da teče za nekim daljnim ciljem, ki ga nobeden ne pozna. To so pričali njegovi odlični pogledi, kot da bi vse njegovo bitje stremelo nekam naprej, kot da bi nekdo hodil pred njim in ga klical.

Ko se je nekega večera zamorček spravljat spat, je prijetno ščebetel v svojem neznanem jeziku. Jakec ga je slišal in vprašal:

»Ali pojšeš, Mádou?«

»Ne, gospod, jaz ne peti, govoriti črno.«

Vse je zaupal svojemu prijatelju. Sklenil je ubežati. Že dolgo je na to mislil in samo sonca je čakal, da bi izvršil svojo namero. Zdaj ko je sonce spet tu, se bo Mádou vrnil v Dohomey in poskal Keriko. Če hoče Jakec iti z njim, pojdetja peš do Marseille, tam se skrijeta na kako ladjo in skupaj odpotujeta čez morje. Nič hudega se jima ne more dogoditi, ker ima on svoj gri-gri.

A njegov prijatelj je nasprotoval. Čeprav je bil zelo nesrečen, ga dežela Mádou-Ghezo ni preveč mikala. Veliki bazen iz rdečih medenine, poln odcekanih glav mu je ostal v žalostnem spominu. Vsled tega bi potem bil še bolj daleč od svoje matere.

»Dobro!«, je dejal zamorček mirno, »ti ostati v gimnaziji, jaz oditi sam.«

»In kdaj pojdeš?«

»Jutri.« je odgovoril zamorček z odločnim glasom in takoj nsto zaprl oči, da bi zaspal, ker bo jutri potreboval vse svoje moči.

Naslednjega dne zjutraj so imeli »dan metode«, tako so namreč dejali v gimnaziji. Ta dan so se vsi zbrali k pouku gospe Decostère v velikem salonu, ker je bil tam harmonij, ki so ga potrebovali pri učenju izgovarjave. Ko je Jakec vstopil, je zagledal Mádou-ja, ki je tiho drgnil ogromno sobo,

Nagradna križanka

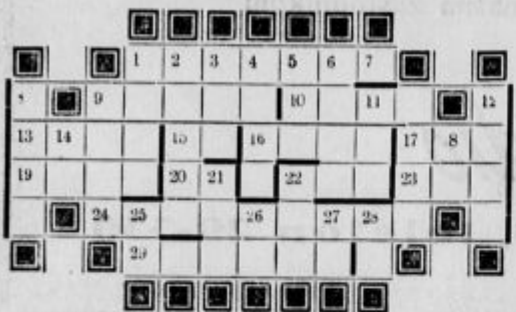
Tvrdke, ki šele delati reklamo zase po križankah, naj izroče svoja naročila en teden popreje v upravi »Slovenec«.

Rešitev križanke je treba poslati na upravo »Slovenec« pod značko »Križanka do četrtka prihodnjega tedna. — Rešitev križanke bomo objavili prihodnjo soboto.

Med one, ki bodo pravilno razdelili križanko, bomo z žrebanjem razdelili 4 nagrade in sicer za vsakega list »Slovenec« za en mesec zastoj.

„ILIRIJA“ proizvodi tvrde Golob & Comp.

Vič-Ljubljana

Vodoravno: 1. Znamka proizvodov tvrde Golob & Comp. — Ljubljana-Vič. 9. Maščoba za čevlje, izdelek znamke »Ilirija«. 10. Zgodovinsko mesto v Grčiji. 15. Denarna enota. 15. Izraz pri smehu. 16. Pralno sredstvo, po katerem je danes veliko povpraševanje in ki ga izdeluje v najboljši kakovosti tvrda Golob & Comp. 17. Nizek predel. 19. prav tak, sličen. 20. Enojka na karti. 22. Priprava za popravljajenje ladij. 23. Prva številka. 24. Najboljše milo znamke »Ilirija«. 29. Tričlenik (matem. izraz).

Navpično: 1. Azijska država. 2. Madžarski komponist operet (Zemlja smehljaja, Carjevič, Frasquita). 3. Oblika glag. imeti. 4. Del človeka. 5. Hoditi, nameniti se. 6. jed, hrana. 8. Druga beseda za zopet. 9. Izraz pri množenju. 11. Izvrstno unionsko črno pivo v steklenicah. 12. Del roke. 14. Zadnji dve črki besede pod 12. navp. 18. Osebn. zaimek. 21. Sniva, počiva. 22. Spodnji del struge, posode itd. 25. Et. 26. E(de)n. 27. Kratica »tega meseca«. 28. Veznik.

Rešitev sobotne križanke:

Vodoravno: 1. Towerski krvnik (napet zgodovinski film, ki je na sporedu v kinu Union v Ljubljani od danes naprej. 14. Akont. 16. Rov. 17. Rasa. 18. Bi. 19. Osa. 20. Dian. 21. Ema. 23. Olimp. 27. En. 28. Namur. 31. Boris Karloff (filmski igralec v glavni vlogi v filmu pod 1. vodoravno).

Navpično: 1. Ta. 2. Oko. 3. Ena. 4. Rt. 5. Srd. 6. Kolek. 7. Ivana. 8. Krn. 9. Ra. 10. Vse. 11. Na. 12. Ibar. 13. Ki. 15. Oslo. 22. Muf. 23. Ob. 24. Ir. 25. Mi. 26. P. s. 28. N. r. 29. Al. 30. Mo.

Izrebrani nagajenci:

Med rešili, ki so pravilno rešili sobotno križanko so bili: izrebrani:

Predanič Edo, cand. med., Krška vas ob Krki.

Stritar Albin, šolski upravitelj, Ljubljana, Gosposka ulica 9.

Završnik Janez, dijak, Kranj, Jenkova ul. 7.

Čopi Anton, orož. narednik, Jurklošter.

Izrebranci bodo dobivali skozi en mesec »Slovenec« brezplačno.

Splošno znana domača tvrda

Golob & Comp.

katere

„Ilirija“

izdelki (mila, kreme za čevlje, sveče itd.) so po kakovosti med najboljšimi, je poklonila našim reševalcem za nagrade nad 30 kg najboljšega terpentin in toaletnega mila, ki ga bo žreb razdelil med nagajence takole:

1. nagrada: 10 kg najboljšega »Ilirija« terp. mila
2. nagrada: 10 kg najboljšega »Ilirija« terp. mila
3. nagrada: 5 kg najboljšega »Ilirija« terp. mila
4. nagrada: 5 kg najboljšega »Ilirija« terp. mila
5. nagrada: 12 kosov toaletnega mila.

Naslednji štirje izrebranci dobijo po en mesec »Slovenec« zastoj.

Prednost naših reklamnih križank: za tvrde: živa, originalna in uspešna reklama! za reševalce: lepe in praktične nagrade.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; tenitovanjski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolišna, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Služkinja

srednjih let išče zaposlitve za kmečka dela ali pomoč gospodinj. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 12.371.

Službodobne

Pekovskega pomočnika mladega, s svojim kolegom imajo prednost — sprejem. Predstaviti se osebo Prester, Radovljica.

Boljše dekle

prijetne zunanosti, mlajša, ki zna kuhati — išče manjša družina. Sobarica v hiši. Ponudbe je poslati na: Lekarna Derendin, Koprivnica, Hrvatska banovina.

Samostojno gospodinj

pošteno, ki je dobra kuharica in veča pospravljanja, sprejemmo takoj za gospoda, ki je večji del meseca odsoten. Ponudbe na Rudnik Mežica.

STROJI

Mizarske stroje

vseh vrst, priznane prvostvornih znamk »Teichert«, »Festo« itd., kakor tudi kakovostno strojno orodje, skobeljne nože, krošne in gaterske liste — naročite najbolj ugodno na velesejmu. Specialna trgovina Dovžan Ivan, Ljubljana, Frančiškanska ulica 4. Telefon 45-42.

Razno

Gumbnice, gumbi, plise, monograme, entel, štur fino in bitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenec«!

Prodamo

50 različnih modelov dvokoles

SI LAJNO BREZDOLŽNO OGLASITE PRI
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Najugodnejši nakup moških oblačil tudi Presker, Sv. Petra 6, Ljubljana.

Kislo zelje!

Prvo vrstno kislo zelje imam vsako množino v zalogi po najnižji dnevni ceni. J. Oražem, Moste.

Gostilničarji!

Pristna rdeča in bela vina — dobite pri Ivanu Vehovar, Koprivnica pri Rajhenburgu.

Razprodaja

moških in ženskih koles, odličnih znamk, po znižanih cenah pri

Franc Podobnik

trg., Rudnik št. 123 Ljubljana (poleg gasilskega doma)

Otroške vozičke

in otroške postelje najnovejše vrste prodajamo tudi na obroke!

Velika izbira pri

»TEHNIK« J. BANJAI

LJUBLJANA, Miklošičeva c. 20

Auto-motor

Ugodna prilika

za mesarje in druge male prevoznike! — Dva poltovorna avtomobila (zaprt in odprt), v prav dobrem stanju — poceni naprodaj. Ogled v nedeljo dopoldne v gasilskem domu v Mostah, Zaloška c.

Posedstva

Trgovska hiša v Celju dvonadstropna, naprodaj. Ponudbe poslati v upravo »Slovenec« v Celju pod »Kapital«.

Parcele

stl. Trata 27, št. Vid nad — po pregledu go. upr. pod Ljubljano.

Srednje kmetij. posestvo

takoj ugodno prodam. — Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 12567. (p)

Trgovska hiša

enonadstropna, naprodaj v Zasavju. — Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 12546. (p)

Stanovanja

ODDAJO:

Dvosobno stanovanje poceni oddam g. duhovniku. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 12842.

Dvosobno stanovanje

oddam s 1. novembrom. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 12844.

Dijaki

Dva dijaka

sprejem na hrano in stanovanje. Ugodna cena. Pod nadzorstvom visokosolca. Najraje začelnika. Lenas! Terezija, Glince, Cesta XVII. št. 7, Ljubljana.

Naročite

najboljši dijaški list »Naša Zvezda«.

DOSPELI SO NOVI

PHILIPS

SPREJEMNIKI

Olgejte si jih pri tvrdki

H. SUTTNER, LJUBLJANA

PHILIPS RADIO ZASTOPSTVO

Aleksandrova c. 6

Telef. 34-70

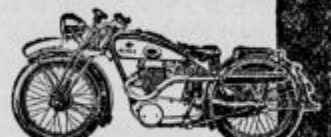
Najugodnejše cene priznanih

ARDIE in HOREX

motorjev in vseh rezervnih delov le pri tvrdki

J. Praprotnik, Domžale

na velesejmu paviljon G.

HOREX

Kupimo

Otroško kolo

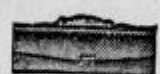
za šestletnega, kupim. Jerko, Tyrseva 168, Ljubljana.

Srebro, drage kamne

in vaskovstve zlato kupuje po najvišjih cenah Jos. Eberle, Ljubljana Tyrseva 2 (palača hotela »Slon«)

Smrekove — hojeve hlode

od 12 cm premera dalje in od 2 m dolžine dalje, kupuje stalno Gumzej J., Celje, Medlog.

Za šolo: šolske torbice, nahrbtnike, aktovke,

peresnice v veliki izbiri priporočam

IVAN KRAVOS Maribor, Aleksandrova 13

Posteljno perje

Po Din 12—, kemično čiščeno Din 14—
Čehano in kemično čiščeno 35—
Na roko čehano in kemično čiščeno 55—
Mešano gosje, čehano 65—
Pol puh, beli 95—
Sivi gosji puh 120—
Beli gosji puh Din 175—, 200—, 220—, 280—
Perje od puranov, čehano po Din 25—
Vzorce brezplačno dobite pri samo Glavni trg 24, Maribor

LUNA

Naš najdražji, nadvse skrbni soprog in oče, gospod

Franc Andolšek

dvorni svetnik v pokoju

nas je danes, v četrtek ob 6 zvečer, previden s sv. zakramenti, za vedno zapustil. K večnemu počitku ga bomo spremili v soboto, 31. avgusta, ob 5 popoldne iz hiše žalosti, Nunska ulica 19 na pokopališče pri Sv. Križu. Prosimo tihega sožalja.

V Ljubljani, 29. avgusta 1940

Berta, soproga; Marta in Irma, hčerki

Umr je naš dobri soprog, oče, brat, tast in stari oče, gospod

Anton Demšar

višji kontrolor drž. žel. v pokoju, kapetan I. razr. v rez.

previden s svetimi zakramenti, v 60. letu starosti.

Pogreb bo v soboto, 31. avgusta ob pol 4 popoldne z Zal iz kapelice sv. Petra.

Ljubljana, dne 30. avgusta 1940.

Rodbini Demšar in Cerar.

Umrta nam je naša nad vse ljubljena soproga, mama, stara mama, tašča in teta, gospa

Lazar Antonija roj. Leban

po dolgi in mučni bolezni, previdna s tolažili svete vere. Na zadnji poti jo spremimo v nedeljo, dne 1. septembra 1940 ob štirih popoldne z Zal, iz kapelice sv. Andreja, na pokopališče k Sv. Križu k večnemu počitku.

Ljubljana, Kal, dne 30. avgusta 1940

Žalujoči ostali:

Andrej, soprog

Albina por. Schoss, Berta, Ida, Zora, hčerke — Ferdo, Milan, sinova rodbine: Batjel, Schoss, Leban — vnuki in vnukinje ter ostalo sorodstvo